

ANDHRA PATRIKA

PUBLISHED EVERY WEDNESDAY

ప్రతిబుధవారమున బ్రకటింపబడును.

ఒరులేయవి యొనరించిన ! నరవర ! యప్రియము తనమనంబున కగుచు దా !

నోరులకు నవిసేయకునికి ! పరాధానిము పరమధర్మ పక్షములకెల్ల ! మహాభారతము.

Madras 1916.

అమృతాంజనం

308902 మదరాసు ౧౯౧౬ వ సంవత్సరము

అమృతాంజనం

VOL. 9.

WEDNESDAY, OCTOBER 18.

No. 6

సంపుటము-౯

అక్టోబరు నెల ౧౮ వ తేది బుధవారము

సంచిక ౬

తామర తైలము

నాలుగుపూతలలో మూడును.

వెల డబ్బి 1-కి 0-4-0.

దంతచూరము

పంటినొప్పులకు మంచి మందు.

వెల 1 డబ్బి 1-కి 0-2-0

మోహిని తైలము

సుఖనిద్ర, విశ్రాంతి నిచ్చును.

5 కులముల మానెల సీసా 1-కి 0-12-0.

149

ఆటో మోహిని

వాడుడు. దీని గుణాతిశయములను వేలుగా మెచ్చుకొనక కష్టమే. ఆనేక ఘనవంతుల మనంబులను మెప్పించి బహు ప్రదర్శనములయందు బంగారు మెడలికంటెయు వడసి చాలకాలమునుండి గ్యారంటీనిచ్చునది ఆటో మోహిని యొకటి. గొప్ప విక్రయాము చూచి నకలు పెంతును చేయువారిని గూర్చి జాగ్రత్తపడుడు. నాల్గు రోజులవఱకు నీ వాసన ఉండదని రుజువుపరచగలిగిన వారికి రూ. 100 ఆటో మోహిని ఇనాము ఇచ్చుచున్నది. మనరమై మోహజనకమ్ములగు వేలకొలది పుష్పంబుల సువాసన నిచ్చును.

1 ఆవునీసు బుడ్డి వెల	రూ. 2-0-0
1 డ్రామ్ బుడ్డి వెల	0-12-0
1 డ్రామ్ బుడ్డి వెల	0-8-0
సామ్పిల్ బుడ్డి వెల	0-2-0

ఆటో మోహిని కార్డు డబ్బన్ 12 అణాలు. ఒక కార్డు 1 అణా.

సోల్ యేజంట్లు:— సా. భగవాన్ దాస్ చునిలాల్ అందు కంపెని, 177 నైనాబజార్, మదరాసు.

సంగీత ప్రదాయిని

వెల రూపాయలు 3.

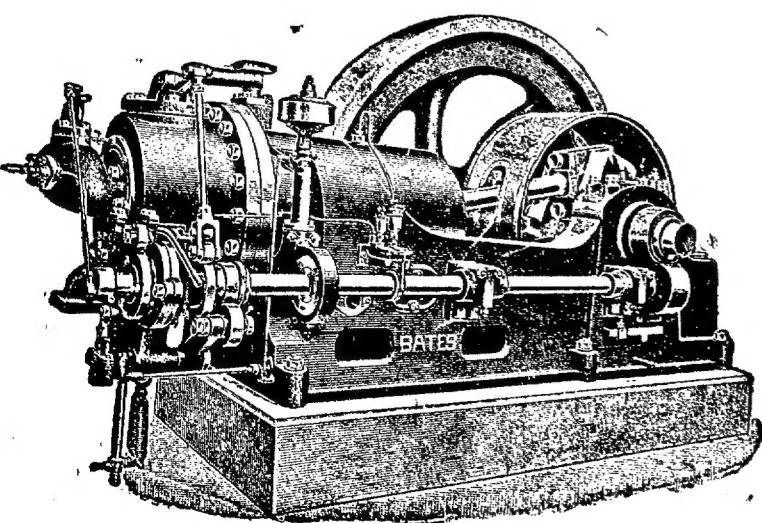
ఈ గ్రంథము అతిప్రసిద్ధి కెందిన వాక్కిణాత్యగాన విద్యాపారంగతులైన విద్వాత్ కె. వరదాచార్యులు, కె. వి. శ్రీనివాస ఆయంగారు, వీణ కృష్ణమాచార్యులు వీరిలచే రచింపబడినది. ఇందు లక్షణ సంగ్రహమును అభ్యాసపద్ధతులు, స్వరజతులు, వర్ణములు, త్యాగయోగి కృతులు, పట్నం సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారి కృతులు, దీక్షితకృతులు మొదలగు. సుమారు 140 పురు బడులును స్వర, సాహిత్య తాళ, కాలములకు గురుతు తేర్చుచు ఆంధరికి సులభముగ గ్రాహ్యమగు నటుల వ్రాయబడియున్నవి. హాస్యనియము, వీణ ఈ ఉభయవాదములకు పటములును, వీటి గుణములును, వీటి సుపయోగించు విధములను వ్రాయబడి యున్నవి. డబ్బిల్ కోక్ 16 పుటలు వైజా, 500 పుటలు. దశరథి గ్రేసు కాగితములో ముద్రితము. కాలికో బయిండు బంగారు గీలులు చేయబడి యున్నది. వలయువారు ఈ క్రిందివారికి వ్రాసికొనవలెను.

మెసర్సు హో అందు కంపెని,

282

ఓంటర్స్, మదరాసు.

బేటుగోల్డు మెడల్ శెమిడిశల్ గ్రూడ్ ఆయిల్ యింజనులు.

ఈక్రొత్త టయిపు ఇంజనులు యెటువంటి చిక్కినయిన గ్రూడ్ ఆయిల్తో నయినను సుమారు ఒకమాసము వేపరయి జరు విప్పి శుభ్రపరచ నక్కరలేకయే మిక్కిలి తృప్తికరముగా పనిచేయుచున్నవి. సాధారణమైన ఆయిల్ యింజనులవలె యెక్కువ గ్రూడ్ ఆయిల్ అక్కిరలేక వాటికొరకు ఖర్చు అయ్యే ఆయిల్ లో సగము మాత్రము యీ యింజనులు తీసికొనుచు వాటికంటె వేయిరెట్లు తృప్తికరముగా పనిచేయుచున్నవి. 16 గుర్రములు మొదలు 55 గుర్రముల పనులవరకు వీటియొక్క స్పేరు సామానుల సహాయ ప్పడును ప్రాకులో సిద్ధముగా నుండును.

డి. యల్. శాస్త్రి, అందు కో., ఇంజనీర్సు, మదరాసు.

బ్రాంచిలు:—తెజవాడ, రాజమం.డి

తుపాకులు! తుపాకులు!!

తుపాకులు, రివాల్వర్లు తోటాలు, మందు మొదలగు సామానులు మిగుల సరసముగా విక్రయించబడును. వలయువారు క్యాటలాగులను ఈ అడ్రసుకు వ్రాసి తెల్పించుకొన వచ్చును.

యకా వి. రామానుజం శెట్టి అందు కో.,
(204) 12, పాపస్సు బ్రాడ్వే, మదరాసు.

SQUIBB'S

AGUE
Specific

వ గ్యు స్టె సి ఫి క్

175

స్క్విబ్స్ చ లి జ్వ ర మం దు

మలేరియా అను విషజ్వరమునకు సాటిలేని మందు

అన్ని విధముల జ్వరములకును తీరనివ్యాధియని నమ్మకము విడిచిపెట్టిన విషజ్వరము ప్లేగు మొదలగు విషజ్వరములకు నిర్విషమైన మందు. ఒకకుటుంబము రక్షించబడెను.

మీరు ఈ మానమునపంపిన స్క్విబ్స్ గారి జ్వరమందు నేను, నా భార్య, నా కుమారుడు సహా, అనేకమాసములు గా మలేరియా అను జ్వరముతో పీడింపబడి పుచ్చుకొనిన మందుల కన్నీటికంటే మిక్కిలి గుణము నొసంగును.

తక్షణమే ఫల మిచ్చినది

మి. ప్రభాకరం ఇచ్చిన మందునకంటే తక్షణము ఫలమిచ్చెడి మందు వేరేదీయు నేను ఇంతవరకు చూడలేదు.

గూడక సన్ను అందు కో, క్రాఫర్డు మా ర్కెట్ బొంబాయి.

సోల్ ఏజెంటు: - డా. డి. సావంత్, చునిలాల్ కంపెనీ, 177 చైనాబజారురోడ్, మదరాసు.

MENOIS GOLD PILLS AGENCY

No 222, Kalbadevi Road Bombay No. 2

ఈ వైమాత్రల సేవించిన శరీరమంతయును వ్యాపించిన నరనరమునకు ప్రతి ఆనయనమునకు గుణమిచ్చి సహజముగా యున్నట్టి గాక ఎక్కి పుస్త్రహీనతైనను భావచేయును. తత్వమును ధాతువును బలవంతముగ జేయును. (268)

కడుపు నొప్పులను కాష్ట సంబంధముగ రోగములను నొప్పుల బలహీనత వలనగుచు చఫలత్వమును పోగొట్టును. జ్వరమునకు ప్లేగునకు వేరు వేట్టిన తెలి. నిజముగ ఇచ్చుచి అమూల్యము.

ఈ మందు మనోన్యధలను సహితము మాన్పును. స్త్రీలు ముఖ్యముగా సేవింప దగినది. కుసుమ రోగములను మాన్పును. వినికి పథ్యాపథ్యము నియమము లేదు.

బుడ్డి 1-కి రూ. 2-0-0.

ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు ఇంగ్లండ్ లో జరుపవలయును. ఏజెంట్లు కావలయును.

మెనాయిస్ గోల్డ్ పిల్లు ఏజెంట్,

నెం. 222 కాలబాదేవి రోడ్డు, బొంబాయి 2.

SAPAT & Co., KALBADEVI ROAD, BOMBAY.

కొమాది పోతేజిక చూర్ణము.

మూలకలచే తయారు చేయబడినది.

నిరపాయ మయినది.

పురుషులకు మాత్రము. ధాతుక్షయము, శరీరము మెదడు దరతిక్రమము వలన సీరసించుట, పుస్త్రహీనత, మున్నగు కారణముల నిష్టేజో పోతేజును శరీరమునకు బలమును గలిగించును.

మూడురోజులు సేవించిన మాత్రమున గుణము జూపట్టును. లేకున్న వెలసాముల్లికి ఇవ్వబడును.

సీసా 1-కి రు 1-8-0

శ గ గుణ ము న కు

మూత్ర కృచ్ఛమునకు మొదలగు మూత్ర నాళమునకు సబంధించిన రోగములకు గుణమివ్వగల చూర్ణము.

పుచ్చుకొన ప్రారంభించిన దినమునుండి మూత్ర ద్వారమున మంటలనావును. లోపల నిలిచిన చెడు పదార్థమును బయటకు త్రోయును. వారముదినము లలో పూర్ణమయిన గుణ మిచ్చును. 1-4-0.

నవపి అందు కంపెనీ,

కాలబాదేవి రోడ్డు, బొంబాయి.

127

Dr. D. B. Savant.

Fanaswadi SARASAPARILLA.

A Sovereign remedy in all forms of skin diseases owing to impurities of blood-Bloches, boils, primples, old sores, ulcers, Serofulla etc. This Sarasa purifies & enriches blood eliminating poisonous substances & mercury from the system imparts a tone of health.

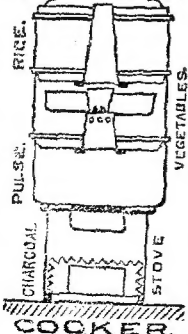
Sold in 4 ozs. bottles to last for 10 days.

Price Rs. 4-0-0 V. P. Extra.

3

ప్రాప్రయితరు: డి. డి. సావంత్, ౧౪౪, ఫనసవాడి, ౨, బొంబాయి.
Fropreitor: P. D. SAVANT, No. 144 Fanaswadi, No. 2, Bombay.

ANNA PURNA

The immense popularity of the Annapurna Cooker is a solid proof of its good working. In use it is so economical that the mere saving in fuel charges of a few months will pay up the cost of the cooker. The prices are moderate. And the material used in the manufacture of these cookers are the best obtainable. Write us now for the descriptive literature. SENT FREE.

ANNA PURNA COOKER CO.

CHARNI ROAD GIRGAM BOMBAY.

Agents at Madras Dr. M. C. N's Ecclectic Co., TRIPPLICANE.

271

అనేక బంగారు పతకములను బహుమానమును జొందిన

వైద్య రత్న

[30

వండిత డి. గోపాలా చార్లు.

ఎ. వి. ఎస్., ఎ. ఎమ్. బి. వారి

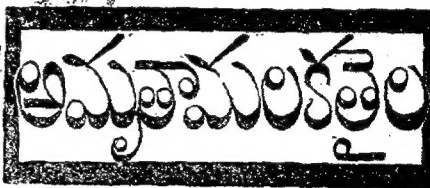
శాస్త్రసమ్మతముగు

ఆయుర్వేదీ యౌషధములు.

రక్తమును వృద్ధి జేయును, నరములకు మెదడుకు గుండెకాయకు బలమునిచ్చును. గర్భకారకములను సోమరితనమును పోగొట్టును, ఆర్యోగమును, ధైర్యమును, బలమును ఉత్సాహమును వృద్ధి జేయును.

వెల బుడ్డి 1-కి 3-0-0.

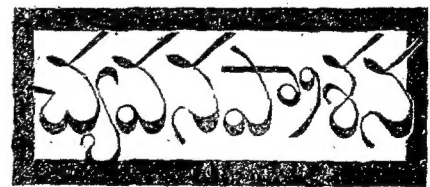

విద్యాగులకు, యౌచనాపరులకు, వాతము, శిరోరోగములను, సార్వజనోష్ణులను, మూర్ఛ, అపస్మారము, పిచ్చి, మొదలగువానిని పోగొట్టును. నేత్రములకు మెదడుకు చక్కగ జలువ జేయును. వెల బుడ్డి 1-కి 0-12-0. డబ్బు బుడ్లు 8-0-0.

స్త్రీలకు గలుగు ముట్టుకుట్టు నొప్పులును, బహిష్టుకాకుండుట, రజస్రావము లేకుండుట, మైలయధి కముపోవుట అనేకవిధములగు కుసుమరోగములను అరకాళ్లు అరజేతుల మంటలను గర్భాశయ వ్రణములను మాన్పును. గర్భాశయమునకు బలము నిచ్చును. సత్సంతానము గలిగించును.

వెల బుడ్డి 1-కి 0-12-0. డబ్బు బుడ్లు 8-0-0.

ఉబ్బసము, దగ్గు, క్షయదగ్గు, సామాన్యపుపొడి దగ్గు, రొమ్మపడితము మొదలగువాని నిర్మూలము జేయును. గుండెకాయకును, ఊపిరి తిత్తులకును, బలమునిచ్చుటలో అమోఘమైనది. క్షయరోగులకు నిచ్చు చాపనూ నేకన్న అనేక వేల రెట్లు గుణమధికము. దానివలె అసహ్యమును వాసనయు లేదు. మందు సేవించిన నెలరోజులలో కొన్ని పానుల బలమును హెచ్చించుట దానివిధమైయున్నది.

డబ్బి వెల 2-8-0.

తెలుగు ఆయుర్వేద వైద్యగ్రంథములు.

మాధవనివాసము	రు. 3-0-0	అధ్యక్ష కాశిభాషణము	అ. 6
శర్మప్రకాశము	2-0-0	ఆయుర్వేదాధ్యక్షల్యతంత్రము	4
ఆయుర్వేదపరిభాష	1-8-0	అగస్త్యవైద్యము	4
కపిలేంద్రము	1-8-0	వస్తీకర్మము	4
పథ్యాపథ్యము	1-0-0	ఆయుర్వేదము	4
భేషజకల్పము	1-0-0	పోతేజి ప్రత్యేకము.	

మాత్యాలలాగు కోరువారికి ఉచితముగా పంపబడును.

తంజివిలాసము: } ఆయుర్వేదాశ్రమం
"పండిట్" }
మదరాస్. } 55, ఆచారప్ప వీధి, మదరాస్.

ఆంధ్రవిజ్ఞానసర్వస్వము

(The Telugu Encyclopaedia)

మొదటి సంపుటము

680 పుటలు. వెల 6-8-0. క్యాలికోబైండు

త్వరగా చందాదారులు గంసు. [273

ఆలస్యమైన సంపుటములు దొరకుట దుర్లభము

రెండవ సంపుటము తయారగుచున్నది.

శివశాస్త్రి:-

కె. వి. లక్ష్మణ రావు ఎం. ఏ.,

(ముఖ్య సంపాదకులు)

మాంటురోడ్డు, మద్రాసు.

Seeds & Plants.

నానావిధ చెట్లు దినుసులు.

మెడల్లు పొందిన సేలం శ్రేష్ఠ మామిడిచెట్లు పలువిధమైన చెట్లదినుసులు యొక అనేక విధము లయిన మొక్కల దినుసులు సీమ కాయకూరలు నాటుకాయగూరలు విత్తనములు సరసముగ విక్రయించబడును. కావలసిన వారు అర్థశాస్త్రాంతు పంపితే, పటముతో ఇంగ్లీషు తెనుగు క్యాలిగ్రాఫు పంపుతాము. జాబులు ఇంగ్లీషులో వ్రాయవలెను.

ఎస్. కె. ఐ. కాదర్ మీరాసాహెబు,

విత్తనములు, మొక్కలు వర్తకుడు.

కుమారస్వామిపట్టి, సేలం.

దేశభాషలందు విద్య

అభ్యంతరములు

మనము చిరకాలమునుండి పదభాషలో విద్యనభ్యసించుటచే నాతనపద్ధతి కొందరికి నుచించుటలేదు. మన మెల్లప్పుడును పూర్వాచారము నేల యనుసరింపవలెను? సంఘవిషయములందు గాని రాజకీయవిషయములందు గాని నాతనమార్గముల నేర్పజుచుకొని ధర్మమును కదా! విద్యావిషయమున దేల కూడదు? ఒక పద్ధతివలన దేశమునకు లాభములేదని యెప్పుడు గ్రహించితిమో అప్పుడే దానిని విస్మరించుటకు తీర్మానింపవలెను. కాబట్టి యట్టివాదము నిలువదు.

కొందఱు విద్యాధికులు గ్రంథములు దేశభాషలలో లేవు కదా యేమిచేయుట యని ప్రశ్నింతురు. మనభాషయందు శాస్త్రములు, చరిత్రలు తక్కువగ నున్నవి. ఈ మధ్యను విజ్ఞానపండితులు కొన్ని శాస్త్రజ్ఞానమును దేశభాషామూలముగ ప్రజలకు నిచ్చుచున్నవి. అట్టివానిని మనము ప్రోత్సహింపజాలమో కొలది కాలములోనే తగిన గ్రంథము లన్నియును స్వభాషలో వెలువడును. గ్రంథములు లేవుకదా దేశభాషలో విద్యగజపుట యెట్లు? అని ప్రశ్నించుటవలన లాభము లేదు. కావలసినవో గ్రంథకర్తలు వలయునంతమందికలరు. దొరతనమువారునిజముగ మనకు విద్యను మనభాషలో నేర్పవలెనని పూనుకొనినవో వారి కీపని తుణమాత్రములో నెరవేరును. ఆయాశాస్త్రములందు తీర్థలయినవారికి తగినపని చూపించి, శాస్త్రగ్రంథములను భాషాంతరీకరణము చేయుమని యాజ్ఞాపించవలెను. కొన్ని సంవత్సరములలో మన వాఙ్మయము సంపూర్ణత్వము నావిధమున బొందును. కాబట్టి గ్రంథములు లేవని చెప్పుట వలన లాభములేదు.

కొందఱు ప్రముఖులు మరియొకయాటకమును నూటొందురు. మనకు నాంగ్లభాష రాదట. ఆంగ్లభాషకు ప్రాముఖ్యము తగ్గనను మాట నిక్కవము. ప్రజలకు సుఖము నివ్వవలెనని గాని యే భాషయైన నేమి? మనము ఇంగ్లీషుభాషను వదలనకరము లేదు. దానిని వదలిపెట్టగూడదు. ఆంగ్లము కొంచెమో అధికమో ప్రతివానికిని కావలెను. పాశ్చాత్యులతో మాటలాడుటకును, పరదేశములవారితో మాటలాడుటకును, దొరతనము వారితో ప్రసంగించుటకును, ఆంగ్లభాష కావలెను. అదిగాక యాంగ్లము వచ్చినగాని పాశ్చాత్యుల నడవడికను పద్ధతులను తెలియపు. కాబట్టి కొంచెము ప్రవేశమున్నచాలును. ఆంగ్లము రానివో నాంగ్లసారస్వతము మనకు తెలియదు. అది నిజమే కాని యింజనీయరింగు శాఖలో పనిచేయు సర్వేయరునకు నాంగ్లసారస్వత మెందుకు? వానికిప్పుడేమయినను సారస్వతమందు ప్రవేశముకలదా? కాబట్టి వాఙ్మయమందు దక్షిణాన కలవారు ఆంగ్లభాషను జాగ్రత్తో చదువుదురు. మిగిలిన వారిని నిస్కారణముగ కొంచెంచిన లాభ మేమి?

ఆంగ్లభాష జాగ్రత్త చదువుకొనమిచే మనము తప్పులు మాట్లాడుదుమట! అట్లయిన నేమి కీడు మూడును? ఆంగ్ల పదములను సరిగ నుచ్చరింపక పోవుటవలన హాసయోమి? వారి యభిప్రాయములు మనకు ముఖ్యము, లేక వారి వ్యక్తములు ను పదోచ్ఛారణమును ముఖ్యము? మన యభిప్రాయము వారికి తెలియజేయవలెను. వైతే వీరొకటి సరియైన యింగ్లీషు మాట్లాడలే. కాని వారి మాటలు, వారలకును నడవడును గూడ వచ్చును నిచ్చుచున్నవి. మనము ఇంగ్లీషు తప్పులతో మాట్లాడిన వచ్చుదుమట! వారు తెనుగు మాట్లాడినప్పుడు మనము తప్పులను చూచి నవ్వుటలేదా? కాబట్టి యట్టికారణము నిలువదు.

తెనుగుభాషలో శాస్త్రములను నేర్పుట యనునది హాస్యముగ నున్నదట. ఏ కావ్యమునను నెరవేరుటకు మునుపు ప్రతివానికిని నమ్మకముండదు. అది భాగుగ నరుగు నజకును నవ్వులాటగనే యుండును. ఆంగ్లమున నానకీయ విషయములను జచ్చించుట కకకాళ మున్నవని తెలిచితిమా? ఆంగ్లమున నుపన్యాసము లేరుబడుననియు, దేశమందలి ప్రతి సభయందును, ఆంగ్లమే నాడబడునని మన మిదివరలో కల గంటిమా? అయినను అట్లు జరుగుచున్నదే! ఆంగ్లము స్వభాషలో నెంత చక్కగ నుపన్యాసములు నిచ్చుచు న్నారు. వారికి యంతమలభమైనది. ఆంగ్లమును నంత నేర్చుకొనవలసింప వలెన్న యెన్ని సంవత్సరములు పట్టును? మన మాతృభాషయగుటచేకదా, యతిసౌలభ్యములో నంతమంది యుపన్యాసములు నిచ్చుచున్నారు.

కాబట్టి దేశభాషలందు విద్య నేర్పవలెను. ఎక్కువ జ్ఞానమును సంపాదించుట కవకాళ ముండును. పాఠకులకు జ్ఞానమునిచ్చు మార్గమిదియే. శ్రీమతి విద్య నేర్పుటకు ముఖ్యముగా మార్గములేదు. వారి కాంగ్లమెందుకు? స్వభాషలో ముఖ్యముగ నేర్చుకొనవచ్చును.

కాబట్టి యీమార్పు అన్ని విధములను లాభములతో గూడుకొనినదగుటచే, దేశభాషాములు గట్టిగ దొరతనము వారిని నేడవలసియున్నది. విద్యాభిమాని.

203] వి. ఏ ఎస్ పాణిగారి సర్వవిధముల తేలు విషనంజీవి
ఏప్పుచువచ్చువారు నవ్వుచు పోదురు. గుణము లేనియెడల 100 రూపాయలు ఇనాం.
(రిజిస్టరు చేయబడినది.)
పొలికనుంగులను చూచి తీసి మూసముపోతును. ఇప్పుడెప్పుడు పనికిగాని మందులు వచ్చియున్నవి. మందు తీయుటకు మునుపు మాయొక్క లంగరు మార్కును చూచి తీయవలసివచ్చింది. తేలుకొట్టివతోడనే పనికిరాని యెన్నో మందులను వేసియు ప్రయోజనములేక పోవుచున్నది. అప్పుడు తల్లిదండ్రులు, గాని, సహోదరులుగానీ, భార్యగాని దుఃఖము పొందవచ్చునేగాని ఆభాధలోనిస్వల్పభాధ క్షేత్రను వారు ఎత్తుకొనలేరు. కాబట్టి అన్ని మందులకన్నను, బంధువుల కన్నను మాయొక్క లంగరుమార్కు సర్వవిధముల తేలువిషసంజీవియే గొప్ప ఆపనిగ్రుదని చెప్పవలసిందే. ఇదివరకు తేలుకాటునకు తగ్గుమైనమందు దెవరును కనిపెట్టక పోయినందున మేము జనులయొక్క కష్టమును నివర్తిచేయుట ప్రథమ కర్తవ్యమని తలచి మిక్కిలి దేశావ్రమతో ఈమందును కనిపెట్టినాము. ఇది అపనిగ్రుదగుటచేత ప్రతి ఇంటిలోను ఆవశ్యకముగా నుండవలయును. డైరెక్టులలోచెప్పినట్లు వేసిన రెండునిమిషములలో గుణము కలుగును. అట్లు గుణములేనియెడల తమ నెక్కువ వాపసుచేయబడును. ఈమందును ఇంకా ఎలుక, కుక్క, నంద్రకాయకప్ప జిప్టి, పాము మొదలైన విషజంతువుల కాటులకు కూడ ఉపయోగింపవచ్చును. ధర పాకెట్ 1.కి 0.8-0 డజను 1.కి 5.0-0. ఇనాం 1 ఫ్రపుట్ బాట్ పేనా

విలాసము:- వి. ఏ. ఎస్. పాణిగారి నెం. 3. ఇరుళప్పక వీధి, మద్రాసు.

నిరుద్ధ భారతము
భారతములను గురించిన పెద్దగ్రంథము
భీష్మ ని చ రి త్ర ౦-౧౨-౦
చమత్కార చంద్రిక ౦-౧౦-౦
పుష్ప వేణి నాటకము ౦-౧౦-౦
వీరమతి ౦-౧౦-౦
బాలవిత్తంతు విలాపము ౦-౪-౦
సరస రసాయనము ౦-౪-౦
రాజలేఖ (నవల) ౦-౩-౦
లలిత (నవల) ౧-౩-౦
మంగిపూడి వేంకటశర్మ, పిప్పర, కృష్ణాజిల్లా
ఇండియాలో కెల్ల చౌక వెలలకు
దొరకుచోటు
క్రొత్త స్థానంలో క్రొత్త స్థానము.
తెన్నినో టేబులు.
గోల్డు మెడల్ రూ. 24. టూర్న మెంటు రూ. 13.
కల్పిటీ రూ. 15. కల్యాణియల్ రూ. 10.
ఎస్. జి. ఎమ్ రూ. 8. కలేజి రూ. 5.
తెన్నినో బంతులు, ఆరీస్ లేక స్టాంజెంగ్స్ రూ. 10. 4 డజన్లు.
తెన్నినో కేకట్లను మెరుగుగల నరములతో కల్పించుటకు
మంచి ఇంగ్లీషు గట్టు రూ. 5.0 0
శలుపు గట్టు రూ. 3.0-0
దేశీయ గట్టు రూ. 2.0-0
విలాసము, మెహందేల్ బ్రదర్స్,
(289) పూనా సిటీ బొంబాయి.
Mehendale Bros. Poona City.

డాక్టరు గోఖలే ఎమ్. ఎ. ఎమ్. డి. గారు.
బాలామృతము 103
స్వదేశికలకండాతో చేయబడినది.
పిల్లలకు ఆకలిని గలిగించుటకు ప్రసిద్ధికెక్కి నిరుపమాన మహిమగలది. ఈ ఆమృతము పుష్టినిజేయు స్వదేశికవస్తువులచేతను సుగంధమాలికలచేతను కలకండా చేతను, చేయబడి రసముగాను పరిమళముగాను యధురముగా నుండును. 35 సంవత్సరముల నుండి డాక్టర్ గోఖలే బాలామృతము వహించిన ఖ్యాతిచే బూటకపు తైద్యులు కొందరు ద్రుమించి భనాశచే నకల్లను కల్పించినారుగాని బాలామృతమును కొనుగవును డాక్టరు గోఖలేగారి పేరు చూచికొనిన మోసముపోరు.
సీసా 1-కి రూ. 0.12-0 వి. పి. ఖర్చుతో 1.2 0.
డాక్టరు గోఖలేగారి తేలిక పేరు చూచికొనిన మోసము గలుగదు.
అయ్యె డైజుడు సరస పరిశ్ర
చర్మరొగములను, కళ్లరోగములను బాగుచేసి రక్తమును పుద్గి చేయుటకు అప్రతిహతమైనమందు సీసా ౧. 1-0-0
వి. పి. ఖర్చుతో రూ. 1.8-0. మూడు నాలుగుబుడ్లు ధుచ్చుకొనినయెడల పూర్వముగా దేహస్వస్థత జెంకవచ్చును.
(5-5-1914) అడ్రెస్సు:- అమృతాంజనముడిపో, 109 ఫోరోడ్డు, బొంబాయి.

The Madras Astrological Bureau, Madras

జాతకములు

శ్రీమహాశాస్త్రవ్యాఖ్యానము శతావధాని
శ్రీ వివాసాచార్యులుగారిచే

కళత్రము, సంతానము,
ఆయువు, విద్య, భాగ్యము

ఇత్యాది ద్వాదశ భావములు తెలుపబడును.
సంవత్సరములు 1-0-0 } 20 శతముకి
పూర్వజాతకములు 5-0-0 } 10-0-0.
కార్యసిద్ధిప్రశ్న, ముహూర్తము, వాస్తువీతి
వేరుధర, సరియగుజన్మకాలమును వ్రాయును

జ్యోతిష కార్యాలయము

28, కొల్లావారి అగ్రహారం,
రాయపురం, మదరాసు.

241

చరరా పండుగకుగాను బహుమతి.

దవనకొడి చీరలు రూ. 1-14-0
చంద్ర సాగరైవది. 18 మూలలు నాగరికము గలవి.

ఈక్రొత్తకము చీరలు
మేలైన మట్టులో సాగరైవ
రంగులూ పూలువేసిమట్టు
రచుచేయమైన అంచు కట్టి
యున్నవి. ఇది మామటకు
అందముగాను ధర సరస
ముగా నుండును. రంగులు
మాత్రపు ఈచీరకు పండుగ
దినములలో ధరించిన ఎడల
చూపు ప్రతివారు తెప్పించి
యిచ్చుని చేతుకొందురు.

చీర 1-కి రూ. 1-14-0 వి. పి. చార్జీ 0-5-0
బొంబాయి పాలామణి చీరలు .1-కి రూ. 2-4-0.
257] గోవాజ్ఞాన చీర 1-కి రూ. 4-4-0.
పియర్ వాచ్ కంపెనీ, 5 ఇరుళప్పవీధి, మద్రాస్.

చిన్న పురుగులు

వెద్ద వెద్ద బట్టతలను జేయును.

చూడు, బోడి యగుట, వెండుకలూడుట,
పుర్రెపై జల, అన్నియు చూడుపురుగుల వలన
గలుగును.

చాతకులా! ఈపురుగులరే తయింబవట్లు, విధివిరా
మములేక మీరు పనిచేసినచో మీరొక్క హాములలోని కేల

కొట్టెల బం గారుతోనింపబడి యుండును.
తీరిక లేక పనిజేయు మందు ఈ మందు
పురుగులను, అతివ్యాప్తికయి పేరొందిన
తేనెటీగ సహకారిగా నుండదగినబంటు.
మందు ఆంధ్రమయినవెంట నే నిరో
ధక నిర్బంధద్రవ్యముల నుపయోగింపక
పుష్కేంచినఅచిరకాలముననే బట్టతల
నాటిలో సహధ్యాయు గావలసివచ్చును.
కావున ఇట్టి పరమశత్రువును

“కామినియా నూనె”
సహాయమున సంహరింపును. చుండును

బోగొట్టును. వెండుకలను రాలనివ్వను. పుర్రెచుండును
బోగొట్టును. అలకట్టుకు పరిచుళ నుగంధద్రవ్యము.

ఈరీతిని, కకలు నూనెలను తయారు చేయువారి మోస
మున పడకును.

వెల బుడ్డి 1-కి రూ. 1—0—0 వి. పి. రూ. 0—4—0
,, 3-కి రూ. 2—10—0 వి. పి. రూ. 0—7—0

ఉచితము.

ఈ సుగుణముల ఋజువు పరచుటకయి, అర్థశాచీటి
పంపుకొనువారికెల్ల ఒకసారి వాసుకొనుటకు సరిపోవునంత
పూసె గల పీసా ఉచితముగ బంపబడును.

నాలు ఏకెంట్లు:—

ఆంగ్లో యిండియన్ డ్రగ్ అండుకెమికల్ కంపెనీ,
నెం 155, జుమ్మామసీదువీధి, బొంబాయి.

ఆంధ్రవారి

ఆంధ్రోద్యమవ్యాప్తి కిది తరుణమా?

ఆంధ్రదేశమునందు నూతనప్రబోధము గలిగించి దేశము
నంతను నుజ్జూత అభివృద్ధిచేయుచున్న ఆంధ్రోద్యమ మితరుణమున
జననమొంది వ్యాప్తముగానుండుటకు గారణము. అరయుట చరిత్ర
కారుల ముఖ్యకర్తవ్యము. కారణములేక కార్యముద్యవించ
దనుట తప్పు. సిద్ధాంతమునకు మూలనూత్రము. ఆంధ్రదేశచరిత్ర
యందు గత యేబది సం॥లలో గలిగిన మార్పులను గమనించిన
ఆంధ్రోద్యమ మితరుణమున దేశకారణమున మొలకయెత్తెనో,
గ్రహించుట సులభసాధ్యము.

ఆంగ్లేయ నాగరికత వ్యాపారమున బడియున్న
మానముల స్వదేశముపై మరల్చుగ, నూతనవ్యక్తిత్వ ముద్యవించ
చెను. స్వదేశ పరిశ్రమ లన్నియు నకింపుచున్నవని కనుగొని.
ఒకనంక దేశమున కనువుగాని విద్యను నేర్చుకొని, దేశ హిత
కరముగు విద్య నడుగంటజేసితి మని పరితపించిరి. వెంటనే
స్వదేశ పరిశ్రమలు తలయెత్తెను. జాతీయ కళాశాలలు విల
సిల్లెను. హైందవ నాగరికతయందు గౌరవభావ ముదయం
చెను. నూతన జాతీయభావము హిందూదేశమందెద్యవించెను.
ఆంధ్రదేశము జాతీయోద్యమములో సాగొన్నది. ఆంధ్రదేశ
ములో స్వదేశ పరిశ్రమలు తలయెత్తినవి. ఆంధ్రజాతీయ కళా
శాల విలసిల్లెనది. కర్మాగారములు నిర్మింపబడినవి. ఆంధ్ర
దేశము గూడ “వందేమాతర” ధ్వనులతో నిండిపోయినది.

ఆంధ్రోద్యమము జాతీయోద్యమమునకు బలమగుచునది.
జాతీయోద్యమమును వెంపొందించి, దృఢమగు హైందవ
జాతీని నిర్మించుటకు ఆంధ్రోద్యమము జనించినది. జాతీయో
ద్యమముచే, పరిశ్రమ చేయబడిన స్థితిగతుల నాధారపరచు
కొని, ఆంధ్రోద్యమము జనుల మనముల నాకర్షించి వ్యాప్తి
గాంచినది. ఆంధ్రదేశమునందే గాక, హిందూదేశ మంతట
గూడ ఆంధ్రోద్యమ సూత్రములయందలి సత్యమును క్రమ
క్రమముగ గ్రహింపుచున్నారు. ఆంధ్రోద్యమము జన్మించుట
కిదియే మంచితరుణము. అయ్యది దేశభావలనై జాతీయోక్త
నునోద్యమిని నిలిపినది. ఆంధ్రులలో హిందూదేశముపై ప్రేమ
యే గాక, ఆంధ్రదేశముపై ఆంధ్రసంఘముపై, ఆంధ్రభాషపై
ఆంధ్రవాఙ్మయముపై, ప్రీతిని పురిగొల్పినది. ఆంధ్రులయం
దాత్మగౌరవమును కలిగించినది. ఆంధ్రోద్యమవ్యాప్తి కింత
కన్నను మంచితరుణము వొఱకునా?—దేశభిమాని.

దీపావళి భిక్షు.

స్వదేశోద్యమము విజృంభించినప్పటి నుండియు దీపా
వళిపండుగదినమున వివిధగ్రామములయందు, దేశసేవకులును,
విద్యార్థులును గలసి, గడప గడపకుబోయి దేశారాధన సూచ
కముగ దీపారాధనను కైకొనుట యాచార మైనది. ఈవిధముగ
వసూలైన సామ్యము గొందరు స్వగ్రామములలో పాఠశాలల
వైనను, పఠశాలయముల వైనను, గొందఱు నిమ్మజాతునిధి
రణమునకును, గొందఱు మద్రాసులోని ఇండస్ట్రియల్ సంఘ
మునకు బంపుచున్నారు. ఈసామ్యమును బందరులోని ఆంధ్ర
జాతీయకళాశాలను ఒకభాగస్వామిగ కైకొనుటని ప్రాధికం
చున్నాము. ఆంధ్రజాతీయకళాశాల ఆంధ్రుల దేశభక్తి
యందు ప్రభవించి, దేశభక్తిచేతనే పోషింపబడుచున్నది.
ప్రతిగ్రామములోను నివిధముగ నే పాఠశాలయో, ఏసంఘమో
స్థాపింపబడి దేశహిత కార్యముల నాచరించుచున్నవి. స్వగ్రా
మములందలి సంస్థలను బోషించుకొనుట యెవరికైనను ప్రభు
కర్తవ్యము. కాని యావదాంధ్రమండలమునకును సంబంధిం
చిన ఆంధ్రజాతీయకళాశాలకుకూడ నొక నూలుపోగు నర్పిం
చుటవలన, జాతీయభావము నెక్కువగ గ్రోలినవారగుదురు.
ఆంధ్రజాతీయకళాశాల పోషణనిమిత్తము సంవత్సరమునకు
బుడిచేలూపవ్యములు కావలసి యున్నవి. ఎన్ని బిందువులో కల
సినగాని, ఎన్ని విరాళములో గూడినగాని, ఎన్ని హస్తములో
చాచినగాని, ఎన్ని హృదయములో గలిగినగాని, కళాశాలపో
షణము సాధ్యముకాదు. ప్రతిగ్రామమునందు దేశభక్తుడ
యము నాకాంక్షించుచున్న దరుణయస్కులు గలరు. వారె
ల్లరు ప్రేమావళినాడు తల్లికొఱకు, తమ మృదుహస్తపల్లకము
లనుజూచి, భవతీ భిక్షాండేహియనుచు, మాతృకర్తవ్యము గావించి
చెదరుగాక! గృహములను బావన మొనర్చుచున్న సతీమ
త్వములు, అమ్మలకమ్మయగు దేశజననికీ ఆనాడు, కానుకల

నర్పించెదరుగాక! అమ్మమాట నెవరు మఱువగలరు? పరికిన
పారును, వినినవారును, అడిగినవారును, ఇచ్చినవారును కూడ
ధన్యులగుదురుకదా.—కృష్ణాపత్రిక.

స్వరాజ్యము.

స్వరాజ్య విషయము అనీవిజంటమ్మగారు ప్రకృమించిన
నాటనుండి హైందవులలో నొకవిధముగు నూతనోత్సాహ
మంతురించినది. స్వరాజ్యము లభించినచో మంచిదే యనువారు
చాలమంది యున్నారని లభింపజేయుటకు దగిన ప్రయత్న
ములు సలుపువా రల్పసంఖ్యాకులు. విద్యావంతులలో జాల
మంది స్వతంత్రవ్యక్తి లేనివారుగ నుండుట చేతను, ఉన్న
వారు సంయతము ప్రభుత్వోద్యోగియులకు వెఱచువా రుండుట
చేతను ఇంకను గావలసినంత యాందోళనము జరుగలేదు.

ఆంధ్రదేశమున బదునొకండు మండలములు కలవు.
ఒక్కొక్క మండలమున నెన్నితాలూకా పట్టణములుండునో
యన్ని శాఖాసంఘములయంద సభను పక్షమున నుండవలసినది.
ముఖ్యములయిన పల్లెయందు సంయతము స్వరాజ్యకాంక్ష
వ్యాపించి ప్రజల నెల్ల నేకీభవించజేయవలసిన యక్కాలమందు
సాంధ్రదేశమున స్వరాజ్యశాఖాసమితుల సంఖ్య పండెండు
కన్న మించలేదన్న బ్రతియాంధ్రునకును సిగ్గుగాదా? ఆంధ్ర
మండలములలో నుత్తర సర్కారులు ప్రతివిషయమునను
ముందునిలిచి యున్నవి. సమితులసంఖ్యల గూడ నుత్తరమండ
లము నందే యెక్కువ. అయినను బ్రస్తుతము గల సంఖ్య
తృప్తికర మయినది కాదు. ఇంకను తెక్కుపట్టణములయం
దీపోలి యెక్కువకలదు. చీరుకు రైయసు నొకపల్లెయందు
సంయతమొక శాఖాసమితి యేర్పడియుండుట నయినజూచి
పట్టణవాసులు మేల్కొందురు గాక యని కోరుచున్నాము.
ఒంగోలు శాఖవాసు చెంతనుండు గ్రామవాస్తవ్యుల బ్రబో
ధించు చుండుట యెంతయు నానందదాయకము. శ్రీయుత.
గౌ. అమంచగ కృష్ణారావుగారుండు నెల్లూరు పురమింకను
గాఢనిద్రలో దగుల్కొనియుండుట దుఃఖమును గలిగించుచున్న
యది. దక్కిణపుజిల్లాలలో జిత్తూరుజిల్లా యందు మాత్రము
రెండు సమితులు గలవు. కడప, కర్నూలు, బళ్ళారి, అనంత
పురము జిల్లాలలో నొక్కటేనియు నుదయింప కున్న యది.
ఈవిషయము చెప్పకొనుటకే నోరాదవచ్చును. మా మండ
లములలోని నాయకుల కింతటి యనుత్యాసాము జనించుటకు
పాతువేదియో తెలియరాకున్నయది.

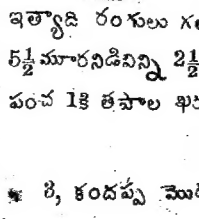
స్వరాజ్యకాంక్ష వ్యాపించుచున్న దనియు రాజ్యద్రో
హమునది యనుమంతయిన సంకులేదనియు నూరక లేనిపోని
యనుమానముల మనమునందెదిగురి మండలాధి కారులకు
జంకి మాతృసేన విధనాడుట సమర్థులగుట లక్షణము గాద
నియు మాసోదరుల కెల్ల గెల్లి చెప్పవచ్చుననియు, ఆంధ్రమండ
లములలోని శాఖాసంఘము లన్నింటి నొకగ్రూపున భేరిన
బాగుండును. అందఱును సమావేశమున చేయదగిన కార్యము
లలోంచి వికార్యదిక్షబూనుట యుక్తము.—ఆంధ్రచంద్రిక.

దీపావళి పండుగ బహుమతి

మంచిసయము! వేసవేలు ఖర్చుపడినది!! వెనుక దొరకవు!!!
2 పంచలు కొనువారికి అత్తలార్పాటమున కోర్కెని
కోడంద్రప్రలాపము అను గ్రంథ మొకటి ఇనాము.

మేలైన జపాక పట్టుపందలు.

అనేకపంచలు ఖర్చుపడినందున
ప్రస్తుతము భరలు లెగించియున్నాము.
వాచకులారా! శృంగారమున్న
నాగరికతయున్న గల మేలైన అసల్
పట్టుపంచలు పండుగదినముల అనంద
ముకొరకు తెప్పించి వికయించుచు
న్నాము. ఇందులో ఎరుపు, పచ్చ,
ఆకుపచ్చ, రోజా, మేపు వర్నం,
ఇత్యాది రంగులు గలవి, శ్లాఘనీయమైనవి, త్వరపడుదు.
5శ్లూరనిడిని 2శ్లూర వెడల్పుగల పట్టుపంచె 1-క 2-0-0
పంచ 1కి తపాల ఖర్చులు. 0-4-0

రాజలక్ష్మీ కంపెనీ
* 3, కందప్ప మొదలి వీధి, తిరుకల్లిక్కేణి మదరాసు.

పరిషత్పత్రిక

పత్రికా కార్యనిర్వహణము.

IV

ఇది కొన్ని దినములు త్రైమాసికముగ బయలుదేరినది. ఇప్పుడు మాసిక మైనది. ఇందు ప్రచురింపబడుచున్న వ్యాసములు సంవత్సరోత్సవము వారు చదివినవియు చదువగా మిగిలినవియు, చదివినవనుకొననివియును, త్రైమాసికముయి యుండినప్పు డిట్టి వ్యాసములే కొన్ని మిగిలిపోయెడివిగాని మాసికమయిన తరువాత పూర్వగ్రంథములుగూడ కొన్ని జేయవలసివచ్చినవి. అచ్చటచ్చట విడివ్యాసములును స్వల్పముగ నున్నవి. కాని మొత్తముమీద చూచినప్పుడు పూర్వోదాహృతములే హెచ్చుగనున్నట్లు చెప్పవలెను. పరిషత్తునకు భాండాగారమని యొకభాగ మున్నది. అందు పుస్తకములపేరును, అందలి పద్యము లొకటిచెందును, కవి నామము దొరికిన నదియును పడుచున్నది. ఇంతకన్న వేరేమియును ఈ పత్రికయందు లేదని చెప్పవచ్చును.

ఇందు వత్సరోత్సవమునాడు వ్రాయించెను వ్యాసములెట్టివియో వెనుకటి వ్యాసముననే శేర్మీనబడియును. అయ్యవి సాంవత్సరోత్సవ చరిత్రయని యేపేట నొక సంపుటము ముద్రింపక ఈచరిత్ర చర్చణమును ఈషిష్ట పేషణమును పత్రికయందే యేల ముద్రించవలయునో తెలియ కున్నది. పాఠశ్రామికసభ మున్న గుఱవి వత్సరగణలయందు వ్యాసములు వ్రాయించి చదివించుట గలను. వారందరును వ్యాసముల నొక గ్రంథమున బ్రచురించి ప్రకటించుట గలను. ప్రతి మండల సభయందు అట్లే చేయుచున్నది. కృష్ణమండలసభకు పూర్వము కృష్ణాపత్రిక యుండెడిది. వారును మండలసభా విషయములను వేరుగను పత్రికా విషయములు వేరుగను ప్రకటించెడివారు. పరిషత్పత్రిక రీతియే వారు నవలంబించి యుండిన మరియొక జోలికిపోకుండ సంవత్సర సభయందలి వ్యాసము లెల్ల వారు సంవత్సరమువరకును పత్రికలో ప్రకటించుచునే యుండవచ్చునో? దానికి ప్రత్యేకముగ పత్రికాధిపతియని యొక రుండవక్కరలేదు. అచ్చుపత్రముల సరిజూచు వారుండిన జాలును. ఆంధ్రపత్రిక తన దినపత్రికయును వారి పత్రికయునుగాక సంవత్సరాదిసంచిక యొకటిజూడప్రకటించుచున్నది. దానికి డబ్బుకూత నిచ్చి వ్యాసములు వ్రాయించుచున్నది. ఈ పత్రికలకును, సభలకును, ఎందుల కీ వైరి? మాపత్రికా కార్యనిర్వాహకుల రీతి ననుసరించిన కార్యమొంత గులభముగ గడచిపోవును. డబ్బుదండుగ లేదు. ఆ పరిశ్రమ ప్రత్యేకముగ నున్నోగియులను పెట్టవక్కరలేదు. ఆచ్యుతత సమాజమువారు వైదికపత్రికయని యొక పత్రిక ప్రకటించుచున్నారు. వారును సంవత్సరగ్రాసము నొక్కసారిగ ప్రోగు చేసికొని సంవత్సరమును ముగిసినది నలుచున్నట్లు కనుపట్టదు.

పరిషత్తునకు భాండాగార మనుపేర నెలకు నాలుగేసి పుస్తకముల సమాచార ప్రకటనయేల? అముద్రితగ్రంథముల పత్రికయందే ప్రకటించవలె? అనివేరుగ పుస్తకములు గట్టియొకటి ధనసంపాదనము నేర్చుటకా? ఆంధ్రభాషావ్యాప్తి కేవల శైశవసాయమున నున్నప్పుడు దేశీయులు గ్రంథప్రకటనము లేమియోయెరుగక గ్రంథప్రకటన నేమియో యెరుగకయున్న దినములలో దానికి మార్గదర్శకుడై యనవచ్చుచున్న ప్రవర్తించువాడు కందుకూరి వీరేశలింగము పంతులుగారు నడపిన చింతామణి పత్రికవంటి పత్రికయా పరిషత్తు వారి దినముల ప్రకటించవలసినది. నెల్లూరునుండి పూర్వము ప్రకటించబడుచుండిన అముద్రిత గ్రంథ చింతామణియందు బహులు దేరిన వ్యాసములనంటివైనను వ్యాసములు విశేషముగ లేవే? గ్రంథములప్రకటనకు నేడెన్నియో ప్రకటన నిలయులులు బయలుదేరినవి. ఈయుముద్రిత గ్రంథములు వారికిచ్చిన వారింకంటె నెంతయో చక్కగ ముద్రించి యెక్కువవ్యాప్తము చేయగలరు. వారికాగ్రంథముల ప్రకటించ స్వాతిశయమేల యియ్యరాదు? పరిషత్తునకు భాండాగారము! దీనివంటిది చొరవనమువారు వత్సరమున నొకసారి పుస్తకముల పట్టికయొకటి ప్రకటించి దేశమునందు భాషాభిమానుల కందరికును బంపుచున్నారు. అట్లేల సీరును పరిషత్తునందలి పుస్తకముల పట్టికయని యొక్కసారిగ ప్రకటించవలెను! వీరియొద్దవా పుస్తకములు కుప్పకెప్పులుగ లేవు. రెండుమాసములు నలుగురుకు రుగరు పండితులను తెట్టినవారు గ్రంథములపేర్లును తిత్సారాంశములునుగూడ వ్రాసి ముద్రాయంత్రమున కంధిచ్చియుండు రే? పరిషత్తుభ్యులకేల యింకొకటి? అందుసభ్యత్వమున కావించినందునకా?

దేశమున వ్యాసములు వ్రాయువారు కరవుకాలేదు? ఆంధ్రమునం దభిమానము చూపుచున్న ఆంధ్రీయవిద్యాపాఠశాలలు దేశమున లేకపోలేదు. అట్టివారిక్కరైన పరిషత్తు పత్రికను నిర్వాహకులుగ దొరకలేదు. ఒకరిచే నకుపబడుచు చేతిసాము అధ్యమునెలకొక సమాసము చొప్పున దండుగ తెట్టుకొనుచు పనిచేయుచున్న ఆంధ్రపత్రిక యంతోమంది పత్రికానిర్వాహకులను సంపాదించ గలిగినది? ఈపరిషత్తు వారికేల యట్టివారు లభ్యము కాలెలో తెలియ కున్నది. పరిషత్తువంటి దేశీయతైకసభ నాధుడు లేని రాష్ట్రమునలెనండుట దేశమునకుగాని అందుచేరియుండు సభ్యులకుగాని ప్రతిష్ఠ కాదు.

ఈ పత్రికయైన సకాలమున వెలువడిన కొంత మేలుగ నుండెడిది. అదియును సంప్రాప్త మగుట లేదు. ఇట్టి వింత వ్యాసములును విషయములును గలగుపుటలగుల మాసపత్రిక నాలుగేసి అయిదేసి నెలలు గడచిన తరువాత నెప్పుడో యొకసారి దర్శనమిచ్చుట యేమిధర్మము. రెండేసి మాసాడేసి మాసములది గలిగి యొకటిగా ముద్రించుటయును ఇట్టిసభ చేయతగిన పనికాదు. నేడు వైభాభి మాససంచిక వచ్చినది. ఈ యాలస్యమున కేమి కారణమో తెలియదు. వ్యాసములపాత వేయున్నది. గ్రంథములుపాతవే? పనిచేయువారు లేకుండవలె అందువకు ధనలోపమని చెప్పటకు వలనుపడదు. ధనము నిలువదు యున్నది.

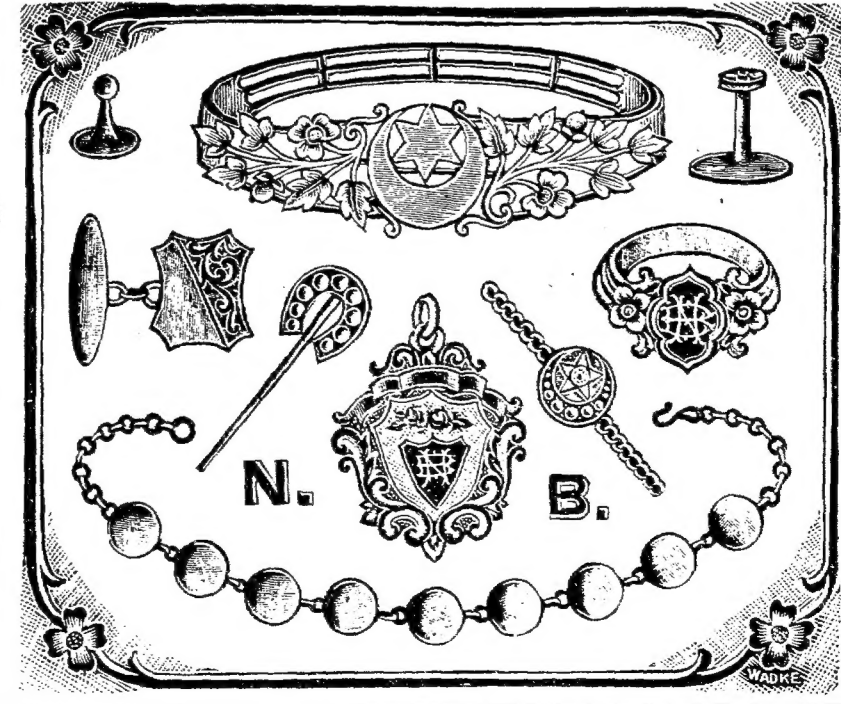
కార్యనిర్వాహకుల లోపమని చెప్పక తప్పదు. అట్టి కార్యనిర్వాహకత్వ లోపమేల కలుగవలయును. ఈమాత్రపు కార్యమును పరిషత్తువంటి మహాసంఘము సంవత్సరముల కైనను తీర్చుటకు బ్రయత్నింపవలదా? అప్పుడప్పు డొక్కరి యాజమాన్యము క్రిందనే బ్రచురింపబడు పత్రికలు సకాలమున వెలువడక వెనుకపడుట చూచినాము. వారు కొంత కాలమున కా యాక్రమమును దొలగించి యంతటినుండి సక్రమముగ ప్రచురించుటగలరు, దీని కట్టిభాగ్యమైనను పట్టికదికాదు.

ఈ యప్రకమప్రకటనమున వార్షికోత్సవ వృత్తాంతములు మున్నగునవి ముందు జరిగినవి వెనుక నెలలో బడుచున్నవి. పరిషత్తుపత్రిక వంటిపత్రికను వ్రాయించు విషయములు పరిశోధనాసంబంధములగు వ్యాసము లుండవలయును. వాఙ్మయ మిదిగవకు త్రొక్కిచూచుచి మార్గములు త్రొక్కవలయును. మార్గదర్శకములగు వ్యాసములు బయలుదేరవల

యును. వాఙ్మయమున కభివృద్ధియగు మార్గములు చూపవలయును. ఇట్టి వ్యాసములు గ్రంథములు పోటీలు నెట్టి వ్రాయించవలయును. వారికి ధన మియవలయును. బ్రాహ్మణా బ్రాహ్మణపక్షపాతములును నియోగివైదిక పక్షపాతములును విడచి నిష్పక్షపాతముగ విమర్శింపవలయును. కేవలమును ఆశ్రీతులును స్తోత్రపాఠములు మాత్రమే పత్రికారచయితులుగ నుండరాదు. మనుష్యులపేరు ప్రతిష్ఠలను బట్టియే గుణాగుణ నిష్ణయము నేయరాదు. విషయపారిశుద్ధ్యము లేని కేవల భాషాపారిశుద్ధ్యమునకు మాత్రమే ప్రాశస్త్య మియరాదు. నెద్దనెద్ద పేరులవారు చాలమంది యిప్పుడు విషయము నెరుంగనివారుగ నున్నారు. విషయము నెరుగనివారు భాషాసంస్కారము లేనివారుగ నున్నారు. ఎట్టివారు వ్రాసినను రెండింటిని గూడ అభివృద్ధిలోనికి కచ్చుమార్గములు గలవియే చూచి మరి బ్రచురింపవలయును. చరిత్రచర్చణము కూడదు. భాషాంతరీ కరణములు పనికిరావు. ఇతర భాష లభివృద్ధిలోనికి కచ్చివార్గము లన్నేపించి ఆవార్గముల నడువవలయును. చచ్చు గ్రంథముల నిష్ఠాయముగ విమర్శింపవలయును. అల్ల పోవాడునందు సంస్కృత భాషావిషయమున పాణినియ సంఘమువారు ఆంధ్రీయభాషయందు సంస్కృతశాస్త్రముల బ్రచురించు మార్గమున ఆంధ్రమున శాస్త్రములు బయలుదేరు మార్గములు చూడవలయును. అవి సుగమములుగానుండు తెన్నురయవలయును. దాని కనువగు నుపసంఘములు బయలుదేరి పనిచేయవలయును. మెయరానిభారము నొక్కరే మెయ నెంచరాదు. అంతగౌరవమును మనకే యుండుననుకొనరాదు. ఇట్టి విషయముల నధికార గౌరవమంతగా ప్రయోజనకారిగా నేరదు. ధనసంపాదనకు మాత్రమే యది యుపయోక్తముగా నుండును. ధన మున్నపుడు దానిని యోగ్యముగ వెచ్చింపవలయును.

పరిషత్తువంటి మహాసంఘము వాఙ్మయ ప్రపంచము నంతను కట్టుచేయవలయును. వారి కెయ్యది యుపయోక్త మార్గమో దానిని చేసిచూపవలెను. వారిచేత చేయింపవలెను. దేశమున భేదాభిప్రాయములు ప్రబలినపుడు; విద్యకృష్టేశముల సమకూర్చి బహుజనాభిప్రాయమును సంపాదించవలయును. భాషావిషయమున దొరతనమువారు చేయు నకార్యముల దొలగింప పూనవలయును. అందువకు తగిన పండితుల యుపసంఘముల నియమింపవలయును. అముద్రిత గ్రంథములు చుంచి చుంచివి ప్రకటనయగుమార్గము చూడవలయు. తాము స్వయముగ ప్రకటించ వక్కరలేదు. వానిని ప్రకటించ వర్తములైన గ్రంథముల నిష్ఠయించి ప్రకటనాలయములు కొనసగిన వారు వారిని బ్రకటించి వ్యాప్తము చేయుదురు. దానివలన ధనము సంపాదించ నానవడరాదు. ఇంక నైనను పరిషత్తు తనపత్రికను సకాలమున వెలువరించి దేశమున కుపయోగమగు తెన్నున నెద్దల యుపదేశమును బొంది యుపమార్గమును జూడదుకొనుగాక యిది కొరుచున్నాడను.

తెల్లప్రగడ సూర్యనారాయణ రావు.

నరోత్తందాస్ భాగవత
నగల వస్త్రములు
బొంబాయి నెంబరు. 2
నవీననాగరికపు నాణ్యమైన
నగలు ఎప్పుడును తయారుగా నుం
డును. ధనము చాల నరచముగా
నుండును. సంతోషము సంపత్తి
యు నిచ్చును.
స్వరహితములు ఇంగ్లీషులో
జరుపబడవలెను. [284]
ఆర్డరు మీ.పి. ద్వారా పంపబడును.

ఎందుకునీవు ఈకరవు కాలములో ప్రియముగ కొంటెక పేనాలకై వెళ్లవలెను? మావద్దనున్న పేనాలామంచిది.

ది వెర్మెట్టు ఫౌంటెను పేనా

14 వ నన్నె కోట్ల బంగారపు పాణిగలను. వెల. రూ. 1
దీనితో వ్రాయువానికి చక్కని వ్రాబడుదుగును. వ్రాతయందు కష్టముండదు. ఒకతడవ పిరాతోనివిన వెయ్యి
మాటలు వ్రాయును. ఏసిరాతోసి ఎవరువ్రాసినను వ్రాయుచున్నను. మీకు పంపకమున్నే ప్రతికలమును పంపి చేయబడును.
ఎమ్. ఆర్. అందు కంపెనీ ఎన్.పి. నే. ముద్రాను.

సకలవృత్తిక విషనంజీవిని

మారుమూల వాడల బహుముతి.

భాగ్యతో నమ్మివారు! సుఖముగ బోదురు !!

ఈ మందు ఇతియల మారుమందు వంటిదిగాదు. ఉపయోగించినచో తప్పక ముందుగా బాధయు తీరును. ఇది తేలుపాదకే గాక, ఎలక, కుక్క, నంద్రగ బృమెదలగు జంతువుల విషములకు ఉపయోగించును. ఈ మందుచే తేలుపాద విష రింపకున్న మందు క్రయముతో నూరురు

పాము లియ్యగలము. వెల సులభము 2 సీసాలుగల ప్యాకెట్టు 1.కి 8 అ. పోస్టేజీ 3 అణాలు. ఒక టేజడవ 2 ప్యాకెట్టు తెప్పించుకొన్న పోస్టేజీ కి చిత్రం ఒకడణక ప్యాకెట్టు పోస్టేజీతో యు. 5-0-0. 1-8-0 వెలగల ఛార్జ్ సుల్ పాకెట్టు పేనా ఉచితము.

జి. నీహాగాంధీ మొరలియారు కి, కందప్ప మొదలిపిడి, తిరువల్లికేళి, మద్రాస్.

మాడుచీరలు తీయువారికి 5 సంవత్సరము గారంటీగల గడియారము ఒకటి బహుముతి ఇయ్యబడును.

మందు వెల రూ. 7-8-0 ఇప్పటివెల రూ. 5-8-0 16 మాసము నిడుపున్న 2 1/2 మార వేడబుకలది.

గోనాకొవ్వో ఇమిటేషన్ పట్టుచీర దీపానక సంకుగనకు మాత్రము రూ. 5-8-0 కు ఇయ్యబడును.

దీనిలో, గోను, పచ్చ, ఎర్ర, నీలము, ఇంక అనేక రకములు కలవు. కాచలమువారు యే రకములో కావలయునో తేట గావాలి తెప్పించుకొనవచ్చును. మాడుచీరలవై ఆర్డరులన్నియు హెడ్డా శీసుకు పంపవలయును. 1. చీర తీయువారికి ధన రూ. 5-8-0 పి. పి. చార్జి అణాలు 0.5-0. 2. దీనిల తీయువారికి 1 చేతిపట్టన పి. పి. చార్జి ఇనాముగా పంపబడును.

బొంది ఆశీసు:— సర్వజనానుకూలన్, జవలివ్యాపార పాతచాకలపేట పోస్టు, మదరాసు.

హెడ్డుఆశీసు:— ఎన్. వి. నాటిన్ సన్ ఆంధ్రకంఠెని, సింగునల్వెంటు, రాయపురంపాస్టు, చెన్నపట్టణం.

లేడిను పాకెట్టు లీవరు

గడియారము 1-12-0.

ఇదివరలో వికృత యించినది రూ. 8 14-0 ఇంతిఎక్కువ క్రియగల గడియారమును మాకంఠెనిచేరు ప్రఖ్యాతి చేయవలెనని ఈ నెల ఆఖరులోగ తెప్పించుకొనవారికి రూ. 1-12-0 లక్షయ్యబడును. ఈ గడియారము చూపుకు సాగుగుండును.

ఇతర కంఠెనిలో ఇంతి తక్కువ వెలకు దొరకదు. 5 సంవత్సరములకు గ్యారంటీ ఇయ్యబడును.

వి.ఎ.ఎస్. పాణి నాపూకారుపేట, మదరాసు.

257

కవిత్వతత్త్వవిచారము.

(Principles of Telugu Poetry)

ప్రంథక ర్త: క. రామలింగారెడ్డిగారు ఎం. ఏ., అచ్చుకొత్తరకము. వెల రూ 1.8-0.

చిరునామా:— హెచ్. వి. కృష్ణ & కో పబ్లిషింగు ఏజెంట్లు,

267 చింతాడిపేట, మదరాసు

జీర్ణదనాయకము:— ఈమాత్రలను శేవించుట చలన అన్య నా కచనముగను జీర్ణోశము భాగముకి ర్త. సావము క్రమముగ గలుగును మలబద్ధము మానును. 25మాత్రల దల్లి 1-కి నా 1-4 అచ్చుతంజండిపో, మదరాసు.

సూర్యమండలము

నవీనసిద్ధాంతములు

దుర్బిరీక్ష మైన ప్రభతో నభోమాన్దంబున యనుదినంబును అపరిమిత వేగముతో రథారూఢుడై బోవు దివాకరుండు సకల యుగములందును, సకల దేశములందును మానవుని విస్మయకారకముల పొందుచున్నాడు. కొన్ని దేశములు “సూర్యారాధనే మతముగా నైకొనినవిగలవు. కన్నట్లు సకల ప్రకృతికి నాధారభూతుండగు నా భగవంతుండే, యతులిత ప్రభావకాంతి తేజోమయుండగు నినుండుకానోపు” నని సూర్యుని దేవునిగా నైకొని ఆరాధించువారు తక్కిన మత స్థలవలె సంత వెట్టివారు గారు. నవీనకాశ్రయ శ్రీలోక రక్షణకై సూర్యమండల మానశ్శక్తిమనియు, అదిలేనియెడల లోక నాశము ప్రవచనమియు, సకల “క్రియాశక్తి” కిని సూర్యుడే ఆకరమనియు స్థిరపరిచిరి. ప్రపంచ మందలి ప్రతివిన్న పనియు మొక్కలు మొలచుటనుండి మానవశక్తి భువకార్యముల వరకు సూర్యమండలమునుండి తేజోహావముగ నునభూతలమునకు నచ్చు క్రియాశక్తియే ఆధారభూతముగ గలిగియున్న దట! ఇట్టియెడ ప్రతిద్విజ్ఞానకు నిత్యకర్మగా విధింపబడిన సంధ్యా వందనమంతయు ఎట్టి మహా సంత్ర మో చెప్పక చెప్ప వచ్చును. నవకాశ్రయ మిహుడేప్పు డేమహామంత్ర యథాశక్తిమును స్థిరపరచుచున్నది. ఇట్టియెడ నునవారే దాని హాసించుట, నూనాశిమాన హింసలై తమ మేలు తా మెరుగుకుండ నున్నారని విశేషమొచ్చుచున్నది.

నవీనంబు పదానైజ మెట్టిది? ఉష్ణోగ్రత ఎంత? ఎంతమాత్రమున నున్నది? ఎట్లు ఇంత క్రియాశక్తి నిచ్చుచున్నది? ఎప్పటికయిన శక్తి తగ్గి తేజోహీన మవునా? ఈ సంగతులన్నియు తెలిసికొనవలసినవే. పరిశోధనా శాలశ్శక్తిము కొరకు, సకలదేశ సిద్ధాంతలయొక్కయు, “రవిపరిశోధన సంఘముకట్టి ఏర్పరుచబడినది. ఈసంఘమువలని లాభములు రెండుగలవు. (1) చేసినపనియే మరలి చేయుట, కనుగొనన వే మరలి కనుగొనుట తటస్థించదు. ఎవరు ఏసంగతి కనిబెట్టినను తక్కినవారి కందరికిని తెలియును. అందుచే వృధాప్రయాసము లేక పరిశోధన అభివృద్ధి పొందును. (2) సంఘబలమిహుడ గలుగును. నిర్యాకాంక్షలు సామాన్యనుగుటచే మిలితేని లాభము కూడ గలదు.

గత పదిసంవత్సరముల లోపుననే “రవి పరిశోధన మహామంత్రశాల” కూడ Mt, Wilson దగ్గర ఏర్పరుచ బడినది.

మసిపూసియగ్గముతో సూర్యుని చూసినయెడల కాంతి కంటి మైన బింబము కనబడును. ఈబింబముచుట్టును కించిద్దళ చరిగల తేమవలయునుగావ న్నుటముగ గోచరించును. కొన్ని సమయములందు నల్లనిచుచ్చలు కనబడును. ఒక “సూరదర్శిని” Telescope, ఉపయోగించినయెడల దర్శినిశక్తి హెచ్చగు కొలదిని లోనిగుచ్చలు అధిక నగుచుండును. ఇంతయ గాక ఉపభాగ మంతయు సురుకాంతిహావము. అందుదగ్గరను మర కొన్ని స్థలములందు కాంతి అధికముగా నుండును. తక్కిన చోట్ల కాంతి తగ్గియుండును. ఈ పరిశోధన ఎడములేక చేసిన యెడల ఒకసంగతి తేటపడును. ఈ మచ్చలు సంఖ్యయందును పరిమితియందును హెచ్చి హెచ్చి 11 సంవత్సరముల కొకమారు అధిక చురు దశను పొందుచుండును. ఈసంగతి ఎవరది సంవత్సరములక్రిందటనే కనుగొనబడినది.

సూర్యుడు వెలుతురే గాక, మిలితేని ఉష్ణతకూడ మన కొరంగుచున్నాడు.

సూర్యుడు మనకునుండు దూరము (93000000) మైళ్ల కొమ్మిదికొట్టి ముప్పదిలక్షల మైళ్లు. బింబుధ్వరేఖ పొడవు 865000 మైళ్లు. భూమధ్వరేఖపొడవు 8000 మైళ్లు. అందుచే సూర్యుని త్రిదశాపరిమితి చునభూపరిమితికి 1,306,000 రెట్లుండును. సూర్యుని పదార్థభావము భూపదార్థభావమునకు 332800 రెట్లు.

భూ పదార్థభావము పానులు 1317-(22 సున్నలు) సూర్య పదార్థభావము పానులు 438-(28 సున్నలు) అందుచే భూతలమందుండు ఆకర్షణ శక్తికి సూర్యోభాగమందుండు ఆకర్షణ శక్తికి 27 రెట్లు. ఆహేతువు 150 పానులు భూతల నందు బంధువుగలిగిన మనుష్యుడు సూర్య మండలి యందు 2 టన్నుల బరువయి తన బరువు క్రింద నణిగిచచ్చును.

సూర్యుని ఉష్ణోగ్రత ఎంత? 98,000,000 మైళ్లదూరము నుండి యంత వేడినిమన కివ్వగలిగిన మండలము ఉపహింపకర్మముగాని ఉష్ణతమ దశలోనుండ వలెను. సాధారణపు కజ్జల మంట వేడి దగ్గరగ నున్నప్పుడు సహింప లేనిదైనను, కొద్ది అడుగుల దూరము సోయినతోడనే బాధించనేబాధించదు. ఇది బట్టిచూడ భువియందు సంభవింపజాలని ఉష్ణదశలో సూర్యుడుండవలెనని విశేషము.

సూర్యుని ఉష్ణోగ్రత 5860 డిగ్రీలు. ఇది నిష్టయించుట కనేక మార్గములుగలవు. అందొకమార్గము సులభగ్రాహ్యము. దల్లికాంతికిని, ఉష్ణోగ్రతకును ఒక సంబంధము గలదు. అది సంజ్ఞామాపముగ కాంతి 4 (ఉ) 4 ఒక చతురశ్రతాంశ మీటరు వైశాల్యమునకు ఒక సెకనుకాలమున సూర్యుడొసంగు నుష్ణత, ఒక గ్రాము (gramme) జలమందు 1.95 “డిగ్రీలు” వేడి పుట్టించును. సూర్యుని కేంద్రముగగల్గి 93000000 మైళ్లదూరమున ఒక మహాగోళ మున్నదని యూహించవలెను. అగోళ మధ్యరేఖ 186000,000 మైళ్లుండును. కాన గోళోపరిభాగ వైశాల్యము తెలియును. 1 చతురశ్రతాంశ మీటరునబడు వేడి తెలియును. కాన గోళోపరిభాగమందుండు వేడికూడ తెలియును ఇదియే, సూర్యదల్లికాంతి. కాంతి 4 (ఉ) 4 “ఉష్ణోగ్రత” తెలియ నగును. ఇట్లు రెక్కలుతేలిన ఉష్ణోగ్రత 5680 డిగ్రీ.

సూర్యుడు నిమ్మకంక కాంతి దత్తుడు కాకపోవుటచే ఇంకను అధికముగనే ఉష్ణోగ్రత యుండును. సుమారు 7090 “డిగ్రీ” లుండును. మరియొక అంశ ప్రకారము 12100 డిగ్రీలు. ఈఅంశప్రకారము మనదేహ “ఉష్ణోగ్రత” 98 డిగ్రీలు. పోత ఇనుము 2000 డిగ్రీలకు కలగును. Platinum 3200 డిగ్రీలకుకలుగును. ఇంతి ఉష్ణోగ్రతదశలో నుండునపుడు సూర్య పదార్థము లన్నియు మారుతమాయు రూపములనే యుండునని స్పష్టము. సూర్యకిరణముల వర్షము ఒకటికాదు. అవి అనేక వర్షకిరణ మిశ్రమము. వివిధవర్ణ కిరణసంఖ్య సుమారు ఏడనిచెప్ప వచ్చును. సూర్యకిరణముల ఒకవర్షము (Prism) ద్వారా పంపిన యెడల ఎదురుగనుండు గోడమీదగాని ఏర్పడిన తెరమీదగాని చిత్రవర్ణపుంజము కనబడును. దీనినే “కళాపటము” Spectrum అనియుండురు. వరుసగ ఊదా, నీలి, నీలము, ఆకు పచ్చ, పసుపు, నారంజ, ఎరుపు, ఈరంగులు కాంచ నగును. ఎచ్చట ఒకవర్ణము మరియొక వర్ణమునకు స్థలమిచ్చునో చెప్ప వలెండదు. వర్ణవ్యత్యాసముమట్టుకు స్పష్టముగా నుండును. మే ఘముల బొడచూపు నింద్రధనస్సు ఇట్టికళాపటమే. దీనికికూడ సూర్యకిరణభంగమే కారణము. సూర్యకళాపటము ఒక తెలు విదా ప్రసరింపజేయవచ్చును. దాని జాగ్రత్తతో పరిశోధించిన యెడల ఎల్లెడలను తేమారేఖలు కన్పడును. ఇవి అసంఖ్యాక ములైయుండును. కొన్ని వర్ణముల దట్టముగాను కొన్ని పలుచ గాను యుండును. ఈ రేఖాస్థానము సురుముగా నిశ్చయింప వచ్చును. ఒకసాగాయిదీపపు “కళాపటము” పరిశోధించిన యెడల అట్లనే రేఖ లగుపడును. వివరము ఒకపదార్థము వాయురూపము ధరించి మండుచున్నయెడల కొన్ని రేఖలు కాంతివలె మై యుండును. సూర్యకళాపటమందు ఇటు తేమారేఖలైయుండును. ఇచ్చట తేమారేఖ కాణమగుననీ, సారాయి “కళాపటము”నందు రేఖల కాంతిసంధ్యముగ చేసిన పదార్థ వాయువే. ఇదిఎట్లు? ఒకచో కాంతిరేఖల నిచ్చుపదార్థవాయువు, మరియొకచో తేమారేఖల నిచ్చునా? అని అడగవచ్చును. సారాయి దీపమునందు ఒక వాయువుచుండుచుండ కిరణముల భంగపూర్వము తక్కువ ఉష్ణోగ్రతగలిగిన వాయువు ద్వారా పంపినయెడల పూర్వపుకాంతిరేఖ లన్నియు, తేమారేఖలుగ మారును. సూర్యమండలము ఇట్లనేకాంతిబింబము. కాంతిబింబ మును చుట్టు తేమారేఖలుయు, రెండు భాగములుగ నున్నది. “మొదటిదానిని పటగోళ మందురు. రెండవది వర్ణగోళము. వర్ణగోళమందు ఉష్ణతేలిక్కుచు, కిరణములు వర్ణగోళమందలి తక్కువ ఉష్ణతగలవాయువుల ద్వారాపోవును గాన కళాపట మందలి రేఖలు, వివిధవలెనే తేమారేఖను పొంది యుండును. సూర్యకళాపటమందు తేమారేఖను పొందిన రేఖలు ఏ పదార్థ వాయురూపమునలన సారాయి “కళాపటము” నందు కాంతి దశను పొందునో కనుగొనవచ్చును. దీనినిబట్టి ఆపదార్థ వాయు రూపము సూర్యసం. దున్నదని నిశ్చయము. ఇట్లు సుమారు 40 పదార్థములు సూర్యమందు గలవని నిశ్చయింపబడినది. వర్ణగోళమునందు రెండు ముఖ్యపదార్థములు. అట్టని (Hydrogen) “Calcium”

గ్రహణకాలమందు సూర్యకళాపటమందలి తేమారేఖ లన్నియు తేజోవంతము లగుటబట్టి వర్ణగోళముకూడ పటగోళము కన్న తక్కువ ఉష్ణదశలో నుండినను, మండుచున్న వాయుమారుత సముదాయమే యని తెలియవచ్చును.

సామ్రాజ్య శాసన సభ్యుల విన్నపములు

యుద్ధానంతరపు పరిస్థితి

యుద్ధానంతరము బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమున అన్ని విషయములందును క్రొత్త యేర్పాట్లు చేయుట యవసరమగును. ప్రభుత్వముల ఆశయములందు మార్పులు గలుగుట నిశ్చయము. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యములోని భాగమైన హిందూదేశమున యుద్ధమునందు తన పంతు సేవను జేయుచున్నది. క్రొత్త యేర్పాట్ల సందర్భమున హిందూదేశ ప్రభుత్వ విధానములందు మార్పులు గలుగవలయునను ఆశ భారతీయులకు నుండుట సహజము. సామ్రాజ్య సేవయందు హిందూదేశమున తనపాలు గొనినందున యుద్ధానంతరము పరిపాలనా విధానములందు మార్పులను గోరుటకు భరతవర్షమునకును మాత్రు గలుగుచున్నది.

1858 వ సంవత్సరమున ఇండియా చార్టరు చట్టము అమలుపరచినది మొదలు 1909 వ సంవత్సరము వరకును ఇండియా దేశపు పరిపాలనము భారతీయేతరులను భారతీయులకు భాగ్యులు కానివారు నగు నిరంకుశాధికారుల వలననే నిర్వహింపబడినది. 1909 వ సంవత్సరపు సంస్కరణముల వలన మొదటిసారి పరిపాలనా కార్యనిర్వహణమున భారతీయులకు ప్రవేశము కలిగినది. కాని భారతీయుల సంఖ్య మిక్కిలి తక్కువగానున్నది. ఇండియా సామ్రాజ్యపరిపాలనమున నాంతరంగిక సంఘములలో గూడ భారతీయులకు ప్రవేశము గలిగించుటకు దొరతనమువారికి కొరక గలదనుట కింకొందఱును. సామ్రాజ్యశాసనసభలో అధికారసభ్యుల సంఖ్య చాల ఎక్కువగా నున్నది. రాష్ట్రీయ శాసనసభలో అధికారసభ్యుల సంఖ్య విశేషముగానున్నచోట వారిలోన నేతలు నియమితసభ్యులను పాశ్చాత్య పేర ప్రతినిధులను ప్రజలకు సంబంధముగ శాసన విషయము పన్నుల విషయము చర్యలను చూపుచున్నపుడు పాశ్చాత్య సభ్యులును, నియమితసభ్యులును దొరతనమువారి పక్షముననే యుందురు. ఇట్లు నేతసారులు జరిగినదని అనుభవమున చెప్పగలము. కాన రాష్ట్రీయ సభలో అధికార సభ్యుల సంఖ్య అధికముగానుండుట నామమాత్రమేగాని ప్రజాప్రతినిధులకు నిజముగ నధికారమేమియును లేదు. ప్రస్తుతము సామ్రాజ్యరాష్ట్రీయ శాసనసభ లన్నిటికిని రాష్ట్రీయ సామ్రాజ్య ప్రభుత్వములపై ఎట్టి యధికారము లేదు. కాన పరిపాలన విషయమున ప్రజలనుోరు కదలింపజాలరు. కార్యనిర్వాహక సభలో భారతీయసభ్యుల నియోజనమున ప్రజల క్షేమస్వాతంత్ర్యమును లేనేలేదు. దొరతనమువారే వారిని నియమించుచున్నారు. ఈ శాసనసభలు అధికారవర్గము వారిచే వృత్తిపనుసరించు కీలు బొమ్మలేయను నభిప్రాయము దేశీయుల కెన్నడును కలుగరా దనునదియే ఇంగ్లాండు దొరతనమువారి యభిప్రాయమని పార్లమెంటు ప్రజలసభలో 1909 వ సంవత్సరమున నా చట్టమున రెండవసారి చదివినపుడు ప్రధానమంత్రి గారు నుడివీరి. కాని ఆ యభిప్రాయము నెరవేరలేదు. సభ్యులలో క్రేష్టులు వారు తాము దేశ సేవ జేయలేకపోయి నిరుపయోగులగుచుండుట తమ జాతీయగౌరవమునకు భంగకరమని తలంచుచున్నారు. ఆయుధశాసనము యూరోపియనులకును ఆంగ్లో ఇండియనులకును వర్తించుటయే లేదు. భారతీయులను మాత్రమే బాధించుచున్నది. స్వచ్ఛంద సేవల సేర్పరుచుటకు గాని స్వచ్ఛంద సేవలలో చేరుటకుగాని దేశీయుల కవకాశములు లేవు. సేవలో దేశీయులకు కమిషను ఉద్యోగముల నిచ్చుటలేదు. ఇదియంతయు జాతిభేదమును పాటించుటగా భావించి దేశీయులు మనస్థిరిపడెడిరి. ఆయుధశాసనము మూలమున సేదేశములోని ప్రజలు పొరుగు విహినులగుటయేగాక కేవల ప్రమాదములకు గూడ గురియై యున్నారు. మొత్తమున దేశపరిపాలనా నిర్వహణమున ఈ దేశముల కెట్టి సంబంధములేదు. బ్రిటిషుసామ్రాజ్యమునందలి ఇతరదేశముల వారి కెవ్వరికిని లేని నిరోధములు వారికిగలవు. ఆనిరోధముల వలన వారికి ప్రజలసమానము కలిగినదని చెప్పగలము. నిర్బంధప్రభుత్వ విధాన మింకను అచటలలో నుండుటవలన అధినివేశములలోనివారిద్వైకి భారతీయులందఱును కంట్రాప్టు కూలీలతో సమానులుగనే కనబడుచున్నారు. వారు కంట్రాప్టు కూలీలను చాలినీచముగా చూచెదరు. ప్రస్తుతపు స్థితిగతులను బట్టి చూడగా బ్రిటిషు సామ్రాజ్యవాసు లందఱును సమాన

స్వాతంత్ర్యముల కర్మలనునది సిద్ధాంత మాత్రమేగాని ఆచరణమున లేదనియును బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమున తాము చాలినీచస్థితి యందున్నామనియును ఇండియావారు భావించవలసివచ్చినది. విద్యాధికులై విదేశములకేగి స్వేచ్ఛాస్వాతంత్ర్యముల ననుభవించుచున్న విదేశీయులను చూడగలిగిన భారతీయ యువకుల కీనిచస్థితి కేవలము దుస్సహముగా నున్నది. ఇట్టి సంతాప కరమగు స్థితికి భారతీయులు పాల్పడియున్నను భారతీయులకు సమాన న్యాయ దరణము చూపబడునని ఆంగ్ల ప్రముఖులు అప్పడప్పుడు చేయుచున్న వాగ్దానములవలన భారతీయులు సహించి యుండగలిగిరి. ప్రస్తుతము గంభీరమైన మహాసంగ్రమున భారతీయులు తమకును ప్రభుత్వమువారికిని గల యభిప్రాయభేదముల నిమిత్తము పాటింపక రాజభక్తి విశ్వాసధర్మములై సామ్రాజ్య సేవకు సన్నద్ధులై. ఆవసరము కలిగినపుడు సామ్రాజ్య సంరక్షణమున కగ్రజాణులు లభింపవలెననుదిక్కు భారతీయులందరికిని గలదు. హిందూదేశమునందలి బ్రిటిషు భారతీయ వైనికుల నందరిని రక్షణగమునకు పంపిన తరుణమునగూడ దేశమున నెక్కు దికిని శాంతికిని భంగము కలుగలేదు. భారతీయ వైనికులార్యుల సేవను బాగాడి సామ్రాజ్యలాభమునకును భావియభివృద్ధికిని భారతీయులు తక్కినవారితో గూడ సమానముగా సేవనలిపిరియును సామ్రాజ్యమునందలి ఇతరదేశములలోటి సమానస్థానము గలిగి యుండవలెనని ఇంగ్లాండు ప్రధానమంత్రిగారు నడివీరి. ఇట్టి రాజభక్తిగాను భారతీయు లెట్టి ప్రతిఫలము నపేక్షించుట లేదు. కాని, ఇండియా దొరతనము వారికి ప్రజలయందు కష్టము లేదని భారతీయులు తలంచుచుండుటచే నట్టియవిశ్వాసము నశించునట్లు చేయవలెను. ఇట్లు జరిగినచో బ్రిటిషు సామ్రాజ్య ప్రభుత్వాధీనమున స్వపరిపాలనము చేదేశమునకును లభింపగలదను నుత్పత్తియు దేశీయులకు కలుగగలదు. మంచి పరిపాలనమును సమగ్రమగు పరిపాలనమునుండి నంతమాత్రమున ప్రయోజనము లేదు. పరిపాలకులు ప్రజలకు దైరవాదులుగా నుండవలెను. యుద్ధానంతరమునందు గూడ హిందూదేశస్థితి యింపుమించుగ నిలువనే యుండవలెను. స్పష్టమగు మార్పుమియును కనబడవలెను. దేశీయుల కత్యధికమగు నాభ్యంగమును మనస్తాపమును కలుగుట నిశ్చయము. విషయ కాలమునందు సామ్రాజ్యపు ఇతరదేశములతో బాటు కలసి చేసిన సేవ ఫలము భారతీయుల హృత్స్పృహనుండి మాసిపోవును. ఆసించిన ఫలితములు చేకూరక పోయెనను మనోవ్యధమాత్రమే మిగులును. ఈస్థితిని దలచి దొరతనమువారు దేశపరిపాలనమున సంస్కరణ మార్గముల నాలోచించుచుదగిన లెంచెదము. అట్టి సంస్కరణము లేరేలగా నుండదగునను విషయమున మాయభిప్రాయములను దొరతనమువారి కి సందర్భమున విన్నవింప గోరెదము. పరిపాలనమున ప్రజలకు యధాభ్యుక్తులగు నధికార మొసగవలెను. ఆయుధసేనా విషయములలో గల యిబ్బందులను ముఖ్యముగా తొలగింపవలెను. మొదటి క్షిప్రక్రింద సామ్రాజ్యరాష్ట్రీయ కార్యనిర్వాహక సభలో నీసంస్కారములను జరుపుట యవసరము.

భారతీయులు కోరునవి

(1) సభ్యులలో సగముమంది భారతీయులుగా నుండవలెను. సభ్యులుగా నుండదగిన పాశ్చాత్యులను నియమించుటలో ఇంగ్లాండుదేశమునందు ప్రజాసేవలో అనుభవము గలవారినిని యమించినచో వారి హితోపదేశ పరిరమ లభింపగలదు. కార్యనిర్వాహక సభలో సభ్యులకు భారతీయులను పాశ్చాత్యులను పరిపాలనము దనుభవము గలవారే యుండువలెనను నియమ మనవలెనని గాను. ఇంగ్లాండు దేశమునందలి మంత్రులకు లభించుచున్నట్లే ఈ సభ్యులకును కాఖలయందలి స్థిరద్యోగుల సహాయము లభించుచునే యుండును. ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహక సభ్యులుగా నుండి శాఖాధికారులను వహించి పనిచేయుతగినవారు కావలెనంతమంది యున్నారని మేము చెప్పగలము. ఇందులకు సర్ ఎస్. పి. సింగ్, సర్ నయ్యరు ఆలే ఇమాము, మున్నగువారు ప్రాయులు. సామ్రాజ్య కార్యనిర్వాహక సభ సభ్యులలో ముగ్గురు పల్లీకు సర్వును వారిలోనుండి నియోజింపబడవలె

నను నిబంధనమును రాష్ట్రీయసభలకు సంబంధించిన యట్టి నిబంధనమును తొలగింపవలెను. కార్యనిర్వాహక సభలలోని సభ్యుల నియోజనము విషయమున ప్రజల ప్రతినిధులు వోట్ల నిచ్చు నధికారము గలిగియుండవలెను. కాన నందులకు నియోజనమునుగూర్చి యొక ప్రత్యేకమూలము నవలంబింపవలెను.

2. అన్ని శాసన సభలలోను నియోజిత సభ్యుల సంఖ్యను అధికము చేయవలెను. పాశ్చాత్యులగు నుద్యోగులు ప్రజల పట్ల నెంతటి సానుభూతిని కలిగియున్నను వారు భారతీయులవలె నెక్కుడు చనువుగ నుండజాలరు గాన భారతీయ నియోజిత సభ్యుల సంఖ్య హెచ్చుగా నుండినచో వారు ప్రజలకును వ్యవసాయకులకును నష్టము కలుగకుండ సర్వవిధముల పనిచేసెద గని మేము నమ్ముచున్నాము. ఎన్నుకొనుటకు హక్కులను విస్తరింప చేయవలెను. నియోజనము ప్రజల వశమున నుండవలెను. శాసనసభలలో ఎరట మహూషీయ సభ్యులుగాని హిందూసభ్యులుగాని తక్కువగా నుండుచో అచట తక్కువ సంఖ్యల ప్రజల ప్రాతినిధ్యమునకు భంగము లేకుండ నేర్పాట్లు జరుపబడవలెను.

3. సామ్రాజ్య శాసనసభలో సభ్యులు 150 మందికిని పెద్ద రాష్ట్రములసభలలో 100 మందికిని చిన్న రాష్ట్రముల సభలలో 60 మొదలు 75 మందికిని తక్కువగా నుండగూడదు.

4. భారతీయమున కార్థికస్వాతంత్ర్యము నొసంగవలెను. ఆదాయవ్యయపత్రమున నగదు బిల్లులమోదరి నామోదించవలెను.

5. అన్ని విషయములైన శాసనములను చేయుటకును ఇండియా పరిపాలనకు సంబంధించిన వర్గ విషయములను చర్చించి తీర్మానములను చేయుటకును సామ్రాజ్య శాసన సభకును రాష్ట్రీయములగు సర్వవిషయములను గూర్చి రాష్ట్రీయ శాసనసభలకును అధికార ముండవలెను. విదేశములకు సంబంధించిన పైనిక వ్యవహారములు, యుద్ధప్రకటనము, సంధిచేసికొనుట, మున్నగు నధికారములు మాత్రము ఇండియాదొరతనమువారియందుండవలెనగాని, కొన్ని ప్రత్యేక నిబంధనలకు లోబడి శాసనసభల తీర్మానములను గద్దెపరుచుట కధికారము గవర్నరు జనరలుకును గవర్నరులకు నుండవలెను.

6. ఇండియామంత్రిగారి సభను తీసివేయవలెను. అధినివేశముల పట్ల అధినివేశములయంత్రిగాన మెట్టిదో ఇండియా దేశము పట్ల ఇండియా మంత్రిగానుగూడ సాధ్యమగునంతవరకటులనే యుండవలెను. ఇండియామంత్రి కిద్దరు సహాయ మంత్రిలు స్థిరముగా నుండవలెను. వారిలో నొకరు భారతీయులుగా నుండవలెను. వీరి జీతములు బ్రిటిషు అంతఃసాలలో చేర్చబడవలెను.

7. సామ్రాజ్య సోదరసంఘమునకు సంబంధించిన సర్వ విధానములయందును అధినివేశములతో సమానమగు స్థానము భారతీయమునకు గూడ నొసగబడవలెను.

8. 25-8-1911 వ తేదీని ఇండియా దొరతనమువారు వ్రాసిన లేఖలో వివరింప బడిన రీతిని రాష్ట్రీయ దొరతనముల వారికి స్వపరిపాలనాధికార మియవలెను.

9. సంయుక్త పరగణాలు మున్నగు పెద్ద పరగణాలకు గవర్నరులను కార్యనిర్వాహక సభలను ఏర్పరుపవలెను. గవర్నరు పదవులకు ఇంగ్లాండునుండి తిగి వారిని బిలువ సంపవలెను.

10. స్థానిక స్వపరిపాలన స్వాతంత్ర్యమును క్షాత్రిగా వెంటనే యొసంగవలెను.

11. యూరోపియనుల కెట్టి మరతులపై ఆయుధ ధారకాధికారము నిచ్చుచున్నాలో అట్టి మరతులపైనే భారతీయులకు గూడ ఆయధికార మియవలెను.

12. స్వచ్ఛంద సేవలోను భారతీయ కైరిఖోరియలు కేవల ఏర్పరుపబడినచో వారియందు భారతీయులకును స్థానము లేయవలయును.

13. సేవలో భారతీయులకు కమిషనుల నిచ్చుటలో యూరోపియనులకు వర్తించుచున్న పరమలే వారికిని వర్తించవలెను.

ఇదివరకు రైలువే అసిస్టెంటు ట్రాక్ మాస్టరులు ఉద్యోగములకు దిక్ఖాస్తులను రైలువే భాగవారే తీసికొని విచారించుచుండిరి. కాని ఇప్పుడు రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వమువారు ఆ దిక్ఖాస్తులను దాఖలుచేసికొని దిక్ఖాస్తువాదలో అర్హులగు కొందఱిని రైలువే బోర్డువారికి నిర్ణాయములకును రైలువే బోర్డువారు వారినుండి కొందఱు నెన్నుకొని ఉద్యోగములకు నియమించుటకును నిర్ణయించబడినది.

ప్రకటన

మహా సంగ్రామమువలన కాగితముల ధర మూడు రెట్లు పెరిగిన విషయము సర్వత్ర తెలిసి యున్నది. యుద్ధ మింత త్వరలో ముగియునని నమ్ముటకు సూచనలు లేవు. ఇట్టి విషయ దశ యందు ప్రతికా నిర్వహణము దుర్భర మగు చున్నది. విలేఖకులు వ్యాసలేఖకులు సాధ్యమైనంతవరకు సంక్షేపముగ నవసరమైన విషయములను మాత్రమే వ్రాయుచు మా యుద్ధమమునకు దోడ్పడుమరని నమ్ముచున్నాము. దీర్ఘమైన వ్యాసములు, లేఖలు ప్రకటింపబడజాలనందులకు చింతిలుచున్నాము.

ప్రతికాధిపతి.

విషయానుక్రమణిక.

దేశభాషలందు విద్య	3
ఆంధ్రవాణి	4
పరివర్తనాత్మిక	5
సూర్యమండలము	6
సామ్రాజ్య కాసనభ్యుదయ విన్నపము	7
ప్రధానవ్యాసము	
చెన్నపురి కాసనభ్యుదయభాషాప్రయుక్త రాష్ట్రవిభజనము	8
వారవిశేషములు	9
వ్యాపకవిశేషములు	10
యుద్ధవార్తా సంగ్రహము	11
నిదేశవార్తలు	12
హిందూదేశ వృత్తాంతములు	13

ఆంధ్రపత్రిక

1916 సం॥ అక్టోబరు నెల 18-వ తేది

బుధవారము.

చెన్నపురి కాసన నిర్మాణ సభ

హైందవ కార్యనిర్వాహక సభ్యుడు.

మోక్ష మింటాప్రభువుల రాజ్యాంగ సంస్కరణమువలన కార్యనిర్వాహక సభలయందు హైందవ వులకు ప్రవేశము గలిగినది. సంస్కర్తలు హైందవ సభ్యులు ప్రజాభిప్రాయమును తెలిపే అనధికారులుగ నుండవలయునని తలచిరి నమ్మవలయును. ఆ యుద్దేశ మేమో విస్పష్టము గాక పోయినను గలిగిన నియోజకుల పేర్లను పరిశీలించిన నీ భావము పరిస్ఫుట మగుచున్నది. చెన్నపురి రాష్ట్రమునందు మొదటి హైందవ కార్యనిర్వాహక సభ్యుడు శ్రీ బొబ్బిలి మహారాజగారు. బీహారు రాష్ట్రసభ్యుడు దర్భంగ మహారాజగారు. చెన్నపురి రాష్ట్రమునందు రెండవ సభ్యుడు కృష్ణ న్యాయమూర్తిగారు. వారు న్యాయమూర్తి పదవి నుండి కార్యనిర్వాహక సభ్యత్వమును బడసిరి. మూడవ సభ్యుడు శ్రీ శివస్వామి అయ్యగారు. వారు అడ్వకేటు జనరలు పదవినుండి కార్యనిర్వాహక సభ్యత్వమును బడసిరి. ఈ పద్ధతయే సంగరాష్ట్రమునందును బొంబాయి బీహారు రాష్ట్రములందును నవలంబించ బడినది. హైందవ కార్యనిర్వాహక సభ్యు డనధికారులనుండి నియోగించుట యా చార మైనది. ఇది రాజ్యాంగ సంస్కర్తల యభిమతము గాదేని అధికారాభిమాన ప్రేరేతులగు నధికారవర్గ మాచారము నవలంబించునని నమ్ముటకు వీలులేదు. కార్యనిర్వాహక సభ్యునిగ హైందవుని నియమిం

చుట సంస్కర్తల యుద్దేశముగాని అధికారానధికార వివక్షత చేయుట యసంగత మనియును అధికారిని నియమించుట వలనను ప్రయోజనము హెచ్చుననియును మద్రాసు మెయిలు పత్రికను బోలిన యధికారాభిమాన పత్రికలును నధికారాభిమానులును వ్రాయుచున్నారు. శాసన కర్తల యుద్దేశ్య మిది కాదని పాలకు లింతవర కవలంబించిన మార్గమువలన విడిత మగుచున్నది. హైందవ కార్యనిర్వాహక సభ్యుల కవసరమైన లక్షణములు రాజ్యాంగ పరిజ్ఞానము విశాలదృష్టి ప్రజాభిమత పరిజ్ఞానము గాని నిత్యకృత్యమైన వ్యవహార క్రమము గాదు. వ్యవహార క్రమమును నడుపుటకు నిత్యమైన యధికారవర్గము గలదు. నిత్యమైన అధికారవర్గము నుండియే కార్యనిర్వాహక సభ్యులు నియమితు లైనచో కార్యనిర్వాహక సభ్యు లెప్పుడును నధికారాభిమానమును గలిగియుండుట సంభవముగాని ప్రజాభిమానమును గలిగియుండుట సంభవముగాదు. ఈలోపమును నివారించి ప్రజాభిమత పరిజ్ఞాత కార్యనిర్వాహక సభ్యులుగ నుండుట కనధికారిని నియమించుట యవసరము. ఈమార్గము పూర్తిగ నవలంబింపబడుటకు శాసననిర్మాణసభలోని యనధికార సభ్యులు వారినుండి యొక సభ్యుని నెన్నుకొనడి హక్కును గలిగియుండుట యవసరము. ఆమార్గము నవలంబించుట వలనను శాసననిర్మాణ సభయందువలె కార్యనిర్వాహక సభయందును అధికారానధికార వర్గమునకు సమావేశ మేర్పడి సంయుక్త పరిపాలన మేర్పడుట కవకాశ మేర్పడును. శాసననిర్మాణ సభలోని అనధికార సభ్యులకు కార్యనిర్వాహక సభ్యులమీదను కొంత యధికార మేర్పడును. ఈ పద్ధతి పాలనమునకు సోపానమగును. ప్రస్తుత రాజ్యాంగ స్థితియందు దిది సంభవమని తోచును. పాలకులు శాసనసభలోని అనధికార సభ్యుల నుండి యొకరిని కార్యనిర్వాహక సభ్యునిగ నియమించిన నీలోటు కొంత తగ్గును. పాలకు లీ మార్గమునైనను నవలంబించెదరని నమ్ముటకు మూచనలులేవు. ఇదియును సాధ్యము గానపుడు పూర్వము వలెనే యనధికారిని కార్యనిర్వాహక సభ్యునిగ నియమించుట ధర్మముగాదు. నియమితుడగు ననధికారియును చెన్నపురి రాష్ట్రవాసిగ నుండుట యుక్తము గాని యితర రాష్ట్రవాసిగ నుండుట యుక్తము గాదు. ఉదాహరణకు శ్రీ పెట్లాడు ప్రభువుగారి ధర్మమును గ్రహించి కార్యనిర్వాహక సభ్యత్వ పదవికి చెన్నపురి రాష్ట్రవాసియైన యనధికార హైందవుని సాధ్యమైన శాసననిర్మాణసభలోని యనధికార సభ్యుని - నియమించి ప్రజల మెప్పులను బడయుమరని నమ్ముచున్నాము.

భాషాప్రయుక్త రాష్ట్ర విభజనము

స్వరాజ్య సమితి.

భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రవిభాగ లాభమును నితర రాష్ట్రవాసులకు దెలుపుట కొక విన్నపమును నాంధ్రమహాసభ స్థాపితోప సంఘము సిద్ధముచేసినది. ఆ విన్నపము ఆనిబెజుంటమ్మ గారు ప్రచురించెడి కామనువీలు పత్రికయందు రెండు వారముల నుండియును ప్రచురింపబడుచున్నది. ఆ వ్యాసమును జదివిన వారలకు భరతఖండమును భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రవిభాగములుగ విభజించుట వలనను గలిగెడి లాభములు విశదము గాగల

వు. బీహారు రాష్ట్ర నిర్మాణ సందర్భమునందు హార్డింజి ప్రభువు దెలిపిన కారణంబులు భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రవిభాగసిద్ధాంతమున కన్వయించుచున్నవి. ఆ విభజమువలనను "1. పరిపాలనమున కనుకూలమైన ప్రదేశ మేర్పడును; 2. ప్రజల న్యాయాభిలాషలు సఫలము లగును; 3. రాజ్యాంగ తంత్రమునకు పరిపాలన విధానమునకును వలయు వీర మేర్పడును;" అని హార్డింజిప్రభువు తెలిపిన యభిప్రాయము భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రవిభాగమున కన్వయించుచున్నది. బీహారు రాష్ట్ర నిర్మాణము వలన బీహారుప్రజలకు వైలాభములు గలిగినవని యా రాష్ట్రచరిత్రవలన విశద మగుచున్నది.

భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్ర విభాగము వలనను కొంద రూహించునటులు 147 భాషలకు 147 రాష్ట్రములను నిర్మించుట యవసరముగాదు. ప్రస్తుతము 15 రాజ్యభాగములు గలవు. భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్ర విభాగము వలనను 19 కాని 21 కాని రాష్ట్రము లేర్పడవచ్చును. ఆ విభాగము వలన నుత్పన్నమగు రాష్ట్రములు స్వపరిపాలనమునకు దగియుండును. ఆ రాష్ట్రములు స్వయంపోషితములై స్థిరములై స్వయం సహాయ శోభితములై ప్రత్యభిజ్ఞానమును గలిగియుండును. అంతర్జాతీయుల వికాసమునకు సాధన మేర్పడును. దేశభాషా ముఖమున ప్రజలకు వ్యవహార పరిజ్ఞానముగలిగి పరిపాలన సౌకర్య మేర్పడును. భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రవిభాగము వలన సంతృప్తులు వికసించి సంయుక్త సమగ్ర భారత జాతీయ నిర్మాణము సాధ్యమగును. ఈ సిద్ధాంత మాండ్రోద్యమాంతర్గర్భితము. ఇది కేవల మాండ్రదేశ లాభమునకే కాకను నితర ప్రాంతముల లాభమునకు సయిత మనుకూలించును. ఈభావమును జాతీయ మహాసభా నాయకుల హృదయంబుల నాకర్షింపజేయుటకై యాంధ్ర ప్రముఖులు చెన్నపురి సభాసమావేశ సమయమునందును బొంబాయి సభాసమావేశ సమయమునందును ప్రయత్నించిరి. కాని భారతీయ వృద్ధనాయకులు ఆంధ్ర ప్రముఖుల విన్నపములను పెడచెవి బెట్టిరి. భూపేంద్ర నాథ బాసుగారు సురేంద్రనాథ బెనర్జిగారు సిద్ధాంతము యుక్తముగ నున్నదని యొప్పుకొనిరి. కాని వ్యవహారమున కంగీకరించలేదు. ఈ నిర్బంధమును తొలగించి జనాభిప్రాయమును కేంద్రీకృతము చేయుటకై ఆంధ్ర మహాసభా స్థాపితోప సంఘ మొక విజ్ఞాపనమును ప్రకటించినది. ఆ విజ్ఞాపనము లక్ష్మీ నగరమునందు గూడ నున్న దేశీయ మహాసభకు సమర్పింపబడును. ఇప్పుడా విజ్ఞాపనము కామనువీలు పత్రికయందు ముద్రింపబడుచున్నది. బీజెంటుగారుస్థాపించినస్వరాజ్యసమితిభాషాప్రయుక్త రాష్ట్రవిభజన సిద్ధాంతము నంగీకరించినది. ఆంధ్రదేశమునందు స్వరాజ్యసమితుల శాఖలకు ప్రత్యేక కార్యదర్శిని నియమించవలయునను ప్రయత్నము జరుగుచున్నది. ఈ విన్నపమును సిద్ధముచేసిన భాగ రాజు పట్టాభి సీతారామయ్యగారు స్వరాజ్యసమితికి ఆంధ్రదేశ కార్యదర్శిగ నుండుటకు దగియుండురు. భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్ర విభాగ సిద్ధాంతమును స్వరాజ్యసమితి యంగీకరించుటవలన నాండ్రోద్యమ సిద్ధాంతమును జాతీయ మహాసభయును నంగీకరింపవలసిన సమయ మాసన్న మైనది. ఆంధ్ర నాయకులును ప్రజలును నీ తరుణమునందు శ్రద్ధను వహించి ఆండ్రోద్యమ వ్యాప్తికై పాటుపడి కర్తవ్యమును నిర్వహించుట పరమ ధర్మము.

వారవిశేషములు

మహమ్మదీయ మహాసభాధీనత్యము

రాబోవు మహమ్మదీయ మహాసభ జాతీయ మహాసభ తోపాటుగ లక్నో నగరమునందు డిసెంబరు మాసాంతమునందు జరుగగలదు. ఆ మహాసభకు సుప్రసిద్ధ న్యాయవాదులు మహమ్మదాలి జిన్నాగారిని సభాధ్యక్షునిగ మహమ్మదీయ సభోప సంఘము నియమించినది. జిన్నాగారు స్వరాజ్య పక్షవలంబను లైన జాతీయవాదులు. వారి యాధిపత్యము క్రిందను రాగల మహమ్మదీయ సభ నిర్విఘ్నముగ జరుగునని నమ్ముచున్నాము.

అఖిలభారత సంఘ సంస్కరణసభ

రాగల సంఘ సంస్కరణ సభకు డైరెక్టరును నివాసి యును సుప్రసిద్ధ న్యాయవాదియును నగు బాబు జ్యోతిస్వరూప సాహెబుగారు. సభాధ్యక్షత్యమును వహించుటకు కోరబడిరి. వారి సంస్కరణ ప్రయత్నమునకు డైరెక్టరునునందుగల ద యానంద పాతశాలయును కన్యాపాతశాలయును ప్రమాణము లు. జ్యోతిస్వరూప సాహెబుగారు వారివిద్యా వివేకములను సభకుసంస్కరణాభి వృద్ధికి వినియోగించి మెప్పును బడయు చున్నారు.

గతినవత్సరపు విద్యావ్యయము.

భరత ఖండమునందు విద్యావ్యాపనమునకై 1914-15 సంవత్సరమునందు చేయబడిన వ్యయ వివరము లెక్కలవలన దెలియుచున్నది. కళాశాల విద్యకై పురుషులకు 91 లక్షల రూపు ములు వ్యయము చేయబడినవి. అందు 45 లక్షల రూపుములు శీతములు వస్త్రాల వలనను వసూలైనవి. మధ్యమతరగతి విద్యకై 278 లక్షలు వ్యయమైనవి. అందు శీతములు వస్త్రాల వలన 190 లక్షల రూపుములు వసూలైనవి. ప్రాథమికవిద్య కై 266 లక్షల రూపుములు వ్యయమైనవి. అందు 77 లక్షల రూపుములు వసూలైనవి. మొత్తమున బాలర విద్యకై 473 లక్షల రూపుములును బాలికవిద్యకై 71 లక్షల రూపుములు ను వ్యయమైనవి. గతించిన సంవత్సరమునందు స్కూలులైనవి పరీక్షకు 9786 మందియును మెట్రెక్స్ లేవను పరీక్షకు 25532 విద్యార్థులును హాజరయిరి.

మైసూరు విశ్వవిద్యాలయము

ఈ నవీన విశ్వవిద్యాలయపు సి నెటు యొక్క మొదటి సమావేశము గత వారమునందు మైసూరు నగరము నందు గూడినది. ఉపాధ్యక్షుడు రాజశంకర్ ప్రసాద నంబండ్ య్య గారు ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయమువలన గలిగిడి లాభ ములను గురించి విపులముగ ముచ్చటించిరి. విశ్వవిద్యాలయా ధ్యక్షులు మహారాజుగారు మైసూరు విశ్వవిద్యాలయమునందు విద్యార్థులకును సుపాధ్యాయులకును సన్నిహిత సాహచర్యము గలుగుట కవకాశములు గలవనియును ప్రత్యేకముగ సుపాధ్యక్షు నియమించుట వలనను విశ్వవిద్యాలయ కార్యక్రమము బాగుగ జరుగగలదనియును కన్నడ వాక్యమును వృద్ధిచేయుటకు తగిన ఏర్పాట్లు చేయబడిన వనియును వారి ప్రసంగమునందు తెలిపియుండిరి. శ్రీకృష్ణరాజ వొడయరు మహారాజుగారు నాటిన విశ్వవిద్యాలయ వీణము మహావృక్షమై కాస్త్రోపకాఖ లను గలిగి వర్ధిలుటకు భగవంతు డనుగ్రహించునని నమ్ము చున్నాము.

బొంబాయి క్రాన్సులు పత్రిక

మానవస్తాభియోగము బొంబాయి క్రానికలు పత్రికపై మానవస్తాభియోగమునకై ఈశ్వ రదాసుగారు తెచ్చిన యభియోగమును విచారించి న్యాయా ధీశుడు బేచెలరుగారు రూ 25,000 అవరూపమును రూ 8000 ఖర్చులను నిమిత్తములు తీర్మానించిరి. ఆ తీర్మానముపై క్రానికలు పత్రిక అప్పులు చేయవచ్చును. క్రానికలు పత్రికకు న్యాయస్థానపు ఖర్చులను భరించుటయును ప్రతివాదికి రూ. 25,000 చెల్లించుటయును సంత దుష్కరమో పత్రికాపాతకు యాపింపగలరు. క్రానికలు పత్రిక ప్రాంతవత్తునును వహించి పత్రికలయం దొక ప్రముఖమైన పత్రిక. పత్రికను 55 ఫిలోజీమ మొహతా మొదలగు హైందవ ప్రముఖులు భాగ స్వాములుగ నుండి స్థాపించిరి. సంపాదకుడు హర్షిమనుగా రును నాంగ్లేయుడు. క్రానికలు పత్రికకు సహాయమును జేయు టకై పత్రికాభిమానులు నం.నాల నిచ్చి ప్రోత్సాహ

మును గలుగజేయుట శుభప్రదము. ఇంతవరకును రూ 8000 జమయైనవి. న్యూఇండియా పత్రిక సందర్శకాగ్రమై ప్రజలు రూ 25,000 చందాలను వేసియుండిరి. తిలకు మహాశయని సత్కరించుటకై వారి జన్మదిన మహోత్సవమునందు మహా రాష్ట్రులు లక్షరూపులను కానుకగ నిచ్చిరి. ఈ కార్యముల వలన ప్రజలకు భరతఖండమునం దంతటను ప్రజాహిత తత్ప రులపట్టగల యవ్యాజానురాగము విదిత మగుచున్నది. ఆంధ్ర దేశీయులును వారి యుత్సాహమున కనురూపముగ వారి నాయకులను గారవించుట వారి జాతీయ శీవమునకు శక్తి ప్రదమని గ్రహించి పాటుపడుట పురోవృద్ధికి సాధనము.

గ్రీ మెంటు కూలీ పద్ధతి నిర్మూలనము

మన స్థానిక ప్రభుత్వమువారు గ్రీ మెంటు కూలీ పద్ధతి నిర్మూలన సందర్భమున విచారణ సల్పుటకు సింహళము, పి వాంగు, సింగపూరు మున్నగు ప్రదేశములకు ట్రాడ్ టురుగా రిని యాత్ర పంపుటయు అందుమీద అసాధ్యములు పుట్టుట యు వానిని దిద్దుచు ప్రభుత్వమువారు ప్రత్యేక ప్రకటన వెలు వరచుటయు మా చదువరు తెగుదురు. ఇప్పు డొక్కొక్క కొంత దూరము విషయములు సాగినవి. ప్రభుత్వమువారు ట్రాడ్ టు రుగారిని వెనుకకు మరలి రావలసినదని యుక్తువుచేసిన్నారు. ముందునకు నొక యధికారిని నొక యధికారిని ఇరువురను జే ర్చి పంప నాలోచించిన్నారు. హార్డిం జి ప్రభువు గ్రీ మెం టు కూలీ పద్ధతి నిర్మూలనము వాదన ము చేసి పోయి నను వల్లుసుఫర్డు ప్రభువు గారు వచ్చిన పిదప ఆ పద్ధతి నిర్మూల ము మాట మూలకు పడి పోవుట యట్లుండ విచ్చిక కూలీలను బంపుటకుగూడ సరళమగు నేర్పాట్లుచేయు జూచుచున్నారను వదలి బలమయినది. ఒక యాంగ్లపత్రిక మాక్ డెస్టరు గార్డియను వల్లుసుఫర్డు ప్రభువుగారికి వారి ముందుండిన హార్డింజి ప్రభువుగారి తీర్మాన మును రద్దుచేయు స్వాతంత్ర్యము కలదా యేమియును ప్రశ్నిం గూడ వైచినది. ఇంత వ్యతిరేకాభిప్రాయము తప్పగా నభ్యు చేసికొనుటవలన కలిగినదే గాని ప్రభుత్వమువారు హార్డింజి ప్రభువుగారిని తీర్మానమునే కార్యక్రమమున జెట్టు జూచు చున్నారని సూచించుటకు ట్రాడ్ టురు సంభవము జరిగి యుండునని సంతృప్తికరము.

పోస్టాఫీసుల సౌకర్యము

బ్రిటిషు పరిపాలనమువలన హిందూదేశమునకు గలిగిన సౌకర్యములందు పోస్టాఫీసులు తొత్తొందేశములు వైలుమాన్ద ములు సేర్పొనడగి యున్నవి. విశాలమైన దేశములందు రాక పోకల కనుకూలములైన సాధనములు ప్రజాసౌఖ్యమునకును జాతీయభావ సంవృద్ధియునకును సాధనము లగుచున్నవి. ముప్పదికోట్ల ప్రజలు 17 లక్షల చదురపు వై స్కూ ను గల పొరమా దేశము నందు పోస్టాఫీసు లక్ష్మితి సంతృప్తి కరముగాదు. హిందూదేశమునందు 1894-95 సంవత్సరాంత మునందు 10,714 పోస్టాఫీసులు 39 కోట్ల ఉత్తరములను పత్రి కలను ప్యాకెట్లను అందజేసినవి. 1915 సంవత్సరమునందు 19,158 పోస్టాఫీసులు 103 కోట్ల ఉత్తరములను పత్రికలను ప్యాకెట్లను అందజేసినవి. 1894-95 సంవత్సరములందు 20 కోట్లరూపుల విలువగల 96 లక్షల మనిషిలగులను 25 లక్షల పార్సులును 1915 సంవత్సరమునందు 56 కోట్ల రూపు ముల విలువగల 8 కోట్ల మనిషిలగులను 125 లక్షల పార్సులు లును పోస్టాఫీసులద్వారా పంపబడినవి. పోస్టాఫీసులవలన పాలనమునకు 1914-15 సంవత్సరమునందు రూ 24,66,705 లాభము గలిగినది. కాని పోస్టాఫీసుల వృద్ధిమాత్రము సంతృప్తి కరముగాదు. దేశపు రాజధానియందు పోస్టాఫీసులు 70 చదు రవుమైర్లకును 20 నేల ప్రజలకును నొకపోస్టాఫీసువంతున గల వు. తెలుగుమండలములందు 70 చదురవు మైర్లకును 1700 ప్రజ లకును నొకకార్యాలయము వంతున 1101 కార్యాలయములు ను, అనంతేశమునందు 30 చదురవుమైర్లకును 1200 ప్రజలకును నొక కార్యాలయము వంతున 1007 కార్యస్థానములును గలవు. పోస్టాఫీసుల సౌకర్యమునందు ఆంధ్రదేశము పంజాబు బంగా లము చీమకు బొంబాయి మలయాళము కన్నడము దేశములతో బోల్చిపోచిన పోస్టాఫీసుల సౌకర్యమునందు వెనుకబడి యున్నది. నిజాము రాష్ట్రమునందు పోస్టాఫీసుల స్థితియును

నసంపృక్తము. కాని నిజాము రాష్ట్రమున కీ విషయమునందు స్వాతంత్ర్యము గలదు. బ్రిటిషు రాష్ట్రమునందు 20 ఏండ్లలో పని మూడులెట్లు పెరిగినను ఆదాయము రెట్టింపైనను పోస్టా ఫీసుల సంఖ్యమాత్రము రెట్టింపైనను గాలేదు. తెలుగుదేశము నం దీలలోప మధికముగ నున్నది. ప్రజాసౌఖ్యమునకును విజ్ఞాన వ్యాపనమునకును నవనరమైన పోస్టాఫీసుల వ్యాపనకై ఆంధ్ర దేశాధిమానులు నాయకులు సకలసౌధములను పాటుపడవలసి యుండురు. ప్రభువు పాతశాలగారి పరపతి సంఘముగాని వైలు వైమనులుగాని గల ప్రతిగ్రామమునందును పోస్టాఫీసును స్థాపిం చునట్లు ప్రజలు పాటుపడవలయును. ఇంతవరకును గల ప్రాంతిపోస్టాఫీసులందు బటువాణా చేయుటకు జాలినంత పోస్టుమనులను నియమించుట వలనను కొంత యుపకృతి గలుగ గలదు. మండలసభలు శాఖాసభలు ప్రజలు సకల జనోపయో గమైన ఈ విషయమును గురించి ప్రయత్న మైన యాంగ్లోదేశమును జేసి కార్యమును సాధించుట యవసరము.

ఆంగ్లభాష - దేశభాషలు

విషయ గ్రహణమునకు నిష్కూచాత బుద్ధి యవసరము. అభిమానదృష్టితో విషయవిమర్శనమునకు గడంగినపు డభిమాన ముప్రబలుచుగాని సత్యము వెలువడదు. విద్యావిజ్ఞానమునకును తన్మూలమున విజ్ఞానవ్యాప్తికిని నాంగ్లభాష సాధనమా? దేశ భాషలు సాధనములా? యను మహావిషయము వర్తమానకాల మునందు ప్రాజ్ఞులచునంబుల నాకన్పించుచున్నది. ఆంగ్లభాషా ముఖమునే భారతీయులకు ముక్తి గలుగగలదని కొందరు వాదించుచున్నారు. భారతీయులకు విమోచనము దేశభాషల వలననే గలుగగలదని కొందరు వాదించు చున్నారు. ఈ విషయ సమస్యను దేశభిమానులు నిశ్చల బుద్ధితో నిష్ణయింప వలసియుండురు. ఆంగ్లభాషాభిమానులు భాషకును విజ్ఞానమునకును గల భేదమును గమనింపక ప్రభువు లోగించుచున్నారు. ఆంగ్లభాషావిజ్ఞానము విజ్ఞానము ప్రభువు గలిగినది. విద్యాభ్యాసమునకు ఫలము విజ్ఞానముగాని భాషాపరిజ్ఞానము గాదు. విజ్ఞానమును బడయుటకు భాషనిమిత్త ముగాని కారణము గాదు. బోసుగారి సిద్ధాంతములను న్యాయము సిద్ధాంతములను శంకరాచార్యుల సిద్ధాంత ములను దేలిసికొనుటకు విజ్ఞానము మాత్రము గాని భాషాపరిజ్ఞానము మూలము గాదు. కాస్త్రపరిజ్ఞానము విద్యావిజ్ఞానము ప్రాదేశికభాషలందు సాధ్యమును విషయము జనానుజ్ఞ చేచి ప్రచలన ప్రసవదినది. విద్యావర్ధితులకు లోక మునం దెచటను లేని పద్ధతి మనదేశమునం దవలంబించబడుచు న్నది. విద్యార్థుల కాలములో విశేషభాగము విదేశభాష నధ్యసించుటకై వినియోగపడుచున్నది. విశ్వవిద్యాలయములు స్థాపితమై 70 ఏండ్లు గతించినవి. ఆకాలమునందు 1000-కి 6 వంతున నాంగ్లభాషను వ్రాయును చదువను నేర్చునవా లేప్ప డిరి. ఆంగ్లభాషాముఖమున విజ్ఞానమును బడసినవారి విజ్ఞానము జనసామాన్యమునకు వినియోగపడుట లేదు. విద్యాప్రవృత్తి మార్తభాషాముఖమున వ్యాపించినపుడే విజ్ఞానవంతుల విజ్ఞా నము జనసామాన్యమున కుపయోగపడుగలదు. ప్రజలయందు ప్రబోధము గలిగినపుడు విజ్ఞానవ్యాపనమున కవసరమైన గ్రంథ ము లవంతములు పుట్టుననుటకు సామ్యవ్య దేశసరిత్రము వారాధానము. ఆంగ్లేయులును ఆంగ్లభాషాభిమానులును నీ ధ్యమును గ్రహింపనందున దేశభాషలను నిరసించుటయును నాంగ్లభాషను వ్యర్థమునకేర్పించుటయును సంభవించుచున్న డి. ఆంగ్లభాషామము భరతఖండమున కున్నంతకాల మాంగ్లభా షా పరిజ్ఞానము విద్యావంతులందు నుండుననుట నిశ్చయము. ఆపరి జ్ఞితి నెవరు ప్రయత్నించినను విచ్ఛించుటకు ఏలలేదు. విద్యా వంతు లాంగ్లభాషామములమున సంపాదించిన విజ్ఞానము జనసా మాన్యమున కుపయోగపడుటకు విద్యాప్రవృత్తి మార్తభాషా ముఖమున వ్యాపించవలసి యున్నది. ఆ పద్ధతి నకలంబించుట కై విద్యాప్రవృత్తియందు దేశభాషల కాంగ్లభాషకు గల ప్రముఖత యేర్పడవలయును. దేశభాషల కాంగ్లభాషకు గల ప్రముఖత యేర్పడినపుడు కాస్త్ర గ్రంథములను వ్రాయుటకు దగిన సాంకేతిక పనిములు పరిజ్ఞానము గలుగునని కోల్పోగారి వంటి ఆంగ్లభాషాభిమానులు గమనింపవలసి యుండురు. కోల్పో గారి మరణమునందు విద్యాప్రవృత్తి శ్రేష్టతయును నుంచుట కాంగ్లభాషా పరిజ్ఞానము విశేషము వృద్ధికలయయును. ఆంగ్ల భాషకు మన విశ్వవిద్యాలయమునందు ప్రస్తుతము గల ప్రమా ణ మధికమని మెచ్చెలినచుండునగా నీ ప్రమాణమును వృద్ధిచేయ కలయుననికొనుట వివేకమని తోచదు. విద్యార్థులకు పరిశీల్పి నియమ నాటకములను జదివినను మార్తభాషను గురువ నేరదు. సంప్రదించు ఆంగ్లభాషా సాహిత్యము ను జడచనేరదు. యూరపీయములు ముప్పజేరి స్థితదేశమునందు వారి కీవిషయలను గడిచియును దేశభాషలం దెంతటి సాహిత్య మును గడించుకొనినో వారలతో సంభాషించిన వారలకు తెలిసి యున్నది. ఆంగ్లభాషామం దభినువించి వ్రాసినపుడు పరిజ్ఞాన పరిజ్ఞానమునా దింపగలరు. అభినువించేవారిని బలమునందు బలవంతముగా నాంగ్లభాషాసాహిత్యమును గడించుటకై ప్రయత్నించుటకును విద్యార్థులకు గాని ప్రజలకు గాని దేశ మునకు గాని ప్రయోజనము గలదగ నేరదు.

రాజనీతిని - నిర్వచితసభ్యుల విన్నపము

లోకమునందు భావముల ననుసరించి కార్యములను మారుచుండును. ఇదిగోలలోని వ్యవహార కమిషను సామ్రాజ్య న్యాయందు మన ప్రతినిధి లవలించిరి. ఈ యవలంబన ము పోలీసుల గారవలించిరి. అధికారాభిమానులు స్వాభిమాన పరాధములు ప్రతినిధుల విన్నపము ప్రజాభిప్రాయముగా నని భరించిరి. కాని ఈ భండమునందు న్యాయములేదు. సకల రాష్ట్రములనుండియును ప్రతినిధులుగ బంపబడిన సభ్యులకు హైందవ ప్రజల పక్షమున విన్నపమును జేయగల స్వాతంత్ర్యము గలదు. కలితగాష్ట్రముల ప్రతినిధులు సామ్రాజ్య సభ యందు 27 గురు కలరు. అందు 1 సిక్కు, 2 ఆంగ్లేయులు, 2 పార్సీలు, 8 మహమ్మదీయులు, 13 హిందువులు కలరు. ఈ విన్నపము విషయమై ఆంగ్లేయ ప్రతినిధులతో సంప్రదింప నవసరము లేదు. ఇరువురు సహాస్థియునభ్యులు ప్రత్యేక సహమ్మ దీక్షాభిమాన సభ్యులందును సంతకమును చేయలేదు. సిక్కు సభ్యుల తేకారణముననే సంతకము చేయించలేదు. మువ్వయ సభ్యులు హాజరు గాలేదు. తేకించిన 19 గురు సంతకములను చేసిరి. సంతకములను చేసినవారి యందు 2 పార్సీలు, 5 మహమ్మదీయులు, 12 హిందువులు గలరు. విన్నపము సంతకముగ చేయక పలమునందు ముద్రితము. ప్రతినిధులు కోరినది కేవలము స్వరాజ్యవరము గాకపోయినను స్వరాజ్యమునకు మూలమైన వరము లందుగలవు. హాజరైన 22 మంది హైందవసభ్యులలో 19గురు సంతకముచేసి వరము లను గోరుటయం దేవిధమైన యసంగతము లేదని ప్రాజ్ఞులు గ్రహించగలరు. ప్రతినిధులందు సగపాటు న్యాయవాదులం డుటవలన ప్రాతినిధ్యమునకు భంగము గలుగదు. ప్రతినిధులుగ నెన్నుకొనబడినవారు న్యాయవాదులైనపుడు సంతకములను చేసినవారు న్యాయవాదులుగాకను న్యాయవాదులుగాకను పయి నీరు మొదలగు సాంకేతికమునప్రతికములైతేపిన గని సంతకంప వచ్చును. సకలదేశములందును విద్యావివేక సంపన్నులైన న్యాయవాదులు రాజనీతిజ్ఞులుగ నుండుటయును ప్రసిద్ధ విషయము. ఆంగ్లాన్వేషణము నేయ సమకట్టిన ఆంగ్లోహైందవ ప్రతికల కీర్తితి హిందూదేశమునందు విపరీతముగ దోచుటయును సంతకమియును లేదు. ప్రతినిధుల విన్నపమునం దీక్రింది యంశములు గలవు:-

“సామ్రాజ్య రాష్ట్రము కార్యనిర్వాహక సభలయందు సంస్కరణములను జేయవలయును; రాసనసభలయందు నిరాకార సభ్యులసంఖ్యను వృద్ధిచేయవలయును; సామ్రాజ్య కార్యకర్తయందు 150 మందికిని, పెద్దరాష్ట్రముల సభల యందు 100 మందికిని, చిన్న రాష్ట్రముల సభలయందు 60 మొదలు 75 మందికిని తక్కువ సభ్యులందుండూడదు; భరతన్న మునం గాథిక స్వాతంత్ర్యముండవలెను; భరతన్నమునకు సంబంధించిన సర్వ విషయములను చర్చించి తీర్మానించుటకు సామ్రాజ్యకార్యకర్త అధికార ముండవలయును. రాష్ట్రము నిమగ్నములను రద్దించి తీర్మానించుటకు రాష్ట్రము కార్యకర్త అధికారముండవలెను. యుద్ధప్రకటనను సుధిజర పుట మున్నగు అధికారములు ఇండియా ద్వారామహారాయం దుండవలయును. కొన్ని ప్రత్యేక నిబంధనల ననుసరించి కాసన సభల తీర్మానములను రద్దుచేయుటకు రాజప్రతినిధి కధికార ముండవలయును; ఇండియా మంత్రసభను తీసివేయవలయును. ఇండియామంత్రసభకు సాహాయ్యమంత్రులు స్థిరముగ నుండ వలయును, వారిలో కొకరు భారతీయులుగ నుండవలయును; సామ్రాజ్యమునందలి అధినివేశములతో కుల్యకు గు షాసము భరతన్నమునకుకూడ నుండవలయును; రాష్ట్రము ప్రభుత్వ ముందు స్వపరిపాలనాధికార మియ్యవలయును; సంయుక్త రాష్ట్రములు మున్నగు పరగణాలకు కార్యనిర్వాహక సభ లుండవలయును; స్థానిక స్వపరిపాలనా స్వాతంత్ర్యమును వెంటనే ప్రసాదించవలయును; ఏయే నిబంధనల ననుసరించి బహిష్కరణలకు ఆయాభివృద్ధిని కధికార మున్నదో భారతీయుల కట్లే అధికార ముండవలయును; భారతన్నము నందు టైటోరీయలు నేనల నేర్పాటు జేసియెడల దాని యందును, స్వచ్ఛంద నేనయందును చేరుటకు భారతీయుల కధికారముండవలయును; బహిష్కరణలకు వర్తించుచున్న నిబంధనల ననుసరించి భారతీయులకును నేనలో నుద్యోగము మియ్యవలయును.”

వైవిధ్యములనుగురించి జాతీయ మహాసభ గతించిన ముప్పవేండ్లయందును తెలిపిన యభిప్రాయములే ప్రజాప్రతి నిధులును దెలిపి యుండిరి. ప్రతినిధులు కోరినది సత్పరిపాలన కే కాకను స్వపరిపాలననుని వారివిన్నపమువలన విశదమగు చున్నది. కాసననిర్వాహకసభలయందును కార్యనిర్వాహకసభ లయందును సనధికార హైందవసభ్యులసంఖ్యయధికమై అధిక స్వాతంత్ర్యము గలిగినపుడు స్వరాజ్యాంతురములు నాటబడి యని కాలక్రమమున వర్ధిలగలవు.

న్యాయ విశేషములు

న్యాయమూర్తులు ఓల్డుఫీల్డు-కృష్ణ

ఒక బాకీదారు దివానాదారు దగ్గరనుండి అతని యాస్తి కొనుటకు ఒడంబడిక చేసికొని దస్తావేజు వ్రాయించి యిప్పించుచుని అక్కివల్ అన్నానికి దరఖాస్తుచేయగ అతడు నిరాకరించిన వివాదం అట్లు వ్రాసి యిప్పించుటకు ఉత్తరు వియ్య కలసివచ్చి కోర్టుకు దరఖాస్తుచేసికొనెను.

అందుమీదట ఈ బాకీదారు ఇన్సాల్మన్ని ఆక్ట 22 వ తేదీ క్రిందికి రాదనియు ప్రత్యేకము దావా చేసికొనవల సినదనియు తీర్పుచేయబడెను.

న్యాయమూర్తులు ఓల్డుఫీల్డు-కృష్ణ

ఆస్తి జప్తుచేయకయే నేలము వేయబడినయెడల అట్టి నేలము వేయించుటకు కోర్టుకు అధికారము లేదనిగాని నేలము అమలులోనికి రాకూడదనిగాని చెప్పటకు వీలులేదనియు అట్టి నేలమువలన నష్టము కలిగినయెడల నష్టపడిన వాడు రద్దు చేయించుకొన వలెననియు అంతవరకు నేలము అమలులో నుండుననియు తీర్పుచేయబడినది.

న్యాయమూర్తులు శేషగిరి అయ్యర్-శేషయర్

రామపండిత ఎదిరి-శతకుటుంబం.

ఒక సమస్తి కుటుంబములో తండ్రి కొంత కుటుంబాస్తిని 1894 సంవత్సరమున విక్రయించెను. దరిమెలా అతడు చనిపోయిన తరువాత అతని 5 గురు కుమారులు 1904 సంవత్సరములో సదరు విక్రయము తమకు బాధించినదనియు తమభాగములు స్వాధీన పరచవలసినదనియు వ్యాజ్యముచెచ్చి డిక్రీని పొంది తమ 5-6 వ వంతును స్వాధీనపరచుకొనిరి. తరువాత విక్రయదారు సదరు కుమార్తె 5-6 వ వంతునకుగాను తండ్రికి ముట్టిన ప్రతిఫలమునకు కుమార్తెపై వ్యాజ్యముచేగా కోర్టు వారు సదరు క్రయధనము మొత్తమునకు తండ్రి కుమార్తెయొక్క యావత్తు కుటుంబాస్తియు జవాబుదారీ చేయవల సినదనియు పూర్వపు వ్యాజ్యము లో తన విక్రయము సరియయినదని వాదించుకొనుచుండుటచేత సదరు విక్రయము రద్దుచేసెయెడల క్రయధనము తిరిగి ఇప్పించవలసిన దనియు కోరినందున వచ్చినదోషము ఏమియును లేదనియు తీర్మానించబడినది.

న్యాయమూర్తులు సదాశివలయ్యర్-మూర్

23-9-03 వ తేదీని రాజమండ్రి మునసబుకోర్టులో తాడిమర్ల గ్రామములో నున్న కొన్ని భూములకును పుణ్య ఫల సాయమునకును ఖర్చులకును తీర్పుచేయబడెను. 1905 సంవత్సరములలో తాడిమర్ల గ్రామము తణుకు మునసబుకోర్టుకు మార్చబడెను. అచ్చట 1908 వ సంవత్సరములో డిక్రీ అమలు జరిపి భూమి స్వాధీనము చేసికొనబడెను. 4-5-12 తారీఖున తాడిమర్ల తణుకు కోర్టునుండి కొవ్వూరు కోర్టుకు మార్చబడెను. డిక్రీదారు 1912 వ సంవత్సరము 20 వ సెప్టెంబరు తేదీని అతని తరువాత అతని వారసులు 1913 వ సంవత్సరము 1 ఆగష్టు తేదీ మధ్య ఫలసాయము నిమిత్తమును ఖర్చులకును దరఖాస్తుజేసిరి. ఈ దరఖాస్తులకు పూర్వము తణుకుకోర్టులో దాఖలుచేయబడిన పిటిషన్ 4-1-10 తేదీని ప్రోసీవేయబడెను. అటుపిమ్మట 3 సంవత్సరములు వెళ్లిన తరువాత 18-11-18 వ తేదీని కొవ్వూరు మునసబుకోర్టులో దరఖాస్తు చేయబడగా రాజమండ్రికోర్టులో చేయబడిన పిటిషన్ లు డిక్రీని బ్రతికించునా యను ప్రశ్న విచారణకు రాగా తాడిమర్ల గ్రామము సదరు దరఖాస్తుల కాలములో రాజమండ్రికోర్టు నుండి డిక్రీ నులో లేనందున దావాభూములను గూర్చి రాజమండ్రి కోర్టులో వ్యాజ్యము వేయుటకు అధికారములేని విధముగానే వారంటు జరుపుటకును వీలులేదు. అందు చేత రాజమండ్రికోర్టులో దాఖలు చేయబడిన దరఖాస్తులు డిక్రీని బ్రతికించబాలవు గనుక డిక్రీ కాలదోషము బట్టినది.

న్యాయమూర్తులు శేషగిరిఅయ్యర్ బేర్వెల్

బులుసు వీరరాఘవులు ఎదిరి-జూపున మా డిక్రీ క్రింద మ తీ కొందరు బ్రాహ్మణులు ఆఫ్ ప్రాప్తి ఆక్ట పుట్టిన 1882 వ సంవత్సరమునకు పూర్వము వారి ప్రతివాదులు తమ భూములకు మారకము కీచ్చికొనిరి. వాదుల కియ్యబడిన భూములు ప్రతివాదుల పూర్వపు పూర్వమున హక్కుగలవిగాక పూర్వాధికారము లేని ఒక వితంతువు దగ్గరనుండి కొనబడిన వగుటచేత వారసులు వాదులపై వ్యాజ్యము చెచ్చి రాజీపడి చాల భూములను స్వాధీనము చేసికొనిరి. అందు మీదట వాదులు ప్రతివాదుల మీద ప్రస్తుతదావాను పోయిన భూములకు నష్టము నిమిత్తము తీసికొనిరాగా భూమికి తమకు హక్కుగలదను ముభావపు మరకు చెల్లియుండలేదనియు నష్టమునకు జవాబుదారీ లేదనియు ప్రతివాదులు వాదముచేసిరి.

అందుకు కోర్టువారు బ్రాహ్మణుల ఆఫ్ ప్రాప్తి ఆక్టకు పూర్వము సహా భూముల మారకము విషయములో న్యాయము ననుసరించి తాము ఇచ్చు భూములకు తమకు హక్కుగలదనియే ముభావపు మరకుజేసికొని ఎందుకొన వలసినదనియు నష్టము ఇచ్చుకొన వలసినదనియు తీర్పుజేసిరి.

జె. జె. కాటన్ గారిని కృష్ణాజిల్లా సెషన్సు జడ్జిగను, కాటన్ గారి వలన విడుదల పొందినవెనుక ఇపోజ్ట్ హాము నాల్గుగారిని రాజం పేటకును, నెలపునుండి వచ్చినవెనుక ఎల్. జి. మూర్తి గారిని తిరుచునాపల్లికిని నియమించిరి. నెల్లూరు పారెస్టు ఆఫీసు అర్బుత్ సాట్ గారు గుంటూరునందు గూడ పని చూచుచుందురు.

11 ఏండ్ల ప్రాయముగల హిందూవితంతువు భక్త అజ్ఞ నొంది ఒక బాలుని పెంపకము చేసికొనవచ్చునా కూడదా అను అంశము ఒక కేసునందు చెన్న పురి హైకోర్టువారిచే విచారింపబడెను. అట్టికేసున న్యాయాన్యాయ స్వభావమును విచారించి, ఎట్టివాని దత్తతచేసికొనవలయునో, దత్తత నేల చేసికొనవలయునో తెలియని మైనరు వితంతువు తనభర్తయొక్క నొంది యైన నట్టిదత్తత చేసికొనగూడదని న్యాయమూర్తులు తీర్పుచేసిరి.

మధుర పురవాసి నేమగపాలముదలియారగారు చెన్న పురి జూడవచ్చి క్రిందటి నెల 29వ తేదీని మరలిపోవుచుండగా ఎగ్జ్యూరు రెయిల్వే ట్రేవనువద్ద నుండు రెయిలుబండి పెక్కు నపుడు అపొదురే అను నామాంతరము గల అబ్దుల్ రజేయి అనునతడు వాని జేబులోని సొమ్మునుచీ నపహరించెను. ఈ ముద్రాయి ఇదివరలో మూడుసార్లు శిక్షింపబడెను. ఈ మారు న్యాయాధికారి కామియేడు గారు వానికి ఒక సంవత్సరము కఠినశిక్ష విధించిరి.

వింజమూరు భావనాచార్యులువారిట్లు వ్రాయుచున్నారు. ఆంధ్రదేశములోని హోయసల లిగులకు ప్రత్యేక కార్యదర్శిని నియమించుకొనుటకు, మద్రాసులో స్టాండింగ్ కాన్సిల్లువారు అంగీకరించినారు. డిశంబరులో జరుగబోవు కాంగ్రెసులో కూడ మనకు ప్రత్యేక కాంగ్రెసుకమిటీని నిర్వహించుకొనెదను. ఇది యొక శుభసూచకము. ఆంగ్లోద్యమమునకు సహకారి దీనికి ప్రత్యేక సైక్లీ రెయిరుండవలయునని మన మూలోచింపవలెను. ఇందుకు తగినవారు బహుళుండి లేకపోలేదు. కాని బందరులో నున్నదిగతే నాయకులగు మహారాజశ్రీ పట్టాభిశిఖారావు య్యగారిని ప్రభుకార్యదర్శిగా నెన్నుకొనిన డేముమని నా తలంపు. ఆంగ్లోద్యమ సందర్భమున వారనేక సమస్యలను ఆ మూలాగ్రముగ నాలోచించి యున్నాడు. మిగుల యుత్సాహముగలవారు కార్యసూరులు, నిరుపమానదేశభక్తులు. అధిక విద్యాంసులు. వారి వాగవ్యుతధారచే మొదైనను చిగురింప గలదు.

టైముస్ ఆఫ్ ఇండియా పత్రిక రాజ ప్రతినిధిగారికి కాసన సభాధికార సభ్యులు సమర్పించిన విజ్ఞాపన పత్రమును విమర్శించుచు నిట్లు వ్రాసెను. “హిందూదేశపు బాగును గోరువారు స్వదేశపరిపాలనమునందు ప్రజలును పాలుగలిగి ఆంగ్లాసామ్రాజ్యముయొక్క భావివృద్ధికి దోడ్పడగలుగు విషయమున ప్రజలతో నేకీభావముగలిగి యుండవలయును. ఈసందర్భమున యుద్ధముతో బాటుమార్పు నొందని మరకొన్ని విషయములనుగూడ విచారింపవలసియు వుంది. వానిలో నొన్ని జాతి విచక్షణలు, జాతిద్వేషములు; దేశీయసాంఘిక ఆర్థిక వ్యవస్థలు మున్నగునవి. ఈ విజ్ఞాపనము వ్రాసినవారు దానిని దేశీయపరిపాలనా విషయమున ముఖ్య సమస్యల నాలోచింపకయే ఆధానడిగా లేమారుచేసిరి. ఈ విషయమునందు ఆక్రమ విమర్శచేయుట తగదు. అంత ముఖ్యమగు విషయములను సాధారణవిషయముగ దలచి యెంచింపకయే వ్రాసినది చింతించున్నాము.”

చెన్న పురియందు వెనుక నుత్తరసర్కారుల ప్రాగ్రసీపు యూనియను అను పేరుతో నుండిన సంఘమునకు గత వత్సర మా పేరు నాంధ్రయూనియనుగా మార్చినవిషయము చదువరులకు విదితము. అట్లు పేరు మార్చబడిన పిచ్చుట నేటివరకును యూనియను వారు సమావేశము కాలేదు. కాన దానినిగూర్చి చర్చించుటకు 16 వ తేదీ సాయంకాలము 6 గంటలకు కాళి నాథుని నాగేశ్వరరావుపంతులుగారి ఆహ్వానము వైని రావుబహద్రు బి. ఎస్. శర్మగారి అధ్యక్షత క్రింద నొక సభ జరిగినది. సభకు 50-60 మంది విద్యార్థులు వచ్చిరి. వస్తాటంకముచే పెక్కుమంది రాజులకపోయిరి. “1916 వ సంవత్సరము ఏప్రిలునెల నుండి ఆంధ్రసభ ఏర్పడినది గాని ఆంధ్రసభలో విద్యార్థులకు ప్రత్యేక పు ఏర్పాటు లేమియును లేవు. అవి ఏదైన చేయబడునేమో అని నేనీ ఆరుమాసములవరకు నాగితినిగాని అట్టి ఏర్పాటు లేమియును చేయబడలేదు గాన నీ సభ కా హాస్య సమంపితిని. విద్యార్థులకు ప్రత్యేకముగ నొక యూనియను యుండవలెనని నేనభిప్రాయ పడుచున్నాను. దాని పేరు ఉత్తర సర్కారుల యూనియను అనియే యుండవలెనా లేక ఆంధ్రయూనియను అని యుండవలెనా అను విషయమును సభ్యులు నిర్ణయింపదగు నని నాగేశ్వరరావుగారు నుడిపిరి. దానివైని చర్చ జరిగినది. విద్యార్థులకు ప్రత్యేకముగ నొక యూనియను యుండవలెనని వచ్చిన వారిలో హెచ్చు మంది యభిప్రాయముగ నుండెను. ఈవిషయమును నిర్ధారణచేయుటకును అధ్యక్షులను కార్యనిర్వాహకులను నియోజించుటకును 20వ తేదీ శుక్రవారమునాడు సాయంకాలము 6 గంటలకు కలెట హాలులోనే మరల సభజరుపుటకు నిర్ణయింపబడినది.

యుద్ధవార్తాసంగ్రహము

పడమటి రంగము.

పడమటి రంగమునందు ఆంగ్లపరాసు లవలంబించిన సంయుక్తావస్థానందన మహాముగ సాగుచున్నది. ఆంగ్లముఖ మునందు ఆల్బర్ట్ బా పూ మార్గమునుండి లా-బోఫ్ఫువరకును గల ప్రదేశమును ఆంగ్లము ముట్టడించి, ఆల్బర్ట్ - బా పూ మార్గమున కెడనువై పునగల. తేసార్సగ్రామమును వశపరచు కొనిరి. బా పూ- సెగోనుమార్గమునకును, ఆంగ్లముఖమున కును మధ్యను నిల్చు ప్రదేశమునందు కొన్నియున్నత స్థానములు గలవు. ఆయున్నత స్థానములను ఆంగ్లము ముట్టడించిరి. పరాసు ముఖమునందుసోమునది కు త్తరభాగమునందు మార్వలు సెల్లి-సెల్లిసిలు, సెయింటు పిరవాట్టువనముల ప్రాంతములందు యుద్ధము జరిగి పరాసులు తమ సేనాముఖమును వ్యాపింపజేసి కొనిరి. సోమునదికి దక్షిణభాగమునందు బెర్నీ మొదలు సాల్వే గులకు మధ్యనుగల ప్రదేశమును పరాసులు ముట్టడించి బొవెంటను కుగ్రామమును, అక్లాకోరును, సాల్వే సునము నందలి గ్రామభాగమును వశపరచుకొనిరి. ఆంగ్లపరాసు విమానములు నెకడునదివూడ ఒ బిగునొరీవద్దనుకల యంత్రాలయము విూడ ఆగ్నేయగోళములను ప్రయోగించినవి.

ఆంగ్లముఖము

ఆంగ్లముఖమునందు ఆల్బర్ట్ బా పూ మార్గము మొదలు లా-బోఫ్ఫువరకును గల ప్రదేశమును 7వ తేదీన ఆంగ్లము ముట్టడించిరి. గాడికోరు, లా-బోఫ్ఫులమధ్యనున్న ఆంగ్ల సేనా పంక్తి 600 మొదలు 1,000 గజములవరకును ముందుకు వ్యాపించినది. అక్కడను ఆంగ్లము 150 మందిని ఖయిలీలుగ పట్టుకొనిరి. ఆల్బర్ట్ బా పూ మార్గమునకు వాయుభాగమునందు గల తేసార్సగ్రామము ఆంగ్లలవశమైనది. దానికి తూర్పు భాగమునందు ఆంగ్లలకు కొంత పురోగమము కలిగి బట్టుడి-వార్తలతోపునకు సేనాపంక్తి యేర్పడినది. కొర్నెల్స్ట్రువకు ఉత్తరమునందును, ఈశాన్యభాగమునందును, గాడికోరు నకు వైర్మలిభాగమునందును ఆంగ్లము ముందుకు పోయిరి. కొర్నెల్స్ట్రువకు ఉత్తరభాగమునందు జర్మనులు ఆంగ్లస్థానములను ముట్టడింపవలసిరి. కాని వారు తమ కంఠకపుగడను లను ముట్టడింపవలసిరి. కాని వారు తమ కంఠకపుగడను దాటిరాకుండగనే ఆంగ్లము అగ్నివర్షము గురిపించి వారి కున్నతమును విధ్వంసముచేసిరి. స్టాఫ్ బురుజునకు ఉత్తరభాగమునందుకూడ ఆంగ్లలకు కొంత పురోగమము కలిగి 200 మంది సైనికులు బంధిలుగ దొరకిరి. అక్కడ జర్మనుల కమితవ్యము కలిగినది. జర్మను లెడించినవస్తువును అక్కడనుండి వారిఆంగ్లము తిరిమివేసిరి. సావెనెబురు-వద్దను ముట్టడించినవస్తువుకూడ జర్మనులకు స్టాఫ్ బురుజువద్దకువలెనే ఫలముకలిగినది. 7,8వ తేదీలను జరిగినయుద్ధమునందు ఆంగ్లము 30 మంది జర్మను సైనికోద్యోగులను 866 మంది సైనికులను వశపరచుకొనిరి. న్యూలిలు, సెయింటువాట్టు, గ్రాసు, అగ్రాసులవద్దను, ఎస్సెను, ఆర్మెంట్రీసులవద్దను ఆంగ్లము శత్రుకంఠకములందు ప్రవేశించి, సైనికులను హతము చేసియు, ఖయిలీలుగ పట్టుకొనియు శత్రువులకు నష్టము కలిగించిరి. ఆంకరునదికి దక్షిణ భాగమునందు తమ స్థానములను ఆంగ్లము బాగు చేసికొనుచున్నారు. అక్కడ వారికి 268 ఖయిలీలు దొరకిరి. గూర్నీకి వైర్మలి భాగమునందును ఆంగ్లము జర్మను కంఠకములందు ప్రవేశించి నష్టము కలిగించిరి. ఆంగ్ల విమానములు శత్రువుల వశము నొందునై ప్రదేశములకు వెళ్లి రైలువే స్థానములమీదను, విమాన నిలయములమీదను సైనిక కిరీటములమీదను ఆగ్నేయ గోళములను ప్రయోగించుచున్నది.

పరాసు ముఖము.

పరాసు ముఖమునందు సోమునది ఉత్తరభాగమునందును దక్షిణభాగమునందును యుద్ధము జరుగుచున్నది. ఉత్తర భాగమునందు మార్వలునకు ఈశాన్యభాగమునందు పరాసులు శత్రువులను ముట్టడించి అక్కడనుండి తమ సైనిక ముఖమును 1200 గజములదూరము వైలీ సాలిసెలు గ్రామ పరిసరముల నకును వైర్మలిభాగమునందు సెయింటు పిర వాట్టువన ప్రాంతమునకును వ్యాపించునట్లు చేసిరి. సెయింటు పిర ప్రాంతమునందు జర్మనులు చురుగుచున్న గ్రామకమును వట్టి కొన్ని

కంఠకములను పట్టుకొనిరి. సెల్లి-మెన్సి నకు పశ్చిమమున కూడ పరాసులకు కొంత పురోగమమును కలిగినది. సోము దక్షిణభాగమునందు బెర్నీ మొదలు సాల్వే సునకును గల మూడు మైలుల ముఖమునందు పరాసులు జర్మనులను ముట్టడించి, బెంటును కుగ్రామమును అక్లాకోరును, సాల్వే సు-వనములో చాలభాగమును వశపరచుకొనిరి. శత్రువులకు చాల నష్టము కలిగినది. విజేతలకు 1250 మంది ఖయిలీలు దొరకిరి. సాల్వే సు-వనమునందలి పరాసుల నాతనస్థానములను శత్రువులు చెండు పర్యాయములు ముట్టడించిరి. అప్పుడు భయపడుచులకును వ్యందయుద్ధము జరిగి శత్రువులు పోరిపోయిరి. రాంకోరునకు తూర్పుభాగమునందు జర్మను లెడించినవస్తువు పరాసులు వారిని తిరిమివేసిరి.

ఇటలీ రంగము

ఇటలీవారు గతవార్తమునందు గొరిజియాకు ఆగ్నేయ భాగమునందును, కాస్సో ప్రధము నందును అవస్థానమునకు పశ్చిమించి ఆస్ట్రియావారి స్థానములను భేదించి బోలెడు మందు సామగ్రిని చాలమంది ఖయిలీలను పట్టుకొనిరి. కాస్సో ప్రధమునందు శత్రువు నిర్మించిన ఒలియమైన కక్షణ సాధనము లన్నియు ఇటలీవారు వ్యంసముచేసి విధ్వంసముచేసి 208వ స్థానమునకును గల సేనాపంక్తి నంతను వశపరచుకొనిరి. 208 వ స్థానమునకు దిగువను కల నో-విల్లియాను స్థానమును ఇటలీవారు వశమైనది. అక్కడ విజేతలకు 5034 మంది ఖయిలీలు దొరకిరి. గొరిజియాకు వైర్మలి భాగమునందు చెండు మైలుల దూరమునందు ఇటలీ వారు ఆస్ట్రియా వారిని ముట్టడించి సేనా ముఖమును భేదించి, 861 మందిని ఖయిలీలుగ పట్టుకొనిరి. ఇటలీవారి క్రొత్త స్థానములను ఆస్ట్రియావారు పడేపడే ముట్టడించుచు వచ్చిరి. ప్రతిసారియు వారికి ఇటలీవారు విశేషనష్టమును గలిగించుచు తిరిమివేయుచుండిరి. ఆస్ట్రియావారిని తిరిమివేయుచు ఇటలీవారు ముందుకు పోవుచున్నారు. ఇటలీవారికి సుదీ 500 మంది సైనికులు ఖయిలీలుగ దొరకిరి. ట్రెంటినో ముఖమునందును ఇటలీవారు శత్రువులను భంజించి కంఠకపుగడమీది స్వాధీనము చేసికొని 538 మంది ఖయిలీలను పట్టుకొనిరి. ట్రెంటినో ముఖమునందు సాగుబోషనలము మీద ఆస్ట్రియావారు పరాసుల వైది.

రష్యా రంగము.

రష్యా రంగమునందు విశేషమైన మార్పులేదు. స్ట్రో-లిపానీ ప్రాంతమునందును, ప్లాడిమరు, వేల్-కేస్సీ ప్రాంతమునందును పట్టుదలతో యుద్ధము జరిగి కొన్ని ప్రదేశములందు శత్రుస్థానములను రష్యాను చాక్రమించుకొని, వానియందు బలపడిరి. బ్రాహ్-జోనీకి తూర్పునందు శత్రువు లకలంబించినము ప్రాంతంబించిరి. కాని వారిని రష్యానులు తిరిమివేసిరి.

రుమేనియా రంగము

రుమేనియరంగమునందు బ్రూక్లిలువేది గూడు ఉత్తర భాగమున ప్రచండయుద్ధము జరుగుచున్నది. సేనాముఖము నందంతటను జర్మని-ఆస్ట్రియా-బల్గేరియా సేన రుమేనియనులను ముట్టడించుచున్నవి. తమయుద్ధంశంబులకు శత్రువు లితర రంగములనుండి సీలైనంతవఱకు సైనికులను కంఠకులను తెచ్చుచున్నారని రుమేనియనులు ప్రకటించి యుండిరి. శత్రువుల ప్రబల సేనల ముందర రుమేనియా వారు వెనుక నురుగుచున్నారు. రుమేనియనుండి బ్రాహ్-పట్టణమునకు పోవుటకు నాలుగు కనులుకలవు. ఆకనులు కాచ్చలిగా పర్వతమునందు కలవు. బ్రాహ్-పట్టణము రుమేనియా సరిహద్దు నకు సుమారు 20 మైళ్ల దూరమునందు బ్రూక్లిలు వేదిగా యందున్నది. ఆట్టణమునకుపోవు నాలుగు కనులులను సంగడించుటకు రుమేనియవారు వెనుకనున్న స్థానములనుబడిరి. బ్రాహ్-పట్టణమును వశపరచుకొంటున్న జర్మనులును వట్టి-ఉగ్రార్-క్లీని పట్టుకొంటున్న ఆస్ట్రియావారును తెలియ జేయుచున్నారు. బ్రాహ్-పట్టణమునకు ఆగ్నేయభాగమునందు బోర్బుబర్గ కనునవద్దను శత్రువులు పడేపడేముట్టడించిరి. కాని ప్రతిసారియు చాలనష్టము కలిగించి రుమేనియనులు వారిని

సెట్టుచు వచ్చిరి. రుమేనియావారు ఉగ్రార్-క్లీ ముఖముగ పొగాసునది కుడిగట్టు వైపునకు మరలుచున్నారు. కాని బ్రాహ్-పట్టణము గల ప్రాంతమునకు కుత్తరమునందు రుమేని యవారు తమస్థానములను నిలుపుకొనుచున్నారు. ప్రాంతమున శత్రువులను రుమేనియనులు తిరిమివేసిరి. అక్కడి శత్రు సేనలు పలామున నుగుచున్నవి. బురుగు కనునందు కల బ్రాహ్-పట్టణమునవద్ద శత్రువులు ముట్టడించి వస్తుకు రుమేనియవారు వారికి విశేష నష్టము కలిగించి తిరిమివేసిరి. గో-కెరటము కనునకు తూర్పు ముట్టడించి వస్తుకుకూడ వారిని విజేతలు వెనుకకు నెట్టివేసిరి.

జోబ్రూగ్-యందు సూచ్చేమియు లేదు. సిరిస్టాపునకు వాయవ్యభాగమునందు డాన్యులు వదియందలి కినిగి, జో-ట్రె వలును పట్టుకొంటున్న జర్మనులు చెప్పకొనుచున్నారు.

బాల్కన్-సరంగము

బాల్కన్ రంగమునందు మిత్రసంఘటి యవస్థానము అప్రతిహతముగ జరుగుచున్నది. సర్వియా సైనికులు లెలవోడా భోయను సమీపించి జో-బ్రో-జోలి యున్నత ప్రదేశము నాక్రమించుకొనిరి. వర్దారు నదికిని జో-బ్రో-జోలి ప్రాంతమునందలి పర్వత ప్రదేశమునకును మధ్యను సర్వియనులకు కొంత పురోగమము కలిగి వారు బల్గేరియావారి నోడించగ వారు బ్రోడిక్ ఉత్తరభాగమునకు పలాములైరి. సర్వియా వారికి 816 మంది శత్రు సైనికులు ఖయిలీలుగ దొరకిరి. బల్గేరియావారికి సేనలు మద్యకు వచ్చుటచే వారు సర్వియావారిని పట్టుదలతో నిరోధించుచున్నారు. శత్రువులు ముట్టడించి వస్తుకు వారిని తిరిమి సర్వియావారు బల్గేరియా గ్రామమున దడుగిడిరి. పరాసు సేనలు కిషో-గ్రామమును వశపరచుకొనినవి. సబోనికా ముఖమునందు బల్గేరియనులకు పశ్చిమమున గల పర్వతమునందలి మొదటి కంఠక శ్రేణి పరాసులు వశపరచుకొనిరి. మిత్రసంఘటి విహారములు మొదలైరి. ప్రత్యేక పట్టణములమీదను ఆగ్నేయ గోళములను ప్రయోగించినవి. స్ట్రుమానది మీద నున్న కొన్ని గ్రామములు ఆంగ్లల వశమైనవి. ఆ గ్రామములు సెరెసుపట్టణమునకు అయిదుమైలుల దూరమునందు కలవు. సెరెసుపట్టణమునకు దక్షిణమున నాలుగుమైలుల దూరమునకును ఆంగ్ల ఆక్వీకులు వెళ్లిరి. అక్కడ ఆంగ్లలపురోగమమునకు అంత నిరోధముమీయు కలిగి యుండలేదు. ప్రో-సెనికు లైలువేష్టమునకు సమీపము నందుగల గ్రామములు ఆంగ్లల వశమైనవి. స్ట్రుమానదిమీది కవడావ్యా, ఓ-రెయింటి, మాజ్జరు గ్రామములను బల్గేరియనులు స్వేజించి పరాసునువైది. సె-కెసు లోహమాగ్నము మీదను కల ప్రాశెనికు గ్రామమును, సో-హో-వాయను గ్రామమును ఆంగ్లము పట్టుకొనిరి. ఆంగ్లచానులును, కవచా వృత్తమై సో-హో-బండ్లను సెరెసుకు ఆంగ్లముభాగమునకు వెళ్లినాడగ 4 మైళ్ల దూరమునందు ప్రబలమైన శత్రువశ కనుపించినది.

గ్రంథ స్వీకారము

రాజభక్తి.

ఇది మారిరాజు జానకి రామయ్యగారిచే రచియింపబడినది. ఇందు పదునాలుగు ప్రకరణములు గలవు. మొదటి ప్రకరణమునందు భూగోళమునకును నిరంగ్రహములకును గల సంబంధమును గజ్జన లక్షణములు తెలుపబడినది; రెండవ ప్రకరణమునందు భవతేజుల లక్షణములు మూడవ ప్రకరణమునందు విద్యోగిగా నుహారాశి చక్రము నాల్గవ ప్రకరణమునందు ఎవ్వరు చక్రవర్తి కృత్తాంతము అయినచ ప్రకరణమునందు ఆతెజ్జాంత్రా నుహారాశి వృత్తాంతము, ఆరవ ప్రకరణము నందు శ్రీ పంచాంగజ్ఞ చక్రవర్తి కృత్తాంతము ఏడవ ప్రకరణమునందు శ్రీమేగచక్రవర్తి కృత్తాంతము ఎనిమిది తొమ్మిదవ పదవ ప్రకరణములందు శక్తిపుష్పాధిపతి కృత్తాంతము మిగిలిన ప్రకరణములందు కొంచుడేశ రచనల నా విభాగములు గ్రీటకు పరిపాలనములన భగవంతునివారు రచింప సోకవలయును చక్క-గ యింపబడినది. గ్రంథనామమునకు సూచకముగ బాల్యవృత్తములందు గ్రంథభాగము కలది. రాజభక్తి కలుగుటకై యాటలు గ్రంథము వ్రాయబడినది. ఆకావంశముననే విద్యాకా-భాగవతుని ఏగ్రంథము రెండు పాదకాలలందు వాచకగ్రంథముగ నుంచగనియున్నది నిష్ఠ యించిరి. గ్రంథము సులభముగ పఠియవలయును సులభ వైలిన వ్రాయబడినది. రాజభక్తికి తోడుగ దేశభక్తిని గయు మరుగునటులు గ్రంథకర్త ప్రయత్నించిన గ్రంథోపకా గము విస్తరించి యుండును. దినివెల 4-6-0

చలయవారు మారిరాజు జానకి రామయ్యగారు, నాట్య; గో-వారి జిల్లాయని వ్రాసికొనవలయును.

విదేశ వార్తలు

నవ్యుల సేనానాథులు పుత్రికలను బట్టి మొత్తముమీద 35 లక్షలని తేలుచున్నది.

గ్రీసు నాకాకర్ సందర్భము గాతీయపక్షమున చేరినవని ఏకాగ్రముండి తెలియజేయుచున్నది.

17 మిల్లీమీటరుల పురుషులందరూ సేనలో చేరినవని జర్మను లాభాపేక్షలు.

కెన్యెజరు సేనానికు జర్మనులు యుద్ధమునందు 260 కోట్ల పౌనులను వ్యయపరచిరి.

జర్మనీలో నౌక బాహుళ్యమును బడేయాయొక్క పిచ్చి రాజు ఒకటోగారు నిరూపించిరి.

కెన్యెజరు సేనలో నందరు 3 మాసములలోను ఇంగ్లండునందు 1,789,054 టన్నులుగల 464 వాకలు నిర్మింపబడినవి.

కామనల్వెల్స్ ఆస్ట్రేలియా మంత్రిగారు 30 కోట్ల పౌనుల బుణమున కొక యువనాదనము గావించిరి.

జర్మనీలో వైలుడే ఉద్యోగస్థులుగా నున్నవారి ననేకులను యుద్ధమునందు పని నారికి బదులు శ్రీలను నియోగించుచున్నారట.

జర్మనుల పంపు క్లిలినిబట్టి జూడ నిషేధము యుద్ధమునందును వాస్తవమునందు నింకను సాచ్చించుటకు వీలు కనబడుటయే లేదు.

జర్మనీలో తూర్పుపైపులను రాబడిపన్నును సాచ్చు చేయుటను గూర్చి ఒక బిల్లు ఉద్భవించి పార్లమెంటులో నుపపాదించబడ బోవుచున్నది.

జర్మను పరాధిసేనలో నౌక భాగము సేనానికాలో దిగిరి. ఆఫ్ఘానిస్తాన్ లోను ఉత్సాహకరముగా స్వారము సాగించిరి.

గ్రీసు దేశము ల్వలో తటస్థభాగము మానునని సాక్షియ నగరమున ప్రముఖు అనుకొనుచున్నా వని "తెల్లకాటెక్ట్" పత్రిక వ్రాసిరి.

వృద్ధులకు పన్నులు వెనిజులగానికి తమ సామర్థ్యానిని చెప్పుచు తంతివా నిచ్చిని సేనానికానుండి రైతుల విశేషకుడు వ్రాయుచున్నాడు.

గోధుమల భలను, గోధుమల ఎగుమతి నిగుమతుల నుంకములను ప్రభుత్వాధికారులే నిర్ణయించెద నని చర్చియక గారు పార్లమెంటులో భాగము నడిపిరి.

ఆమెరికావారు తమ సముద్రతీరములనుండి ఆంగ్లక్రాన్లను బంపివేయుటచే ఆమెరికా తీరమునందు అన్ని నావలు జర్మనుల దాకరముల కలక ముంచివేయబడినవి.

కెన్యెజర్ క్రీను, న్యూజీలండ్ లో విదేశ ప్రతినిధులను లెబ్బయలను పనులొందు న్యూజీలండ్ లోని పోపుల అంధజ్ఞాతీయ సూక్ష్మముల ప్రకారము గూర్చుచుని వాదించిరి.

మెసికోలోని గారు క్రొవ్వేనలను పంపునని కెన్యెజరు చెప్పిన ఆక్టోబరు 15 వ తేదీనాడు కాన్వెంట్ పైనురాజుగారు కరుణతో గాతీయపక్షమున పరిష్కరించెద నని చెప్పిరి.

4 వేలకి ఒక డెక్కార్కు జలాంతగ్రామి నార్వే నాకాలో దిక్కు మునిగిపోయిరి. దానిలో నున్న 6 గుంట్ల ఒకడు మాత్రమే బయటపడినాడు. కెన్యెజరు ఇంకొకడును బయటపడిరి.

నార్వేయందు క్రొవ్వేనల ప్రతిపక్షవాదులు గృహియగు చున్నదను విషయమును జర్మను వార్తాపత్రికలు వ్రాయుచు నార్వేనారు జర్మనులకు గూడ ద్వేషించుచున్నారని వ్రాసిరి.

జర్మనులలో వాసుకర్షోగారి నాయకత్వముక్రింద సాం ప్రదాయవాదులు 200 వందల యొక కక్షగా సేర్పడిరి. తెరాచిగారి మంత్రిత్వము మాకంగికారముకాదని చాలకుండి నడిపిరి.

గ్రీసు దేశరాజుగారు పేరులేని రాజకీయ విషయజ్ఞుల నందరిని రావించి వారినుండి తమ ముఖ్యమంత్రి సేర్పాటు చేసికొన జూచుచున్నారని ఏకాగ్ర తంతివాత్తలు నడుపుచున్నవి.

జర్మను ప్రభుత్వమువారు యుద్ధ వ్యయములతోటకు 120000 లక్షల మార్కులను బుణముమీద 9 వేల స్ట్రాన్ గ్ సభ వారి నడుగబోవుచున్నారని "కోల్నిస్-వోక్సు" టీటుంగు" పత్రిక వ్రాసిరి.

యుద్ధానంతర వర్తకవిషయమును గూర్చి విచారించుటకు ఏర్పాటుపడిన ప్రత్యేక సంఘమువారు పారిసు ఆర్థిక సమావేశ సందర్భమున తమ శిష్యులను త్వరలో పంప నున్నారు.

అట్లాంటిక్ మహా సముద్రమునందు ఒక్కొక్క కాలమున నిర్మితమైనవోటునుండి జర్మను జలాంతగ్రాములు పంపబడుచున్నవని నమ్ముదగిన జర్మనులవలన "టిడ్" అనుపత్రికకు తెలియకచ్చెను.

వైనిక సేన కర్మలై ప్రస్తుతము నిలిపి యుంచబడినవారు లక్షలకొలది గలదనియు వారినిగూర్చి ప్రభుత్వమువారు యోచించుచున్నారనియు కామనల్వెల్స్ లాయిడ్ జార్జి గారు చెప్పిరి.

నార్వేవారి నౌకలను ముంచినందులకు నష్టపరిహార మిచ్చెద నని జర్మనులు వాదనము చేసిరి. ఇంతవరకు నార్వే వారికి 88500 టన్నులుగల 171 స్టీములు మునిగిపోయినవి. 140 వందల నావికులు హతయైరి.

పెయిసురాజిగారి కేరీరము లావుబారసాగినది. ఆమె స్థాల్కమును తగ్గించుటకు మందులవలన ఆరోగ్యము చెడునని ఈత-ఆటలు మున్నగు కేరీర వ్యాయామముల నవలంబించిరి. ఆమె కిప్పుడు స్థాల్కము తగ్గిపోయినది.

ఆమెరికా సముద్రములందు జలాంతగ్రాములను గూర్చి లాంసింగు గారు విల్సనుగారితో సంప్రదించిరి. జర్మను జలాంతగ్రాములస్థానము ఆమెరికాఖండ సముద్రమునందున్నదని చెప్పటకు బుణపు లేదని నిర్ణయించ బడినది.

యుద్ధరంగమున నున్న నైనికులను నావికులను వోట్ల నిచ్చుటకు చాలమంది అనుకూలురుగా నున్నారు గాన ఆలస్యము లేకుండ విజిప్రేషను చట్టమును పనిచేయుటకు దొరతనము వా రాలోచించుచున్నారని ఆస్ట్రేలియాగారు నడిపిరి.

గ్రీసునందు మాతన మంత్రివర్గ మొకటినిర్మింపబడినది దీనికి తెరాంటిగారు ముఖ్య మంత్రియను, ఆర్థికమంత్రియను నైయున్నారు. మటోనల్ ప్రభువు విదేశ విషయంగ మంత్రియను, నావికాభాగ మంత్రియను మునుపటివారే.

నావికులను సంరక్షించుకొత్తనను, కాలమాన వైప రీత్యములవలన వైనను గాక ఇతర సమయములందు యుద్ధము సలుపుచున్న దేశముల జలాంతగ్రాములను, యుద్ధనౌకలను నార్వేసముద్ర ప్రాంతములోనికి రాగూడదని నార్వేవారు ప్రకటించిరి.

ఇటలీలో సేన తలపడునపుడు ఆస్ట్రీయాపైనికు తెవ్వరును తెల్లని చేతిగుడ్డలను గలిగియుండరా దని ఆస్ట్రీయా అధికారు లాజ్ఞాపించిరి. ఇందువలన వారిపైనికులు లొంగి పోదలచినపుడు తమ చొక్కాలనుచింపి శాంతిసూచకములగు పతాకములనుతేసి కొనుచున్నారట.

9 వేల స్ట్రాన్ గ్ సభలో ముఖ్యసంఘమువారుజరుపు ప్రత్యేక రహస్య సభలయందు తగవులాటలు ఎక్కువై ఎడతెగక జరుగుచున్నవి. ఛాన్సలర్ కక్షవారు ఛాన్సలర్ ప్రతిపక్షులును కొట్టుకొనుటకు సంసిద్ధులైరిని "మ్యూనిక్ ఆల్బీక్ టీటుంగు" పత్రిక వ్రాసిరి.

ఇప్పటికైనను గ్రీసు దేశము ఆదేశపుపూర్వగాధల ప్రకారము చాలకాలమునుండి ఏవై పున వారికి విశేష సంబంధలాభము లున్నవో ఆవై పుననే చేరినయెడల బాగుగా నుండును. సంకోచించుటకును, సలహాల నడుగుటకును ఇది సమయము కాదని ఆస్ట్రేలియా మంత్రిగా రిని.

ఇంతటి నుండి ఇటలీవారు నిర్మించు నాయుధములు వారికి పూర్తిగా సరిపడుటయేగాక ఇంకను మిత్రమండలివారికి పంపుటకు గూడ మిగులుచున్నవట. యుద్ధమునకు పూర్వ మొకసాలను కెన్ని ఫిరంగులు చేయబడుచుండెనో అన్ని ఫిరంగు లనుదినమును చేయబడుచున్నవి.

నార్వే నౌకలను జర్మనులు ముంచినపు దానౌకలలోని వారి తేమమును జర్మనులు విచారించుటలేదు. మరియను నౌకలలోనివారిని ఆర్కిటకు సముద్రమున చిన్న చిన్న షల్ లలో జర్మనులు వదలివేసిరి. దానివలన నార్వేవారు చాల అగ్రహపరవశులై యున్నారు.

క్రీటువీనినుండి "ఎట్రోమిటీస్" అను దానియందు గ్రీసు దేశమంత్రి జెనిజలస్ గారు బయలుదేరి వచ్చుచుండగా దానిలో ఒక జర్మను జలాంతగ్రామి ఆస్ట్రీయను వెంబడించెను. కాని మిత్రమండలి డిప్ట్రీయరులు సకాలమునకు వచ్చి ఆ జలాంతగ్రామి పారినుండి ఆయనను రక్షించెను.

ఆస్ట్రీయాలో యుద్ధ సామగ్రిలను చేయు పనివాండు 24000 మంది సమైక్యపై పని మానివేసిరి. వైనికులు వారిపై తుపాకులను గాల్చి వారిలో 700 మందిని చంపిరి. తక్కిన వారిని నిర్బంధపెట్టి పని చేయించుచున్నారను వార్త అధికారులు తెలుపక దాచిరిని యొక్కరు వ్రాసిరి.

జర్మను జలాంతగ్రాములు మఱల తమ ప్రపంచ దురాగతములను బ్రారంభింపగనే నాకాధికారుల కేమియు భయము గలుగ లేదు. ఈ దురాగతములవలన జర్మనీ కిసుమంతయు లాభములేదు. అట్లాంటిక్ మహా సముద్రపు రెండు వైపులను జర్మను జలాంతగ్రాము లుంచబడనందున జర్మనులకు జలాంతగ్రాములు తగ్గిపోయినవని యూపింపవలసి యున్నది.

ఆమెరికా వైన్ లీరోవారు పంపువార్తలను తీసికొన వలదని ఆమెరికా అంతర్దేశ కార్యదర్శి అంతర్జాతీయ వార్తా సంఘమునకు ఆజ్ఞాపించెను. ఇదివరకే ఈసంఘమువారు ఆమెరికాయందు ఆమెరికనులు సృజించిన వార్తలను లండను నగరమునుండి వచ్చిన తంతివాత్తలని ప్రకటించుచుండిరిని మందలంపబడిరి.

మేరీ చక్రవర్తినిగారు పసిలేసమున స్వంతభర్తలకు ప్రత్యేకముగ లెక్కలను వ్రాయుచుండిరి. అటులనే యిప్పుడు మేరిరాకుమారిగారుగూడ లెక్కలను వ్రాయుదురు. అందులకొక ఎర్రఅట్టపుస్తకము గలదు. దానిలో జమాఖర్చు కలము లున్నవి. భనపు సంచి ఆమెయొద్ద నెన్నడు నుండదు. ఆమె పరిచారిక యొద్దనుండును. ఆపరిచారికయే ఇవ్వవలసిన వారికి, సా మ్మిచ్చుచుండును.

బుణపత్రిక సుపాదించుచు ఆస్ట్రేలియాగారు కామ నుల సభలో మెసపాటేమియారంగస్థితులనుగూర్చి పలుకుచు గతమాసమునందు ఉష్ణ మతితీవ్రముగా నున్నందున మృచి యుద్ధము జరుగ లేదనియు రైలువే విషయములును, నడిపై రాకపోకల విషయమును చాల వృద్ధి నొందింపబడిన వనియు సేనల ఆరోగ్యస్థితులుగూడ తృప్తికరముగా నున్నవనియు ఆస్ట్రేలియాగారు చెప్పిరి.

ఉచితము! WATCH ఉచితము!!

అనసేమి?

మనస్సునకు తృప్తికరముగ పనిచేయు మా వ్యాకట్టు వాచీని రు. 2.2-0 కు కొనువారికి ఫోన్ టైమ్ పేనా, ఇంకిబుడ్డి ఉచితము. గడియారమున కొక సంవత్సరము తర్రవాదము.

ఆనంద సంధాయిని లేవ్యాం.

భాతుపుష్టినిచ్చి రక్షమును శుద్ధిపరచును. దీని గుణములను విశేషముగా వర్ణించుటచేత ఫలము లేదు. ఒకసారి వాడిచూడుము.

1 నేరు లేవ్యాంగల డబ్బి రు. 2.0-0
2 నేరు లేవ్యాంగ్ కొనువారికి పోష్టేయఫోన్ టైమ్ పేనాయు ఉచితము.
చిరునామా. లేవ్యాం డిపో, 6 వెంకటేశ్ మేష్ట్రీ వీధి, మద్రాసు.

హిందూదేశ వృత్తాంతములు.

వెల్లింగ్డను ప్రభుదంపతులు 11 వ తేదీని సింలా చేరిరి.

కలరా ప్రబలమై యుండుటచే కరాచీ పటాలములకు టీకోలు వేయించు చున్నారు.

సెడు న్యాయండియా పత్రికా ధరావత్తును గూర్చి ఆనిరీసెంటుమ్యుగారు చేసిన అపేలునందు న్యాయమాన్యులు తీర్పు చెప్పదురు.

ఈ నెల 14-వ తేదీ రాత్రి 1-20 గంటలకు లక్నో నగరమున భూకంపము కనబడినది.

16 వ తేదీని ఇండియా రయల్స్ నహాసభ సింలాలో ప్రారంభమైనది.

బోబోవు అఖిలభారత నహాన్యూషియ సంఘమువారి సభకు గా జిన్నాగారిని అధ్యక్షులుగా సభ్యులెన్నుకొనిరి.

కురుసాము రాజాగారు సింలాకువచ్చి జుమ్మామందిరమున నివసించుచు 16 వ తేదీ యుదయమున రాజప్రతినిధిగారిని సందర్శించిరి.

జిడ్డాయాత్ర నిశ్చయముతో సరిగినదనియు,యాత్రకులు ఆఫర్లలోను దర్శించి మెక్కాను సురక్షితముగా చేరదనియు తెలియుచున్నది.

బంకీపూజల్లాయం డిటీవల గలిగిన బక్రీఫండుగ అలజడులలో ఇద్దఱు మరణించిరి. 9 మందిక గాయములు తగిలినవి.

కొచ్చిక్ రాజుగారును, వారి పత్నియు, దివాను గారును అనుచరులను బరోడావిరాదుగా ఢిల్లీకి పోవుచు 13-వ తేదీని బొంబాయికి బోయిరి.

అక్టోబరు 7 వ తేదీ నంతకు వారమునందు హిందూ దేశమునందు 4507 మంది స్త్రీలవాద్యధికారిమరణించిరి. చెన్నపురి రాజధానియందు 809 మరణములు గలవు.

ప్రజాపాలన ప్రారంభమునకు ఆరవవర్ధంతి ఇటీవల పోర్చుగీసు వారి ఇండియాలో జరుపుబడినది. యుద్ధకారణమున ఉత్సవము తీసవత్సరము చాలవఱకు తగ్గింపబడినది.

పుదుచ్చేరి గవర్నరు జనరలుగారు పుదుచ్చేరియందు కాసనసభ కొరకు 21వతేదీని చంద్రదినమునండి పుదుచ్చేరికి బోయెదరు.

బంగాళ వ్యాపకవడ్డీ ఒక మాసమువఱకు నూటికి రూ 6 ల చొప్పున నుండి తరువాత రూ 7 ల చొప్పున నెగ్గుటచు బడినది.

ఈసంవత్సరము బంగాళ దేశమున శీతాకాలపు వరిపంట 155 లక్షలు, అనగా గత సంవత్సరము కంటె 5 లక్షలు యెక్కువ.

బొంబాయి మునిసిపాలిటీ కమిషనురు ఎన్. ఎం. ఎవ్వర్లుగారు 1 సంవత్సరము తెలపురాన ఇండ్లండుకు బోవుచున్నారు.

12 వ తేదీని గిలునుగారు చెన్నపురి కార్యనిర్వాహక సభలో సభ్యులుగా పని ప్రారంభించిరి. గౌ.వాగ్ధము కనంగులు కాలపడినవి.

10 వ తేదీని కృష్ణాజిల్లాలోని గుడివాడయందు చెన్నపురిలోని స్వరాజ్య సమితి శాఖగా నొక శాఖ నెలకొల్పబడినది. దీనితో ఆంధ్రరాష్ట్రమునందు పదునైదుశాఖలు గలవు.

ఇటీవల సిక్కు పూను ఖాటున కరువుగ ఇరుదని నులుగుల బియ్యమును తీసికొనివచ్చుచున్న చిన్న ఒడ హుగ్గీన దిలో మునిసిపాలిటీను, నానితును సందక్షింపబడినది.

ప్రస్తుతవడ్డీ ఊటుకునుండి పంపదా తీసివేసిన వెనుక విప్పినుండి, కాగితముల తయ్య ప్రమాత్తును సుఫలీకృతముగా నెరవేరినది.

నాగపూరులో నీమధ్య ప్రతికూడలనుండి కాగితముల తయారుచేయుటకు ఎలిచిపూరు స్టీవరు రావుసాహెబు జి. ఎన్. సహాస్రబుద్ధిగారు ప్రమాత్తుములు సలుపుచున్నారు.

బర్మాలోని దక్షిణ సాను ట్రేట్సులైల్వేలో మరియొక చోట చరల గట్టు తెగినది. ఇదివరకున్న గండి ఇంకను కప్పబడలేదు గాన 10 దినములవరకును బండ్లుసరిగా నడువవు.

ఆసానునందు 4,5 జిల్లాలకు వరద దెబ్బ తగిలినది. నాగారగు కాఖారు జిల్లాల వారి కధిక నష్టము కలిగినది. నాగారగులో 40 మైళ్ల భూమి మునిగి పోయినది. వరిపంట పోయినది. చాల పశువులు నష్టమైనవి.

పుదుచ్చేరిలోనున్న బ్రిటిషు సి.ఐ.డి. పోలీసు సిబ్బందిలో చాలమంది ఇదివరకే అటనుండి వెదలిపోయిరి. తక్కిన వారి నందరిని ఈ నెలాఖరులోపుగ నచటినుండి పంపివేసెదరని నిశ్చయవాత్త తెలిసినది.

బంగాళములో నారాయణ గంజిలోని టర్నరు మారి సను కంపెనీవారి కార్యాలయమున కీమధ్యనొక నాడు 4000 రూపాయలను కలకత్తానుండి పంపిరి. నాటిరాత్రి దొంగలు పడి ఆసామును దోచుకొని పోయిరి.

మధుర నగరమునందలి బలిజాతివారు తమపిల్లలకు ఉచితముగ ప్రారంభవిద్య నీయ సమకట్టిరి. నిబంధనల నేర్పరచుట కొక సంఘ మేర్పరుప బడినది. నేడగిరి జమీందారు దాని కధ్యక్షులు.

అలహాబాదు హైకోర్టు సెలవులైన వెనుక 12వ తేదీని తెలువబడినది. న్యాయమూర్తి సర్ పి. సి. థెనెజ్జిగారు భవన్ ప్రాసమును మఱల దీసికొనుచు న్యాయవాదులకు స్వాగత మొసంగిరి.

బెంగుళూరునందు గలప్రభుత్వమువారి గంధపుచక్క మానెకర్మాగారమున పనిచేయుచుటకు పార్శ్వరామకసహాయ విచారకులలో నొకని నియమించుటకు మైసూరు ప్రభుత్వము వారు నిశ్చయించిరి.

జనవరి మొదటి తేదీనుండి ఆగస్టు 8-వ తేదీకి చెన్నపురిలో సాధారణముగా గురియవలసిన వ్యయము 21.36 అంగుళములు. ఈ సంఘము పడిన వ్యయము 14.49 అంగుళములు. (మడిగట్టు)

ఈనెల 17-వ తేదీ మంగళవారమునా దుదయమున 6 గంటలకు గవర్నరుగారు రుద్రకమండలమునుండి కల్లీకోటకు బోయి ఇదటనున్న కొరతనమువారి సబ్బుబిల్లల యంత్రశాలను పరీక్షించిరి.

కచూరుజిల్లానుందు వరదల తగ్గిపోవుచున్నది. నెల్లూరు పురమునందు గత సంవత్సరము వచ్చిన వరదలకంటె ఈ సంవత్సరము 1 1/2 అడుగులు ఎక్కువగా వచ్చినవి. 11 వ తేదీనుండి నీరు దిగిపోవుచున్నది.

సికింద్రాబాదులో 891 మందికి స్త్రీలకు వ్యాధిసోకెనది. 311 గురు చనిపోయిరి. 2-8-16 వ వ్యాధి కనబడినది మొదల 60000 మందికి టీకాలు వేసిరి.

12 వ తేదీ యుదయము నుండి సర్ హుస్సేన్ ట్రాన్సుగారి రాజనామాన క్రి గవర్నరుగారు కంగీకరించినట్లును వారి ఫోనమున హెచ్. ఎఫ్. డబ్ల్యు. గిలుగునుగారిని నియమించి నట్లును కేజిటులో ప్రకటించబడినది.

సింహాశ్రమంలో సర్. ఎన్. సి. నయనకరగారు సినకట్ట వానిచేతికి రూ. 1000 ల చెక్కునిచ్చి మార్పుకొని తమకొనెను. అగ్గడచెక్కను మార్చివరల కనుబడకుండు మాయమయ్యెను. పోలీసువారు వానిని వెదకుచున్నారు.

సాక్షా జిల్లాలో రెండు గ్రామములందు బక్రీఫండుగ సంవత్సరమున హిందువులకును మహమ్మదీయులకును అగవులు సెట్టించి పోలీసువారు ఒక సమయమునందు తుపాకులు కాలపలసినట్లును, ముఱుము లెట్టెను.

ఈ నెల 1-వ తేదీనుండి 7-వ తేదీలోగా చెన్నపురిలో మరణించినవారి సంఖ్య 290. యూరేషియనులు 7 రు; ఇండియను క్రిష్టియనులు 12 రు; హిందువులు 239 రు; నహాన్యూషియనులు 32 రు; గత పది సంఘముల బామానామై మైలునకు మరణసంఖ్య 40.5.

హిందూదేశీయులకు పరాగు ప్రజలు సేవయందు శోవలయునని నిర్బంధ మేమియులేదు. కాని అట్టివా రనేకులు స్వచ్ఛందముగా పుదుచ్చేరియందు పటాలములో శేరి ఇవ్వఁగా ప్రానుసంధానాని హిందూదేశీయులలోని పరాగు గవర్నరుగారు చెప్పిరి.

మైసూరునందు న్యాయ, ప్రభుత్వనిర్వహణ శాఖలను వేరు చేయుటకు ప్రభుత్వమువారు కొన్ని ఏర్పాట్లను నిశ్చయించుకొనిరి. ఈ ఏర్పాట్లవలన కొన్ని మొదటి తరగతి మేజిస్ట్రేట్లు ఫ్రానములును, కొన్ని రెండవ తరగతి మేజిస్ట్రేట్లు ఫ్రానములును నిర్మింపబడును.

యుద్ధసంబంధమును చిక్కులవలన ఏజ్జీమరును బాస్రా రేవును శేరనిచ్చుటలేదనియు, ఏజ్జీమరుగాని బాస్రా రేవులోనికి బోవగోరయెడల ఆజ్జీమరు అధిపతి ముయగా బాస్రాలోని సేనాసంబంధపు గవర్నరుగారి యనుమతిని బొందవలయుననియు, బొంబాయి ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిరి.

క్రొక్కను, రే, థెనెజ్జి అను తూర్పుఇండియా రయల్స్ ఉద్యోగిగట్లు ఈ నెల 1 వ తేదీని సాక్రాలిక్సేమనునకు నాలుగుమైళ్ల దూరములోనుండు అడవికి వేటకుబోయి షట్టంగొట్టబోయి ఏడుగురు మనుష్యులను తుపాకులతో గాల్చిరి. ఒకనికిమాత్రము గాఢమైనదెబ్బ తగిలినది. తక్కిన ఆరుగురికి తగిలినదెబ్బలు హానికరములుగా లేవు.

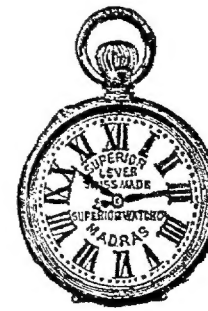
హృద్దింజి ప్రభువుగారి కొక స్మారకచిహ్నమును నిశ్చయింపబడినది. బొంబాయిలో హృద్దింజిగారి టోవిగ్రహమును నెలకొల్పుటకు కొంత సాముగ్గును, మిగిలిన సాముగ్గును ప్రభువుగారు నూచించిన పనులకు వినియోగించుటకును తీర్మానింపబడినది. ఇంతవరకు లక్షరూపాయలకు మైగా చందా వసూలైనది.

6 వ తేదీని చిట్టగాంగు కల్లా విరాగుగా గొప్ప తుపాను గాలి పోయినది. కేవలనష్టము గలిగినది. మూడు దినములైన వెనుక టిప్పెరా కొండలనుండి వరదలు వచ్చి పురమును కొట్టుకొని పోయెను. 8.10 అడుగులలోను నీటితో గుమారు 60 చదరపు మైళ్ల భూమి నీటి మయమైనది. వైరులకు చాల ప్రమాదము గలిగినది.

దివాన్ బహదూరు పున్నప్పకెట్టిగారి యాధిపత్యము క్రింద ఇటీవల మైసూరులో ఒకసభ సమావేశమయ్యెను. యువ రాజుగారి యాబహుద్యముతో పరిపాలనసాంఘిక విషయములనుగూర్చి పనిచేయుటకు ప్రత్యేకసంఘ మొకటి యేర్పఱుపబడినది. ఈ సంఘావహోగమునకు గాను 1000 రూపాయల చందాలు సభాధనమునందే కూరుబడినవి.

వైటాలైజ్

ధాతువృద్ధ్యాపధము.
హిందూరాష్ట్ర క విధానము ననుసరించి ముఱుగిలచే తయారు చేయబడిన మందు. ఇది ఉదరకోగములకు చాలనుచి నుండు. జీహ్వ రుదికలిగించును. రక్తమును శుద్ధిచేయును ఆరోగ్యము నిర్దుకు. మూల్యము రూ. 1 రి. పి. ప్రత్యేకము.
K. R. Rhatak & Co., BOMBAY NO. 3.
సుపీరియర్ లీవర్ జ్యూములు వాచ్
గొలుసుతో సహా ధర రు 3-0-0. పోస్టేజి 0-4-0
దీనికి 5 సంవత్సరముల గ్యారంటీ గలదు.

ఈగడి మారుమ దయలుమీది మా కంపెనీ పేరు ఎట్టినిసిరాతో ముద్రింపబడి యుండును. ఇదిమాదు ట కందమై తలదీగమును, డబ్బు ప్రూఫ్ అను గ్లాసు దోమును గలిగి మొదలుపనులకు తగియుండును. సె క్టెమాతలోభాగమున గ్యారంటీనీటి అతికించియుండును. సీనునుండి మా తై తయారు చేయబడినది. కాననెకరి యెద్దను జిక్కదు. ఒక్కొక్కరును తీరుచురకు తలంపుతో తక్కువవెల నుంచిలిమి. చాలకాలము పనిచేయునట్టి స్వల్ప ధరగల గడియార మిది యొకటియే యని యనుభవంబున దెలియును. ఇదివర కనేక గడియారములు ఖర్చుయి యోగ్యతా పత్రముల నందియున్నది. ఒకటి తెప్పించి చూడుడు. మా పట్టణమున న నేకులుకొని సంరసించిరనిన, వేరు మాటలెందుకు? సుపీరియర్ వాచ్ కంపెనీ, పోస్టుబాక్సు నెం161మద్రాస్.

తామర

అనన్యకరమైన రోగము.

డా. ఎస్. కే. బక్ష్మగారి తామరమందున్న శే నయ మగును. తామరలు, మొటిమలు, చిగుగుడు మొదలగు చర్మరోగము లన్నియు మానును. ఒకమాత్రం వాచిన దురద మానును. ఇదియే నందు గుణముయొక్క ప్రథమనిరూపణము దీనిరాచిన బట్టు సాధుకావు. జీలయను దీనియందు విషపదార్థములేవు. 154

పట్టి 1-8 మా. 0-4-0.

ప్యాకింగు ప్యాకెట్ 1 మొదలు 5 వరకు మా 0.5-0.

Dr. S. K. SURMAN,

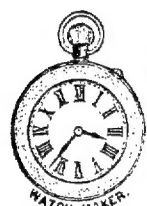
5, 6, Tarachand Dutt's Street,

CALCUTTA

Agent:— Messrs Kartick & Co,

33 South Tank Square, Madras.

వాచీలను కొనుపారికి నుంచికరుణము. తృప్తికరమయినవాచీలు. ఒకసారి తెప్పించిమానుడు. [290

(1) వెండిమాత, 18 మిడియం సైజు మా. 3-0-0 షేర్సిడయలు మా. 3-8-0 పూచి రిపేర్లు. (2) లోహము, Xలోహము మాత సరియైన కాలము మాపును. పూచి 5 సంవత్సరముల మా. 4-8-0 (3) చక్కని నిక్కలు వెండిమాత డబ్బులో గ్లాసు. నిండుమాత నగ గలది 16, 19 సైజులు. పూచి 5 ఏండ్లు మా. 6 (4) డిటోడిట్ "క" మాదిరి మా. 8. (5) వారమునకు చీగము యిచ్చుచి తీవరవాచీ నిక్కలుమాత మా. 7. డిటో వెండి మా. 9-8-0 (6) మడికట్టువాచి నిక్కలు వెండి మా. 5. డిటో వెండిమా. 6 (7) స్ట్రేప్ సహాయకట్టువాచి, నిమిషముల మాపు నది. స్ట్రేప్ సహాయ. (8) పూచి రిసంకల్పములు వెప్పించువాచి కంపెనీవారి కుమ్రావాచీలుగాక రాస్మాపు పేటెంటు మున్న గుప్తసిద్ధి కెక్కిన వ్రతులు జేయు వాచీలు, బంగారుచిలి. వెండిచి. టోకునగాని చిల్లరనగాని మాకర్దనొరుకు, ఒక్కవాచికి వి. పి. ఆరి. లు. ఆర్. వాచీకి బంపిన కేటలాగును బంపబడును. ఎక్. గోపాలజీ, వాచ్ మేకరు.

జుమ్మానుసీదు సీకు మిహమవిధి, 174 బొంబాయి 2.

శ్రీమదాంధ్ర బ్రహ్మాండ పురాణము

(పద్య కావ్యము)

వ్యాసమహర్షి విరచితములగు పదునెనిమిది పురాణము లలో నిదియొకటి. ప్రపంచమెట్లు పుట్టిందో? కులభేదము లేల కలిగె? ఆచారవ్యవహారము లెట్లులుమాత? ఈ మొదలగు విషయము లెన్నియో యిందు స్పష్టముగ వివరింపబడి యున్నవి. గొప్పవారి గ్రంథమువై మంచి యభిప్రాయమునిచ్చియున్నాడు. శైలి మెరుగు సులభము. 900 పుటలు వెల 4-0-0 ఆర్డరు తీసు ప్రతి 5-0-0. కర్నూలు సేతే.

శ్రీమదాంధ్ర లలితోపాఖ్యానము

శైలి:— సులభము, మృదుమధురము, భావగర్భితము 2000 పద్యములకలవు. చుంచికాగితములపై అచ్చు. కాలికో బైందు ధర రూ 1-8-0. పోస్టుఖర్చులు వేరు.

(52) జనమంచి శేషాద్రిశర్మ తెలుగుపండితుడు, ముద్రినిపల్ పైన్మాటలు, కడప.

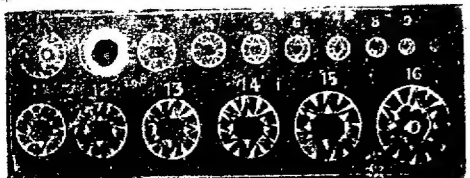
ఉమిడి-రామయ్యశెట్టి,

గురుసామిశెట్టి కంపెనీ.

షరాపు వరకులు, మదరాసు ఈస్టు.

లెంతి విలాసము:— "ఉమ్మిడిమా" "

ఇందుక్రింద కనుమరచినట్టిన్ని ఇతర ప్రాంతాన్ని బర్మానైజులకు తెగునైనటుల ఇమిటేషన్ కేంపు లున్ను క్రాంతములు వక్తరా కమలములున్ను బేడకానులు అణాకానులున్ను బంగారపు నగ లున్ను వైరాగ్యుగల నగలున్ను పట్టురుమాళ్లున్ను కావలసినవారు మాకేటలాగులను తెప్పించుకొని తెలుసుకొని ధరలను మాకు ఆర్డరు పంపుదురని ప్రార్థించుచున్నాము. 125

అనన్యకరమైన యేల ఆలస్యము

జేసెదరు

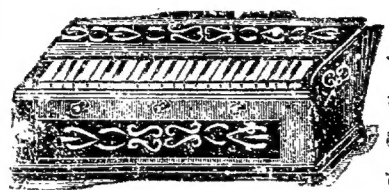
మిత్రుల సేవ, పోత సామానులు, వైస్ మిల్లర్లు, ఆయిల్ ప్రెస్సులు, షుగర్ మిల్లులే కాక వాటిభాగములనుకూడ మేము జేసి ఇచ్చెదము. ఇది యవి యననలే సకల మెషీనులు, వాటి యొక్క ప్రత్యేక భాగములున్న తక్షణమే జేసి సప్లయజేయ గలము. మరియు, వాసుమైర్ బాతులు పోతపోసిన ఇనుప వస్తువులు, లాంపుపోవులు, చిత్రమగు నైలును జేయుట యందు ఘనతపించి యున్నారము. తక్షణమే మాకు వ్రాయుడు.

సి - గోపాలనాయకరు అందు సక.

287

జేసిన్ పాండి, చెన్నపట్నము

హార్వోనియములు

మిల్లరు కంపెనీ వారికి 17 వెండి బంగారు పతకము లియ్యబడినవి. వారు సంగీత జాత్రములను పరికరములను విక్రయించెదరు. వారు సేవల యొక్కయు దొరతనమువారి యొక్కయు రాజకుమారుల యొక్కయు సంస్థానాధిపతుల యొక్కయు మహారాజులు రాజులు మున్నగు హిందూదేశపు ప్రభువుల యొక్కయు బాండు మేళములకు సప్లయ చేయుదురు.

వారికి వేలకొలదిగానున పత్రములు ప్రముఖులవలన పంపబడినవి గ్లాసున పత్రములు సయ్యక్ రాష్ట్రముల హైకోర్టుజడ్జి మానసియులగు న్యాయమూర్తి హెచ్. జి. రిచర్డుగాడ్-సంగీత జాత్రములకు ప్రత్యేకపు క్లాఫువాపత్ర మియ్యబడినది.

వారికి వేలకొలదిగానున పత్రములు ప్రముఖులవలన పంపబడినవి గ్లాసున పత్రములు

సయ్యక్ రాష్ట్రముల హైకోర్టుజడ్జి మానసియులగు న్యాయమూర్తి హెచ్. జి. రిచర్డుగాడ్-సంగీత జాత్రములకు ప్రత్యేకపు క్లాఫువాపత్ర మియ్యబడినది.

Address:— Miller & Co. 7 Lower Chittipore Road, CALCUTTA.

పాకెట్టు మందు

137

నేషింటాన్

రుచికరమును ఆరోగ్యకరమునైన ఈమాత్రలు తాంబూల ముతో పుచ్చుకొనుటకు అర్హమైనదని గొప్ప డాక్టరులవల్ల అంగీకరింపబడినవి. ఒక తేపవాడిన ఎల్లప్పుడును వాడుదురు.

45 మాత్రల పాకెట్టు 0.2-0
80 ,, నుందర మైనదబ్బి 0.4-0
95 ,, పాకెట్టు 0.4-0
100 ,, నుందర మైనదబ్బి 0.4-6
200 ,, పాకెట్టు 0.7-0
200 ,, నుందర మైనదబ్బి 0.9-0
550 మాత్రల పాకెట్టు 1.0-0
1200 ,, పాకెట్టు 2.0-0

రూపాయ తక్కువమైన ఆర్డరులు వి. పి. గా పంపబడవు.

నేషింటాన్ డిపో, బొంబాయి.

75] మదనకామేశ్వరలేహ్యము

ఇది మేహము, నిక్కాక, శుక్లశస్త్రము, అతిమాత్రమును, వారిచి మిక్కిలి బలమును, వీర్యవృద్ధిని, యౌవన సుఖమును, సంతానప్రాప్తిని కలిగించు వరప్రసాదము.

2 డబ్బిలు చాలు. 20 కులముల డబ్బి రూ 1-0-0

పాల సుగంధ లేహ్యము. యిది రక్తశుద్ధికి శ్రేష్ఠమైనది. సహమేహము, మేహ పోషణ, యితర చర్మరోగములు, కీళ్లనొప్పులు, మలబద్ధము, మొదలగు వాటికి బ్రహ్మాస్త్రము.

2 డబ్బిలు చాలు. 20 కులముల డబ్బి రూ. 1-0-0

ఘన సార చంద్రిని. ఇది ఎరుపు, తెలుపు, పసుపు, మొదలగు అంటు (సెక్) రోగములకు, మాత్రపురుంటును, స్త్రీల కుసుమవ్యాధులను, తక్షణమే మానును. 2 సీసాలు చాలు. సీ సా రూ. 1-4-0

మహాఖండార్ద్రక లేహ్యము. ఇది సుమస్తవైశ్యములు, పులితేవులు, ఆజీర్ణము, మలబద్ధ కము మొదలగువాటికి రామబాణము. 20 కు. డబ్బి 1-0-0

వి. పి. భిర్లు సేరు. కాట్లాగు ఉచితము. ఆయుర్వేద సమాజం, హిందూ, గుంటూరు జిల్లా.

ఆ "లోహి" స్త్రీలకు సంభవించు ముట్టుకుట్టు నొప్పి అంటుకూల శీఘ్రముగా కుదుర్చుటయేగాక సకాలమునకు బహిష్కరణకుండుట, బహిష్కరించుట, బహిష్కరింపబడు మైలసరిగాపోకుండుట జా స్తిగాపోవుట, తక్కువగాపోవుట సోమరోగము, మేహవ్యాధులు, విషవ్రణములు, మూర్ఛ సంతానహీనత, తలనొప్పి, అజీర్ణము, బలహీనము, రక్తహీనము, శరీరము బలసియుండుట, సన్న గిలియుండుట, మలబంధ నము, దగ్గు, నిక్కాక మొదలగు వ్యాధులను మిగులనమ్మక ముగ కుదిర్చి శరీరమునకు కాంతిని ముఖమునకు తేజస్సును గలుగజేయును. దీనివెల పెద్దబుడ్డి రూ 3-0-0 చిన్నది 1-10 0 (26) కేసరికుటీరము, ఆయుర్వేద ఔషధశాల, బందరుపేటి, మద్రాసు.

పుటల పుస్తకము ఉచితము

ఆరోగ్యమును శాశ్వతసుఖమును పొందుట స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను అనుసరించుటవలననే కల్గుచున్నది.

ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము ఆరోగ్యమార్గమును కలగజేసి శరీర శాఖ్యమును దృఢగాత్రమును ఆయుర్వృద్ధిని ఇప్పించును.

ఈ పుస్తకము ఇనాముగా నీయబడును.

పోస్టుచార్జియు మేమే భరించి పంపెదము.

వెంటనే వ్రాయుడు.

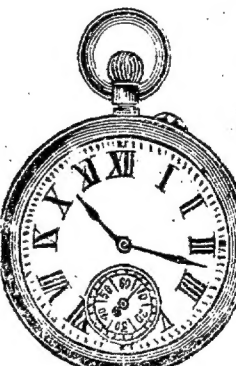
నైద్యశాస్త్ర మ: శిశోంకర్, గోవిందజీ,

ఆతంక నిగ్రహ ఔషధాలయము.

(140) 157, 158 బ్రాడ్వే, మద్రాసు

"ది సహరా" (270)

తాళము లేని 16" వాచి

మంచికాల నిర్ణీతకారిణి. చాక ధర రకము వాచీ లన్నిటిలోను చాల శ్రేష్ఠమైనది. సాధారణపు వాడుకయందు 5 సం. ముల వఱకు నిలుచును.

విశేషము:— చక్కగా గిల్లు చేయబడి ఓ వెక్ షేను గలిగినది. లోపలిభాగమున నిక్కలు కేన్య గలదు. దీనికి పేటెంటు స్ప్రింగు గలదు. అందుచే దీనికి ఎక్కువకీ

యిచ్చిన తెగిపోవుటకు వీలులేక గట్టిగానుండును. ఇంకను ఇనేమిల్ డయాలును, సెకండ్లుముల్లును గలవు. వెల రూ. 5.

Khader & Yousuf Bros. Government & Railway Suppliers, Madras.

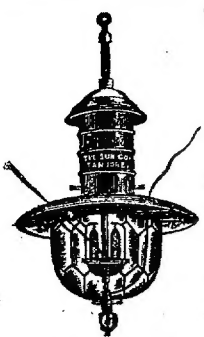
సంజీవి

265

ఇది యొకగొప్ప క్రియ నిమిచ్చి యల్లతగిగుమానముతో చేసిన తామ్రము. దీని ప్రభావ మత్యద్భుతము. దీని నలంకరించు కొనిన, దేహ సంరక్షణకు కావు. కలరా, అమ్మవారు మొదలగు అంటుజాడ్యములను పోకనీయదు. భూతప్రేత పిశాచములను పారదోలును, ఆరోగ్యము, తేజము, బలము, సుఖము, ఉత్సాహము నొసంగుట లోపలజాయధము వంటిది. కూర శత్రువులు మిత్రులగుదురు. సభకట్టు, సర్వజన వశీ కరణము, నవగ్రహములకు చింతాయజీ, వ్యాజ్య, వ్యాపార, వ్యవహార, కార్యార్థసమేతమై బోవునపుడు దీనిని ధరించు కొనిన జయమును లాభమును గలుగును. ఇది సర్వోష్కర వేది యగు నొక హోమయ మహాత్మునిచే గనిపెట్టబడినది. స్త్రీపురుషుల ఆపాలవృద్ధులందరును తెప్పించుకొని నిధింపదగిన అమూల్య మైన సుప్రశస్తమైన రక్షతాయువులు. 1 సంజీవి వెల రూ. 1-5-0 లు, పోసేజి 0-3-0 లు 6 సంజీవులు రూ 6-0-0 లు పోసేజి యీ వాం. 12 సంజీవులు రూ 12-0-0 లు పోసేజి లేదు. (భక్తసారి డజక సంజీవులు తెప్పించుకొనువారికి ఒక గడియారము బహుమానముగా పంపబడును.)

విలాసము:— మొస్సోరి, ఒంగోలు, గుంటూరు జిల్లా

231 సుప్రసిద్ధమయిన
పోచి "విచిత్రదీపము"
(గ్యాస్ లైట్) రిజిస్టరు
చాలా మేలుకము. చిర కాల ముం
దును. రైల్వేవారిచేతను, మునిసిపాలిటీల
చేతను ఆదరింపబడినది.
మ్యాన్ టెల్పు, డబ్బు రు. 3-12-0
మొదలుకొని విక్రయింపబడును.
The Sun Company, Tanjore
పోచిపోల్ యేజంటు: సో కంపెని, తంజావూరు.

మీ వ్యాధులను కుదుర్చుటకు సమీపమార్గము.
మదనమంజరి మాత్రము వాడుటయే.

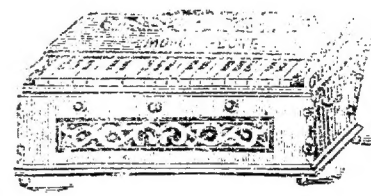
ఈ మాత్రము మలబద్ధకము, అజీర్ణము, మంద
బుద్ధి, విస్మృతి, శరీరమానసిక దౌర్బల్యము వీటిని
పోగొట్టుటయందు అసాధారణ కీర్తిచెందినది
40 మాత్రము గల డబ్బు క్రయము రూ 1-0-0
రాజవైద్య నారాయణజీ కేశవజీ
ఆయుర్వేదోదయ ఔషధాలయము,
20, చివాబజార్ రోడ్, మద్రాస్.
107

162] వాస్థిష్ట రామాయణము
(మోక్ష శాస్త్రము) వచన కావ్యము
సంస్కృతమునకు సరియైన తెనుగు
అత్యుత్తమ గ్రంథము. సులభ శైలి. వెల రు. 2.
వేదాంత విజ్ఞానములకు నొక మహానుభావునిచే జేయబడినది.
దూర్వాసుల శంకరయ్య
అనకాపల్లి పోస్టు. (విశాఖపట్టణము జిల్లా)

RAI SAHEB Dr. K. C. DASS'S
Sexual Science
The most up-to-date science of
Health for young and old Distributed
gratis and post free:—
The Swastha Sahaya Pharmacy,
30-2, Harrison Road
Calcutta.
135

ఇండియన్ బ్యాంక్ లిమిటెడ్
హెడ్ ఆఫీస్ మద్రాస్. బ్రాంచిలు, మద్రాస్, కాకినాడ
చందాబాజీసిన మూలధనము రూ. 20,00,000
చెల్లించిన సొమ్ము 10,00,000
సేవింగ్సు బ్యాంకింగ్ డిపాజిటు రూల్సు.
5 రూపాయలతోను అందుకు పయిగాను అకౌంటు ప్రారం
భింపబడును. నూటికి ఏడాదికి 4 1/2% రూపాయలవడ్డీ. ప్రతిదినము
అయిదు రూపాయలకు మించిన నిలువపయిన యివ్వబడును.
వడ్డీ అసలుకు ఆరు నెలల కొకసారి కలుపబడును. నూరు
రూపాయలకు మించని మొత్తములు ఎప్పుడే వారములో
నయిన తీసికొని వెళ్ళవచ్చును. ఇద్దరు కలిసి తమ పేరిటను
తేక వారిలో యెవరు మిగులుదురో వారి పేరును భాతాను
సెట్టుకొనవచ్చును. ఎప్పుడు ఇద్దరుగునో ఆపవచ్చును వీరిద్దరు
విభజనయి పోవచ్చును. మైనరుల భాతాను గార్డీయనులు
గాని వారు సొంతముగా గాని సెట్టుకొనవచ్చును. ఇంక
విశేషముగా సంగతులను తెలిసికొన గోరువారు హెడ్డు ఆఫీ
సుకుగాని బ్రాంచి ఆఫీసులకుగాని వ్రాయవలయును.
విద్యాసాగర పాండ్య, సెక్రటరీ.
27 ఇండియన్ బ్యాంక్ లిమిటెడ్, మద్రాసు.

చవుకధలకు, పనికిమాలిన హాస్యనియముల కొని
వృధాగా ధనమును బోగొట్టుకొనవద్దు. 121
పాల్ ఆండు సన్యువారి స్వచ్ఛమగు
మోహన పూటను కొనుడు.

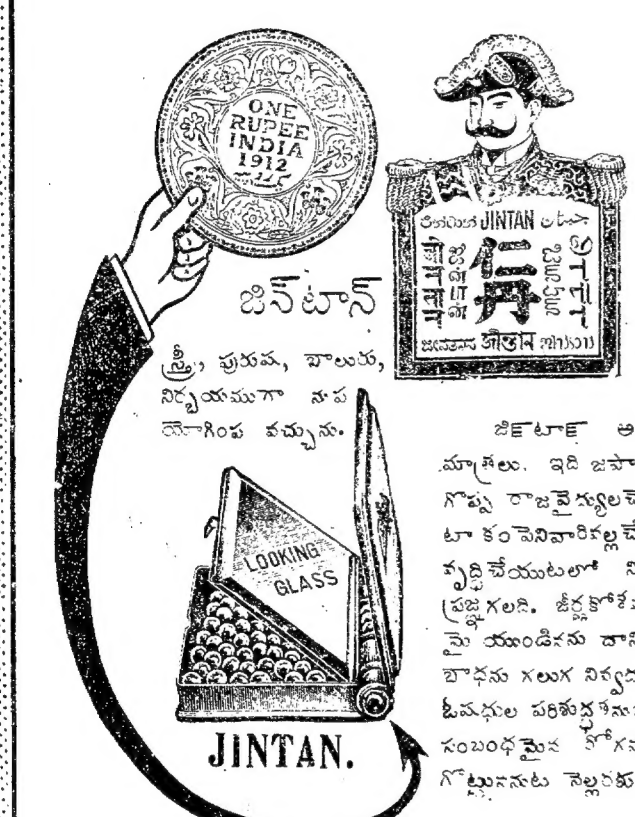
అన్ని హాస్య
నియములకు
ప్రభువు. సింధూ
జేత కిలోవట్లవీటికి
పాటకు దిగిన
కీలని తయారుచేయబడినది. 3 సంవత్సరములకు పూచీ యివ్వ
గలము. సింగల్ కీలు: వెల రు. 25-40-45.
డబుల్ కీలు: ,, 60-65-75.
రు 5 లు అడ్వాన్సుతో సహా అమ్మన పంపవలెను.
దగ్గర రైల్వేవేమహల్లో వ్రాయండి. కేటలాగు ఉచితముగా
బంపబడును.
పాల్ ఆండు సన్యు
2 లోయర్ చిత్తూరు రోడ్డు, (A. P.) కలకత్తా.

French Gonorrhoea Mixtuer.
గనెరియ
ఫ్రెంచి గనెరియ మిక్చర్. అను పేరుగలమందు
గోరోజములను అనాయాసముగా మాన్యును. 3
మోతాదులతో 24 గంటల కాలములో గుణము
కనబడి, బాధ నివారణ మగును. శరీరమునుండి
వ్యాధిని పూర్తిగా తొలగించును. రసవిష గంధ
కాదులు చేరలేదు. నమ్మకీయమందు. నైద్యులు
నాడతగినది. పావులలో అమ్మును.
సీసా రు. 2-8-0. వి. పి. గా రు. 2-12-0.
256 సోల్జెర్ రెమిడిస్ కంపెని,
చింతాద్రిపేట, మద్రాసు.
Stocked by - Sunshine Remedies Co :
Chintadripet, Madras.

హిందూనాథ్ ముద్రపాత్ర
నిశానిధాన్ ప్రేమి
ముద్ర పేయించు
టకు ఈ ముద్రలు
సామకార్థము
లగువారికి చాలా అవసరము. రు. 1-8-0
87 గ్లోబ్ కంపెని, గుంటూరు.

ఆదిపచ్చికాన లేక జున్ను
తులం 1 కి రూ. 3-4-0
గోరోజనము తులం 1 కి రూ. 2-0-0
కస్తూరి తులం 1 కి రూ. 3-0-0-0
కుంకుమపువ్వు తులం 1-కి 2-0-0
రసభస్మము తులం 1-కి 0-10-0
అమృతాంజనం డిపో. } 109, శ్రీరంగేశ్వర, బొంబాయి
7, తంబుపెట్టి వీధి, మద్రాసు.

జిన్టాన్

జిన్టాన్
అజీర్ణహరి.

జిన్టాన్ అనునది జపాన్ దేశపు
మాత్రము. ఇది జపాన్ దేశములోని ఇద్దరి
గొప్ప రాజవైద్యులచే కనిపెట్టబడి మోషి
టా కంపెనివారిచేత బయటపడినది. జీర్ణకీర్తిని
వృద్ధిచేయుటలో నిది అసమానమయిన
ప్రజ్ఞగలది. జీర్ణకోశము మిక్కిలి బలహీన
మై యుండినను దాని స్వభావమునకు నెట్టి
బాధను గలుగ నివ్వదు. ఇందు చేరియుండు
ఓషధుల పరిశుద్ధతనుబట్టి వాత, పిత్త, కఫ,
సంబంధమైన రోగములను తక్షణమే భో
గొట్టుననుట నెల్లరకు తెలిసిన విషయమే.

ఒకతూరి వ్రుపయోగించినవారు మరలకోరకయుండరు.
నిందుకు సమానమెద్దియులేదు. ఇది యెచ్చోటను వారుకునది.

25 మాత్రము గల ఒక పొట్టుము యొక్క ధర	1-1-0
110 " " ప్యాకెట్టు కేస్ సహా	5-4-0
455 " మంచి అందమైన అద్దపు మెటల్ డబ్బీ	1-0-0

మాచే తయారుకాబడు ఆ నేకవిధములయిన యిట్టి మైసపుకట్టి ప్రాంథు
చొక ధరగాయున్ను గట్టివిగానున్న యుండును.
పోల్ ఏజంటు:—
సెక్. వైద్యాఅండు కంపెని, 55 నైయిపువాయన్ వీధి, మదరాసు

MARTIN'S
APIOL & STEEL PILLS
For Ladies.
అన్ని లోపములు కనిపెట్టబడిన ఫ్రెంచిమందు ఏదయిన
వ్యాధి సంభవించునపు దాపయోగించుకొనవచ్చునని ఆ నేక
మంది స్త్రీలు ఈమాత్రలవెట్టె నొకదాని వెప్పుడు చెంతనుం
కురు. వీనినినాడినవారితరులకు ఫలముచేతురు. అందువలననే
హెచ్చుగ విక్రయించును. అన్ని మందుల సాఫులలో దొరకును.
(289) వెల వెట్టె 5 పిల్లింగులు
మార్టిక్ కెమిస్టు, సాతాంపట్ల, ఇంగ్లండు

నోనాన హాస్. వాద్ హాహి హాప్
ఈ నూతనకేళి ఎంహారి ఒకతూరి ఉపయోగింపబడునది
నేనామంగలి నేర్పామున యుండు నోనామను చెడుపులేక
శుద్ధముగాను యెటువంటి సుచ్చలులేకయును బాధలేయును
నిగర్తించును. చర్మముయొక్క స్వభావమైన గంతును కాంతి
పోగొట్టక చేయు సోప్ ఇది ఒకటే. [118
వెల 8 బిల్లులకు వెట్టె 1-కి రు. 1-0-0. వి. పి. భువ్వు 0-4-0
పోల్ ఏజంటు:—మేతా పురుషోత్తం మూన్సీ,
29 చివాబజార్ రోడ్ పూలగడికి సమీపము, మద్రాస్.

290]

రతంజోత్ వెండుకల రంగు

ఆ బాలవృద్ధులైన అందరి నెరసిన వెండుకలకు ఆవశ్యమైనది. ఈ రంగు యే కాఁబోలు చేతనైనను నెరసిన అన్ని విధముల తేల్ల వెండుకలకు స్వచ్ఛమైన నలుపురంగునిచ్చి వెండుకలను మెత్తగాను నిగనిగముని మెరచునట్లును చేయుచున్నది. ఈ రంగు తేల్లని వెండుకలను నల్లగ చేయదని రూపించువారికి

ఇనాము 100 రూపాయలు ఇయ్యబడును.

బ్రష్ కప్పలతో పెట్టె 1-కి రూ. 1—0—0.

కారనేషన్ సబ్బు-రోమనంహారి

దేహమందలి అనావశ్యమైన వెండుకలను తీసివేయుటకు కనిపెట్టిన క్రొత్త ఉపాయము. చర్మమునకు ఎట్టి హానియు కలుగదు. 3 బిళ్లలుగల పెట్టె 1-కి రూ. 1-0-0 ఎల్లయెడల వీలెట్లు కావలెను. వ్యాపారులకు ధరలు సరసము

అయ్యో! కొన్ని రోజుల క్రింద మీకం నెనిమండి తెప్పించిన రతంజోత్ వెండుకల రంగును నాడగా ఇదివరకు చదువుబడిన చదువునిటికంటె మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనదని తెలిసినది.

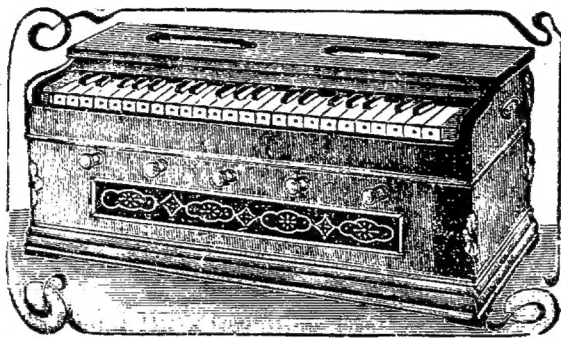
(Sd) అప్పజీనాయుడు, నరసాపురం, కోలాక్ డిస్ట్రిక్టు.

177. చీనాబజార్ రోడ్ మద్రాసు.

షా భగవాన్ దాస్ చునిలాల్ అండుకంపెని

గొప్ప పూజ విక్రయము ఒక నెల వరకే (74)

మా కాలిఫోర్నియా ఫ్లాక్ చాల మంచిది యు. మధురధ్వని నిచ్చునదియు, అన్ని రీతొష్ట శ్రి గులయందు నుపయోగించునదియు యున్నది. మంచి టేబుల్ యోగ్యతను చేయబడినది. దానిరీతులు చాల మంచివి. మంచిని కాదని రుజువుచేసిన వాగముదిన ముల బొంబే నైకము ముదరా యియ్యబడును. సింగి 19, 22, 25, 28, 32, 35, 40, 45, 50, 55, 60, 65, 70, 75, 80, 85, 90, 95, 100, 110, 120, 130, 140, 150, 160, 170, 180, 190, 200, 210, 220, 230, 240, 250, 260, 270, 280, 290, 300, 310, 320, 330, 340, 350, 360, 370, 380, 390, 400, 410, 420, 430, 440, 450, 460, 470, 480, 490, 500, 510, 520, 530, 540, 550, 560, 570, 580, 590, 600, 610, 620, 630, 640, 650, 660, 670, 680, 690, 700, 710, 720, 730, 740, 750, 760, 770, 780, 790, 800, 810, 820, 830, 840, 850, 860, 870, 880, 890, 900, 910, 920, 930, 940, 950, 960, 970, 980, 990, 1000.

నెం 1 ఇ. డబ్బులరీతు చాకోనియము. 65, 70, 80, 90. ఇప్పుడు రూ. 32-8, 35, 40, 45.

ప్రత్యేక బహుమానము:— సింగిలురీతు కొనువారికి ఒక గడియారమును; డబుల్ రీతు కొను వారికి ఒక తగ్గ బాన్యాయును ఉచితము. ప్రతి ఆర్డరుతోను అనుదనభాగము నైకము పంపవలెను.

TELEGRAMS:—

"Musicians"

Calcutta.

National Harmonium Co,

Simla, T.S.O. (a) Calcutta.

డోంగేగారి బాలామృతము

దీనిపిల్లలకు నిచ్చుటవల్ల బలమును సౌఖ్యమును కలుగజేయు

యోగ్యతాపత్రము:—

166

యస్. వర్మగారు అసిస్టెంటు సూపరింటెండెంటు లారన్స్ గార్డెన్, లాహోరు, వ్రాసినది ఏమనగా, "మీరు చివరను పంపించిన మూడుబుడ్ల బాలామృతము మా కుర్రవానికి ఆత్యద్భుతముగా పనిచేసినది. అందులకు మీరు మా వందనములను స్వీకరించవలసినది. కుర్రవాడు మూడు సం॥ ముల వయస్సువాడయినను తిన్న గానదువజాలక అతి నీరసముగా నుండెను. కాని రెండు మాసములు బాలామృతము నియ్యగా అతి చిత్రముగా చెప్ప నలవిలేనంత దారుఢ్యమును కలుగజేసెను."

దీనివెల 0-12-0 తపాల ఖర్చులు అ. 0-4-0. కె.టి.డోంగే అండుకో, గిర్గాం, బాంబాయి.

అమృతాంజనము

లోకప్రఖ్యాతిజెందిన దివ్యామృతము

నకలనొప్పులకు సంజీవిని వంటిదని అనేకులవలన పొగడబడియున్నది.

తలనొప్పుల మాన్పును

వాయువుపోట్ల బాపును

బెణుకుల భేదించును

దగ్గును తగ్గించును

వడిశమును పోగొట్టును

తేలుకాటును తీసివేయును

బాధలను పోగొట్టుటకు

పరమహంస క్రియ

చక్కని డబ్బితో సహా నీసా 1-కి 0—8—0 అణాలు మాత్రమే.

నకల మందులకు చూచి మోసపోకుడు!

పంచభాషగల చీటిని చూచి కొనుడు!!

అమృతాంజనము డిపో,

109, ఫ్రేరిరోడ్డు, బాంబాయి.

6, తంబు శెట్టివీధి, మద్రాసు.